

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.
De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de mening der Bank.

INHOUD : Uitstaande bedragen en bewegingen van de vorderingen en schulden in de Belgische economie (vervolg) — Literatuur in verband met de economische en financiële problemen van België — Economische wetgeving — Statistieken.

UITSTAANDE BEDRAGEN EN BEWEGINGEN VAN DE VORDERINGEN EN SCHULDEN IN DE BELGISCHE ECONOMIE *

PLAN

Inleiding.

Hoofdstuk I : Methodologische beginselen.

- A. Voorstelling van de tabel van de vorderingen en schulden.
- B. Intrasectoriële vorderingen en schulden.
- C. Betekenis van de saldi der vorderingen en schulden.
- D. Berekening van de bewegingen van de vorderingen en schulden.
- E. Problemen met betrekking tot de sector « Buitenland ».

Hoofdstuk II : De sectorindeling van de volkshuishouding.

- A. Aangenomen principes.
- B. De sectoren van de financiële instellingen.
- C. De niet-financiële sectoren.

Hoofdstuk III : De vorderingen en schulden.

- A. Classificatiebeginselen.
- B. Schuldcategorieën waarvoor de sector « Niet-financiële privébedrijven en particulieren » de schuldeiser kan zijn.
- C. Schuldcategorieën waarvoor de sector « Niet-financiële privébedrijven en particulieren » niet de schuldeiser kan zijn.
- D. Inhoud van de rubrieken waarvan slechts uitdrukkelijk melding wordt gemaakt als schulden van de geldscheppende instellingen.
- E. Schuldsoorten eigen aan het Rentenfonds.
- F. Schuldcategorieën van de sector « Buitenland » niet elders vermeld.
- G. Schuldcategorieën niet elders omschreven.

Tabellen.

* Deze uiteenzetting vormt het tweede deel van de studie gewijd aan de « Nationale financiële rekeningen » waarvan het eerste deel verscheen in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van augustus-september 1962, onder de titel : « Algemene beginselen van de nationale financiële rekeningen en de toepassing ervan in enkele landen ».

Inleiding

Het eerste deel van deze studie omvatte een uiteenzetting over de algemene beginselen van de financiële rekeningen alsmede een beschrijving van de tabellen die in verscheidene landen worden uitgewerkt.

Deze rekeningen, opgemaakt op het einde van een periode, registreren de financiële verrichtingen van de voorbije periode. Zij tonen aan in welke sectoren de *ex post* bestaande financiële spaarmiddelen tot stand kwamen. Het betreft hier die individuele spaargelden welke niet rechtstreeks door de spaarders zelf (gezinnen, ondernemingen of overheid) in reële activa werden geïnvesteerd, maar door deze laatste in financiële activa werden belegd. De buitenlandse tabellen gaven eveneens een beschrijving van de intermediaire en finale toepassingen van deze financiële besparingen. De intermediaire toewijzing duidt op de plaatsing van de spaargelden bij de financiële instellingen, die dan op hun beurt door hun krediet- en beleggingsoperaties hieraan een finale bestemming geven. Zekere financiële instellingen scheppen evenwel zelf geldmiddelen en anticiperen aldus op de spaarvorming in de loop van de periode : dit is het geval voor de gezamenlijke geldscheppende instellingen; de intermediaire toewijzing betekent dus niet altijd het toevertrouwen van reeds bestaande spaarmiddelen aan de financiële instellingen. De door de financiële instellingen ingezamelde of gecreëerde middelen worden uitgeleend aan de uiteindelijke kredietnemers die aldus een netto financiële schuld aangaan. De opgenomen gelden worden aangewend voor de financiering hetzij van de investeringsuitgaven die de eigen spaarmiddelen van de investeerder overtreffen, hetzij van de verbruiksuitgaven welke hoger liggen dan het eigen inkomen van de eenheid, hetzij van de netto-uitgaven van het buitenland in de nationale economie. Gedurende een zekere periode en globaal genomen, komt de vermeerdering van de financiële activa van de gezamenlijke economische subjecten overeen met de stijging van hun financiële passiva, vermeerderd met de nettovariatie (positief of negatief) van de passiva van het buitenland t.o.v. de nationale economische subjecten : deze nettovariatie is gelijk aan de nettolening aan het buitenland, d.w.z. aan het saldo van de lopende verrichtingen der betalingsbalans.

De rekeningen streven meer bepaald een dubbel doel na.

a) Het eerste doel kan worden afgeleid uit de gegeven beschrijving van de inhoud der rekeningen : aantonen op welke wijze de *ex post* gevormde financiële spaarmiddelen van de economische subjecten

van een sector door de financiële instellingen werden ingezameld of gecreëerd en achteraf terecht kwamen bij de tot een andere sector behorende economische subjecten wier uitgaven hoger lagen dan hun eigen besparingen. Dergelijke financieringsverrichtingen tussen economische subjecten van verschillende sectoren kunnen ook rechtstreeks gebeuren, d.w.z. zonder tussenkomst van de financiële instellingen, doch meestal vormen deze laatste de tussenschakel.

Zoals gebruikelijk bij de voor macro-economische analyses aangewende benaderingsmethode, worden in de rekeningen de economische subjecten in homogene categorieën, sectoren, gegroepeerd. Het homogeniteitscriterium is in dit geval de analogie inzake financiële gedraging van de eenheden die in een zelfde sector worden ondergebracht.

De financiële verrichtingen komen in de rekeningen in hun concrete vorm voor. Dit betekent dat de modaliteiten van de financieringsverrichtingen worden aangegeven : hiertoe wordt een classificatie doorgevoerd van de soorten financiële activa die de subjecten met een financieel overschot zich aanschaffen of, wat op hetzelfde neerkomt, van de soorten schulden die de subjecten met een financieel tekort aangaan. Dergelijke indeling brengt niet alleen klaarheid inzake de motivering welke de keuze heeft bepaald van de door de spaarders verworven financiële activa, en op de technische karakteristieken van de financieringsverrichtingen; ze verschaft eveneens inlichtingen die het bereiken van het tweede doel mogelijk maken.

b) Dit tweede doel van de rekeningen behelst het verstrekken van elementen welke dienen tot het beoordelen van de evolutie van de liquiditeit der diverse sectoren. Daartoe worden de in de loop van de periode ontstane nieuwe activa en passiva geklasseerd volgens hun liquiditeits- en illiquiditeitsgraad. De in de rekeningen vervatte aanduidingen nopens de liquiditeit van elke sector worden op nuttige wijze aangevuld door de financiële balansen waarin de uitstaande activa en passiva volgens dezelfde criteria gerangschikt zijn.

*
**

Voortgaand op de principes van deze methode en steunend op de in dit verband in het buitenland gepubliceerde statistieken, hebben de Studiedienst en de Dienst van de Statistiek van de Nationale Bank tabellen uitgewerkt waarin de gegevens van diverse in België bestaande statistische reeksen alsmede balanscijfers van zekere organismen en gegevens van de toestand van de Schatkist op logische en samenhangende wijze gehergroepeerd werden. Het

TIENJAARLIJKSE ECONOMISCHE STATISTIEKEN
GEPUBLICEERD DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Binnenkort zal de Bank een verzameling economische statistieken over de periode van 1950 tot 1960 publiceren. Zij sluit aan bij de statistieken over de periodes 1919-1928 ⁽¹⁾, 1929-1940 en 1941-1950.

Om de interpretatie van de cijfers te vergemakkelijken, werden aan de verscheidene statistische reeksen verklarende noten toegevoegd, die voorafgegaan zijn door de vermelding van de bronnen en een bondige bibliografie. Deze noten zijn gebundeld in een eerste boekdeel.

Een tweede boekdeel omvat de statistische tabellen evenals een zeker aantal grafieken. Een vergelijkende tabel maakt het mogelijk de overeenstemmende tabellen van de vorige publikaties zonder moeite terug te vinden. Buiten de voortzetting van de vroeger gepubliceerde tabellen, omvat het werk evenwel een groot aantal nieuwe statistieken, inzonderheid op monetair en financieel gebied.

De twee delen zijn verkrijgbaar tegen storting van F 500 voor België en van F 600 voor het buitenland op postrekening n° 500 van de Nationale Bank van België, met de vermelding « *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, statistisch nummer ».

(1) Uitverkocht.

betreft tabellen van de in de Belgische economie *uitstaande vorderingen en schulden* alsmede tabellen van de *bewegingen van deze vorderingen en schulden*.

De in dit verband gebruikte termen « vorderingen » en « schulden » zijn niet nieuw. Zij werden reeds aangewend in de rekeningen van Frankrijk en Nederland.

De voor deze statistiek gekozen benaming « bewegingen van de vorderingen en schulden » leek het best overeen te stemmen met de aard van de operaties die in de voor de Belgische economie uitgewerkte tabellen zijn opgenomen.

Eerst en vooral kon er niet worden beweerd dat deze rekeningen tabellen zijn van de financiële « stromen », d.w.z. van al de geldbewegingen die met de financiële transacties gepaard gingen. Een van de oogmerken van die statistiek is ongetwijfeld het in het licht stellen van de intersectoriële financieringen. Maar deze laatste kunnen worden afgeleid uit de bewegingen die zich slechts per saldo in de activa en de passiva voordoen. Voor een periode in haar geheel gezien, krijgt men dus geen volledige beschrijving van de stromen waartoe de intersectoriële financieringen aanleiding gaven. De term « stroom » (*flow, flux*) heeft ingang gevonden o.m. in de Engelssprekende landen waar uitdrukkingen als « financiële stromen » (*financial flows*) en « stromen van geldmiddelen » (*flows of funds*) courant gebruikt worden. Hierop dient nochtans aangemerkt dat de voor de uitwerking van de rekeningen algemeen gebruikte methode zich niet leent tot een werkelijke registratie van de « stromen ». Het onderscheid dat men heeft willen maken tussen « brutostromen » en « nettostromen » lijkt niet bevredigend als men die begrippen nader ontleedt. De « stromen » kan men zich slechts indenken als bewegingen die zich in de loop van de periode effectief hebben voorgedaan. Wanneer men, na compensatie van de bewegingen in tegengestelde zin, het saldo van deze « stromen » eveneens als een « stroom » gaat beschouwen en deze laatste gelegenheidshalve als een « nettostroom » bestempelt, komt men tot een kunstmatig begrip dat onverenigbaar is met het beeld van een « stroom ». Deze laatste kan slechts bruto zijn. Welnu, wanneer men alle bruto financiële stromen zou willen registreren, zou men moeten beschikken over gegevens betreffende al de transacties welke in de loop van de bestudeerde periode een wijziging hebben teweeggebracht in de « actieve » en « passieve » toestand van elke sector. Geen enkel land beschikt tot op heden over een zo ruime statistische documentatie.

Indien de rekeningen een volledig en juist beeld van de intersectoriële financieringen zouden moeten

ophangen, dan zou men de met de berekeningsmethode gepaard gaande onvolmaaktheid en onnauwkeurigheid van de gegevens moeten verhelpen. Deze problemen worden hierna onderzocht.

Zo men de hierna volgende rekeningen niet heeft willen voorstellen als tabellen die « stromen » registreren, heeft men ze evenmin willen bestempelen als een statistiek van de « bewegingen van de geldmiddelen ». De notie van « geldmiddelen », aangeboden of gevraagd voor financiële operaties, heeft in de economische literatuur een wel bepaalde inhoud gekregen sinds de interesttheorie werd verrijkt met de stellingen van de theorie der « uitleenbare middelen », waarmede de naam van Sir Dennis Robertson verbonden blijft.

Het begrip « geldmiddelen » dreigt dubbelzinnig te worden aangezien het meer en meer in twee betekenissen wordt gebruikt. Vanaf het ogenblik dat bepaalde rekeningenstelsels als dit van de « stromen der geldmiddelen » (*flow of funds*) ook de niet-financiële transacties registreren, valt het niet meer gemakkelijk uit te maken van welke « geldmiddelen » de bewegingen opgetekend worden : deze bewegingen of « geldstromen » omvatten zowel inkomensvormende geldstromen als stromen van financiële middelen die op de markten worden geleend en opgenomen. De verwarring is waarschijnlijk ontstaan doordat de aangeboden « uitleenbare middelen » meestal een monetaire vorm aannemen, terwijl de afrekening van de inkomensvormende transacties eveneens meestal in geldvorm geschiedt. Het geld, dat als uiteindelijk betalingsinstrument ten opzichte van de andere financiële activa een geprivilegieerde plaats inneemt, wordt zowel aangewend voor het afhandelen van de financiële transacties waarbij kasmiddelen tegen de meeste andere categorieën schuldvorderingen worden ingewisseld, als voor de afwikkeling van de uitgavenstromen welke inkomens creëren.

Het in deze studie gebruikte concept « vorderingen » is bovendien, zoals verder nog zal worden aangetoond, zeer ruim; de bewegingen van de geregistreerde vorderingen omvatten enkele elementen die voorzeker in de hogervermelde theorie niet zouden beschouwd worden als deel uitmakend van het « aanbod van uitleenbare middelen ». Ten slotte kan niet worden uitgemaakt of de vastgestelde verminderingen in de aangehouden kasvoorraden betrekking hebben op ontpottingen die de kapitaalmarkt ten goede zijn gekomen of wel op ontpottingen die door uitgaven of transfers werden teweeggebracht. Rekening houdend met deze reserves, mag men dan ook vooropzetten dat de in de hierna volgende rekeningen geregistreerde bewegingen, op kleine uitzonderingen na, een beeld geven van het « aanbod van uitleenbare middelen » in de klassiek geworden

betekenis. Maar in feite duiden ze op een aanbod dat *heeft plaatsgehad* zodanig dat, in deze *ex post* zienswijze, de totale aanbreng van geldmiddelen — gemeten op basis van de netto-aangroei van de activa — zijn oorsprong schijnt te vinden in de spaarmiddelen van elke sector.

*
**

De benaming « bewegingen van de vorderingen en schulden » vormde dus blijkbaar de meest getrouwe weergave van de in de hierna volgende rekeningen opgenomen operaties. De in aanmerking genomen elementen zullen in hoofdstuk III in detail worden behandeld. In deze inleiding zal alleen de algemene inhoud ervan nader bepaald worden.

De afbakening van het domein dat door de rekeningen wordt bestreken, werd bepaald door het principe dat zou gevolgd worden bij de registratie der gegevens. Deze registratie gebeurde niet op kasbasis, maar integendeel op basis van het principe der « vastgestelde rechten » wanneer ze meetbaar waren ⁽¹⁾. De statistiek omvat dus de vastgestelde rechten die in de gebruikte documentatie tot uiting kwamen. De term « vordering » dekt dan ook elk recht op de uitvoering van een financiële verplichting waarvan het bestaan erkend werd.

De elementen welke onder de term « vorderingen » geregistreerd worden, kunnen in drie wel onderscheiden categorieën worden ingedeeld.

De eerste categorie bestaat uit het geheel van de vorderingen die speciaal worden verworven hetzij om over een kasvoorraad te beschikken, hetzij als belegging van liquide geldmiddelen. Het aanhouden van die onmiddellijk beschikbare kasvoorraad of het doen van die beleggingen berust op bijzondere motieven. De motieven voor de geldvraag werden uitvoerig door de theorie geanalyseerd. De beleggingen, van hun kant, beantwoorden aan een of meerdere van volgende motieven : liquiditeit, rendement, dekking tegen zekere risico's.

Het lijkt wenselijk de benaming « financiële activa » aan heel deze eerste categorie schuldvorderingen voor te behouden : het zijn inderdaad de enige die aangelegd worden ingevolge een specifieke beslissing een actief van financiële aard aan te houden ⁽²⁾.

⁽¹⁾ In het Frans spreekt men van « *comptabilité de droits constatés* ».

⁽²⁾ Wij wijken hier af van de bepalingen welke door de Werkgroep van de Conferentie der Europese Statistici worden vooropgezet; deze stelt dat de « financiële activa en passiva economische waarden zijn waarvoor er terzelfder tijd een schuld-vordering en een schuld bestaat, d.w.z. waarden die in een geheel van nationale balansen, enerzijds, op het actief en, anderzijds, op het passief voorkomen ». Men kan aan deze bepaling verwijten dat zij enkel de termen « financiële activa » en « financiële passiva » in de plaats stelt van de termen « vorderingen » en « schulden ». Men zou kunnen beweren dat de nieuwe uitdrukking « financieel actief » een overbodig

Een tweede categorie omvat de schuldvorderingen welke ontstaan in de loop van het produktie- en distributieproces, in zekere zin als een uitvloeisel van de activiteit der bedrijven. Tot die categorie behoren, bij voorbeeld, de kredieten die de industriële en commerciële bedrijven toestaan aan hun cliënten of leveranciers wanneer ze uitstel van betaling geven of voorafbetalingen doen. Dergelijke kredieten worden niet verstrekt ter wille van liquiditeitsoverwegingen of ingevolge één van de andere karakteristieke motieven voor het aanhouden van in monetaire eenheden uitgedrukte activa. De voorschotten welke de Schatkist en, eventueel, de lagere overheid aan zekere economische subjecten toestaan ter gedeeltelijke financiering van hun activiteit zouden, naar analogie, eveneens tot deze tweede categorie schuldvorderingen kunnen gerekend worden : in deze gevallen is de schuldvordering evenmin ontstaan ingevolge een specifieke beslissing een financieel actief te verwerven.

Ingevolge de toepassing van het principe der registratie op basis van de vastgestelde rechten, komt er in de hierna volgende statistieken een derde categorie schuldvorderingen voor. Het betreft o.m. de reeds vastgestelde maar nog niet vervallen verplichtingen welke in de overgangsrekeningen der balansen van zekere organismen als vorderingen geboekt zijn. Dit is o.m. het geval met de verlopen maar nog niet vervallen bijdragen welke aan de instellingen van de sociale verzekering verschuldigd zijn. De vorderingen van deze derde categorie zijn niet ontstaan ter gelegenheid van een financiële transactie, noch op het ogenblik van een niet-financiële transactie — verkoop van goederen of dienstenprestatie — waarvan de afwikkeling zou zijn uitgesteld. In deze categorie schuldvorderingen kunnen ook worden ondergebracht : de verlopen maar nog niet vervallen interesten die op schulden betrekking hebben of de geïncasseerde maar nog niet verlopen interesten welke op schuldvorderingen betrekking hebben; deze twee soorten interesten vindt men geregistreerd op de debetzijde van de verlies- en winstrekening; het zijn vastgestelde rechten die in de boekhouding voorkomen ingevolge het feit dat de voor het opmaken van de financiële rekeningen in aanmerking genomen periode niet samenvalt met de afrekeningsperiode der interesten.

neologisme is aangezien zij samenvalt met het oude concept « vorderingen » waaraan men een gegronde voorkeur kon geven aangezien zijn inhoud reeds lang in de rechtsleer werd omschreven. Nochtans hebben we in de tekst trachten aan te tonen dat er effectief reden toe is de notie van « financieel actief » in te voeren mits men daaraan echter een meer beperkte inhoud geeft : de financiële activa zouden een specifieke categorie vorderingen uitmaken die zich van de andere onderscheiden. Men dient eveneens aan te stippen dat de Werkgroep aan de notie « vorderingen » een ruimere betekenis toekent aangezien ze eveneens de aandelen daarbij rekent. Er zal op dit punt verder worden ingegaan.

De term « schulden » werd verkozen boven de term « financiële passiva ». Deze laatste term werd ongetwijfeld gecreëerd als tegenhanger van de uitdrukking « financiële activa ». De nieuwe term brengt nauwelijks iets anders dan een onderscheid tussen de door interne besparingen opgebouwde reserves en al de andere passiva ; het zijn deze laatste die « financieel » worden genoemd. De terminologie blijkt echter niet aan duidelijkheid te winnen door het invoeren van dit nieuwe begrip, dat zowel niet-eisbare passiva, zoals de aandelen, als schulden omvat, terwijl de Werkgroep het gelijkstelt met het begrip schuld.

Onze terminologie is strikter : het begrip « schulden » zoals het begrip « vorderingen » worden in hun eigenlijke betekenis gebruikt. Bij de bestanddelen van de balanspassiva die in de hierna volgende tabellen zijn opgenomen, wordt het deel van het « niet-eisbaar passief » dat bestaat uit kapitaalaandelen, dan ook niet als een schuld beschouwd. In hoofde van de houders worden deze aandelen evenmin als « vorderingen » opgetekend.

Op dit punt verschillen de hierna voorgestelde rekeningen zowel van de in het buitenland opge maakte rekeningen als van het schema van de Werkgroep van de Conferentie der Europese Statistici.

Het is niet alleen wegens het juridisch verschil tussen de « vorderingen » en « schulden », enerzijds, en de « aandelen », anderzijds, dat deze laatste niet geregistreerd werden. Het is ook omdat noch als activa, noch als passiva, de aandelen dezelfde economische betekenis hebben als de vorderingen. Onder invloed van de experten van de nationale boekhouding die, uit het oogpunt van hun werk, de aandelen en de obligaties terecht op een lijn stellen, wordt dit verschil in economische betekenis blijkbaar zelfs door de « monetaristen » meer en meer uit het oog verloren.

Eerst en vooral worden de aandelen, wegens het feit dat zij eigendomstitels zijn van een deel van het kapitaal, om andere redenen aangehouden dan de vorderingen. In de eerste plaats worden de aandelenportefeuilles vaak aangehouden met het oog op een zekere controle van de vennootschappen waarvan de effecten het kapitaal vertegenwoordigen ; veel participaties worden daarom door ondernemingen en familiegroepen aangehouden ; in deze gevallen worden de aandelen, ondanks hun verhandelbaarheid, zeker niet beschouwd als een liquide financiële vordering en ook al zijn het rendabele financiële activa, dan worden ze toch vooral aangehouden als een middel tot medezeggenschap in het beheer van het bedrijf. In de tweede plaats en behoudens het feit dat zij een rendement verwachten van hun activa, anticiperen zelfs de « niet-actieve » aandeel-

houders meestal kapitaalaanwinsten, d.w.z. de meerwaarden welke die aandelen naarmate van de ontwikkeling van het bedrijf verwerven ; in de aandelen die zij in portefeuille hebben, zien zij veeleer een eigendomsbewijs dat hen toelaat voordeel te trekken uit de groei van het bedrijf. Of wel worden de aandelen nog beschouwd als een belegging die uitzonderlijk geschikt is om de werkelijke waarde van de besparingen te vrijwaren, in tegenstelling met de vorderingen die een vast bedrag munteenheden vertegenwoordigen ; aldus beschouwd, blijkt het aanhouden van aandeleigendomsbewijzen qua motivering meer overeen te stemmen met het aanhouden van reële activa dan met het aanhouden van financiële activa. Bij de keuze van de spaarders tussen deze twee soorten activa, worden de aandelen eerder bij de reële activa gerangschikt : zij ondergaan inderdaad de weerslag van de veranderingen in de reële en nominale waarde van de reële activa, terwijl de vorderingen dezelfde monetaire waarde behouden wanneer ze niet verhandelbaar zijn, of deze waarde kunnen behouden, ondanks de schommelingen van de koersen op de markt, wanneer ze tot op de vervaldag worden bewaard.

Ten slotte hangt de groei van de aandelenvoorraad af van de door de nijverheids- of handelsfirma's genomen emissiebeslissingen ; hierbij speelt de bekommernis om de markten, waar de geldmiddelen toestromen, van beleggingsinstrumenten te voorzien niet de minste rol. Het aanbod van nieuwe vorderingen daarentegen is veel soepeler en is beter afgestemd op de veranderingen in de aanbrenghing van geldmiddelen ; vrijwel alle belangrijke soorten vorderingen, verkrijgbaar door het publiek, worden niet alleen uitgegeven door de niet-financiële sectoren, maar eveneens door de financiële instellingen. Welnu, de economische functie van deze laatste bestaat precies in het creëren van schuldtitels die aan de verlangens van het publiek beantwoorden. De geringere elasticiteit van het aanbod van nieuwe aandelen is één van de redenen waarom de koersen van de bestaande, op de markt verhandelde aandelen aan grotere schommelingen onderhevig zijn dan de vorderingen ; bovendien kunnen de houders van verhandelbare schuldtitels, in geval van een daling van de koersen, die titels tot op de vervaldag bewaren.

Ter wille van de mogelijke omvang van de koersfluctuaties is het uiterst moeilijk de liquiditeitskenmerken van de aandelen te omschrijven. Ze zijn niet terugbetaalbaar op een bepaalde datum. Om ze tegen kasmiddelen om te zetten, moeten ze op de markt verkocht worden. Het is deze mogelijkheid de portefeuilles te realiseren die hun liquiditeit bepaalt. Op het eerste gezicht kan men aannemen dat, al naar-

gelang ze uit individueel of uit collectief oogpunt beschouwd wordt, de liquiditeit verschillend zal worden beoordeeld. Uit individueel oogpunt kan het bestaan van een markt de houder van aandelen doen geloven dat hij over een liquide actief beschikt, althans wanneer de verkoopwaarde van zijn portefeuille niet merklijk beneden de aankoopwaarde ligt. Uit collectief oogpunt is het zo dat massale verkopen van aandelenportefeuilles de verkopers zware kapitaalverliezen zouden doen lijden; zoals gezegd, is dergelijk risico kleiner voor de verhandelbare vorderingen. Men kan zich evenwel afvragen of het onderscheid dat men geneigd is te maken tussen het individuele en het collectieve standpunt werkelijk bestaat; de afzonderlijke houder heeft inderdaad een duidelijk voorgevoel van de gevolgen van een veralgemeende verkoopbeweging die wordt op gang gebracht door dezelfde beweegredenen als die waaraan hij zelf zou toegeven; hij geeft zich duidelijk rekenschap van het onbestendig karakter van de liquiditeit die het bezit van aandelen hem verleent. Men kan dus blijkbaar aannemen dat zowel uit het oogpunt van de liquiditeit als uit het oogpunt van de andere detentiemotieven, de in de portefeuilles ondergebrachte aandelen niet veel verschillen van de bestaande verhandelbare reële activa waarmee ze als beleggingsinstrument in mededinging komen, o.m. de onroerende goederen; wel is de markt van deze laatste minder open en minder homogeen, maar bij een verstoring van het evenwicht kunnen de schommelingen op de markt van de onroerende goederen waarschijnlijk minder sterk zijn.

Beschouwt men de aandelen uit het oogpunt van de bedrijven waarvan zij het kapitaal vertegenwoordigen, m.a.w. als « passiva », dan heeft men te doen met niet-eisbare passiva. Het gaat hier geenszins om een schuld.

Men zal evenwel opwerpen dat rekeningen die de intersectoriële financieringen in het licht moeten stellen, de uitgifte van aandelen, die voor de bedrijven een financieringsmogelijkheid uitmaken, niet buiten beschouwing mogen laten. Men zal er eveneens op wijzen dat de verkopen van bestaande aandelenportefeuilles aanleiding kunnen geven tot financieringen tussen sectoren. Dit is een belangrijke opwerping en er werd rekening mede gehouden. De uitstaande bedragen en de bewegingen van de aandelenportefeuilles die statistisch konden worden vastgelegd, werden « pro memorie » in de tabellen opgetekend; de bedragen staan tussen haakjes en werden niet in aanmerking genomen bij de berekening van de sectoriële en algemene totalen. Aldus vindt men in de tabellen de beschikbare inlichtingen over de financieringen door uitgiften en verkopen van aandelen, zonder dat de samenhang der gegevens hierdoor teloor ging. De gegevens van de tabellen blijven

inderdaad beantwoorden aan het eerste doel van deze statistiek, met name het registreren van de uitstaande bedragen van vorderingen en schulden en het meten van de bewegingen der schulden en der tegoeden van de schuldeisers.

Dit beginsel dat aan de basis ligt van de uitbouw van de statistiek werd streng toegepast en het is nodig de betekenis ervan te onderlijnen. Wanneer de schulden van een sector toenemen, mag daaruit niet steeds worden afgeleid dat die sector de beschikking heeft gekregen over financiële middelen. Ingevolge de toepassing van het principe der registratie op basis van de vastgestelde rechten, komen in de nieuwe statistiek schulden voor die niet noodzakelijk ontstaan zijn ingevolge de aanbreng van geldmiddelen. Maar het komt eveneens voor dat een sector effectief geldmiddelen opneemt, terwijl het een andere sector is die, ingevolge deze transactie, een schuld aangaat. Dit is het geval wanneer een openbare instelling zich financiert door de uitgifte van leningen die door de Schatkist worden terugbetaald; dergelijke leningen worden tot de openbare schuld gerekend als « indirecte schuld » van de Staat. In ons schema wordt de toename van de schuldenlast van de Staat geregistreerd, maar dat de sector-emittent financiële middelen heeft opgenomen, komt niet tot uiting. Die weglating kan verwondering wekken. Maar men kan doen opmerken dat deze laatste financiering evenmin zou opgetekend zijn wanneer de Staat zelf een emissie had gedaan, m.a.w. een directe schuld had aangegaan en vervolgens de ingezamelde gelden, door middel van een begrotingsdotatie, had overgedragen aan het te financieren overheidsorganisme. In de loop der jaren werden de twee vermelde financieringsmethoden gebruikt, bij voorbeeld, om de financiële behoeften van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen te dekken. Verrichtingen die in feite identiek zijn, hadden dus op een verschillende wijze in de rekeningen kunnen geregistreerd worden, zo men geen eenvormig beginsel had aangenomen. Ongetwijfeld had men in beide gevallen én de door de Schatkist aangegane schuld én de kosteloze transfer ten gunste van de Spoorwegen in de tabellen kunnen registreren. Deze schijnbaar aangewezen oplossing zou nochtans geleid hebben tot andere onlogische gevolgen. Want had men voor dat bijzonder geval dergelijke oplossing gekozen, dan eiste een samenhangende uitbouw van de rekeningen dat ook al de andere transfers in de statistiek zouden worden opgenomen, d.w.z. alle andere financiële stromen waarbij een sector geldmiddelen afstaat aan een andere sector zonder dat deze laatste hierdoor een schuld aangaat: bij voorbeeld, de geldmiddelen die aan de lokale overheden worden overgemaakt ter financiering van hun inves-

teringsuitgaven en die ten laste vallen van de Rijksbegroting. Al die bewegingen zouden worden opgetekend in rekeningen die ook de niet-financiële verichtingen zouden registreren, m.a.w. de inkomensvormende transacties en de transfers.

*
**

Toen in het eerste deel van deze studie ⁽¹⁾ onderzocht werd hoe de financiële rekeningen in enkele landen worden opgemaakt en voorgesteld, werd er op gewezen dat de aldaar aangenomen schema's soms een meer direct beeld gaven van de evolutie van de liquiditeit van elke sector dan van de intersectoriële financieringen.

Om terzelfder tijd de twee doelstellingen te bereiken, moet bij de classificatie van de vorderingen en de schulden met twee criteria rekening worden gehouden. Het eerste is de persoonlijkheid van de debiteur en van de crediteur; de classificatie op deze basis stelt de intersectoriële financieringen in het licht. Het andere criterium is de aard van de activa en passiva of, juist, hun liquiditeitsgraad: deze classificatie brengt de evolutie van de liquiditeit van elke sector naar voren.

Zoals het in Frankrijk aangenomen schema, houden de hierna volgende tabellen rekening met de twee criteria. Enerzijds verstrekken zij onmiddellijke inlichtingen over die intersectoriële financieringen welke op basis van de toegepaste methode kunnen geregistreerd worden. Anderzijds kan men zich, op grond van de gegevens van de tabellen, eveneens een oordeel vormen over de evolutie van de liquiditeit van elke sector, maar daartoe moet men eerst tot sommige hergroeperingen overgaan. Hoofdstuk I, gewijd aan de methodologische problemen, verstrekt inlichtingen over de bouw en de presentatie van de tabellen. Deze laatste werden derwijze opgevat dat ze toelaten een tamelijk groot aantal sectoren te onderscheiden.

Hoewel bij de classificering van de vorderingen en van de schulden rekening werd gehouden met de twee criteria, diende aan één van beide een zekere prioriteit verleend. Het « verstrekken van een direct beeld van de evolutie van de liquiditeit » werd in zekere mate ondergeschikt gemaakt aan het andere objectief, met name de « beschrijving van intersectoriële financieringen ».

Deze keuze werd bepaald door het feit dat de in België beschikbare statistieken slechts tamelijk vage aanduidingen verstrekken over de effectieve liquiditeit van de vorderingen en over de illiquiditeit van de schulden; dit geldt natuurlijk niet voor alle gegevens: de liquiditeits- of illiquiditeitsgraad van, bij voorbeeld, het geld en de wiskundige

reserves van de levensverzekeringsinstellingen kan, op basis van hun uitgesproken kenmerken, gemakkelijk bepaald worden.

Misschien zijn de onnauwkeurigheden, waarvan de oorzaken hierna zullen uiteengezet worden, niet eigen aan de Belgische gegevens.

De liquiditeit van een vordering is afhankelijk én van haar looptijd én van haar verhandelbaarheid. De illiquiditeit van een schuld hangt af én van haar looptijd én van de herfinancieringsmogelijkheden.

Wat de looptijd betreft, zijn de inlichtingen die door de balansgegevens en de bestaande statistieken verstrekt worden al te vaak zonder betekenis. Wat zij doorgaans vermelden, is de looptijd vanaf het ontstaan tot de vervaldag van de vordering of de schuld ⁽¹⁾. Welnu, het werkelijke criterium van de liquiditeit van een vordering en van de illiquiditeit van een schuld is de nog resterende looptijd tussen het ogenblik van de statistische waarneming en de vervaldag. Het is deze effectieve termijn die het gedrag van de houders of van de debiteuren, en inzonderheid hun bestedingsbeslissingen beïnvloedt. In beginsel zou het moeten mogelijk zijn het statistisch basismateriaal te verbeteren met het oog op een meer nauwkeurige weergave van de effectieve looptijd van de bestaande vorderingen en schulden op het ogenblik van de statistische registratie. In de praktijk is zulke perfectie evenwel uiterst onwaarschijnlijk wegens de kosten van de boekhoudkundige complicaties die hieraan verbonden zijn.

Het tweede element dat de liquiditeit van een vordering bepaalt — haar verhandelbaarheid —, is statistisch nog veel moeilijker te achterhalen. Het is mogelijk ze te benaderen op het micro-economisch vlak van het geïsoleerde subject: de verhandelbaarheid van een bepaalde soort vorderingen wordt verzekerd door het bestaan van een goed georganiseerde markt; deze zienswijze is die van de geïsoleerde houder; zij kan zijn gedrag beïnvloeden. Uit een meer globaal oogpunt beschouwd, hangt de verhandelbaarheid van een bepaalde soort vorderingen af van de mogelijkheid voor alle houders — of voor een groot aantal van hen — hun vorderingen in massa op de markt te realiseren zonder het gevaar te lopen een aanzienlijk kapitaalverlies te lijden. In feite kan deze « macro-economische » benadering van de verhandelbaarheid niet worden gescheiden van de voorgaande; blijkbaar geeft de geïsoleerde houder zich inderdaad voldoende rekenschap van de uitwerking op de koersen van een massaal aanbod van vorderingen op de markt. Dit aspect werd reeds onderlijnd in verband met de aandelen waarvoor

⁽¹⁾ Soms ontbreekt zelfs die aanduiding: zo vormen de bankaccepten een categorie vorderingen waarvan de looptijd kan variëren tussen enkele maanden en enkele jaren; zonder nadere gegevens kunnen ze dus niet volgens hun looptijd ingedeeld worden.

⁽¹⁾ *Loc. cit.* hoofdstuk IV.

de risico's van koersfluctuaties nog heel wat groter zijn. Het moge waar zijn dat de koersen op de markt der vorderingen binnen engere grenzen evolueren, het gevaar voor een kapitaalverlies, in geval van een massaal aanbod, heeft niettemin tot gevolg dat de verhandelbaarheid van een categorie vorderingen hoofdzakelijk afhangt van de mogelijkheid, voor alle houders, hun vorderingen van die categorie, naar eigen goedvinden, te gelde te maken — wanneer het niet-geldscheppende subjecten betreft — of tegen kasmiddelen in te ruilen — wanneer het om geldscheppende instellingen gaat. Voor enkele soorten vorderingen bestaat die mogelijkheid ongetwijfeld aangezien de geldscheppende instellingen er op contractuele of op om het even welke andere wijze toe verplicht zijn op de aanvragen voor tegeldmaking in te gaan. Meestal is deze mogelijkheid evenwel onzeker : zij hangt af van onberekenbare factoren en o.m. van de beslissingen van de monetaire overheid. Bovendien kan die mogelijkheid variëren voor vorderingen van een zelfde soort, volgens de persoonlijkheid van de houder en, meer bepaald, al naargelang de houder een financiële instelling is, de Staat of een ander niet-financieel economisch subject : ieder van deze subjecten heeft niet dezelfde toegangsmogelijkheden tot de verschillende markten waar de schuldtitels afgestaan worden aan de instellingen die ze kunnen mobiliseren.

Anderzijds, is het uitgesloten bij voorbaat voor gehele categorieën schulden uit te maken in hoever de debiteuren hun schulden kunnen herfinancieren. In dit verband kunnen de rekeningen slechts *ex post* een beeld geven van de consolidatieverrichtingen die effectief hebben plaatsgehad. Nochtans kan die herfinancieringsmogelijkheid in de loop van de periode evolueren, zodat de debiteuren hun oordeel over hun illiquiditeit wijzigen en onder invloed daarvan met een hun gedraging aanpassen.

Ondanks de reserves welke in acht dienen genomen bij de interpretatie van de in de financiële rekeningen vervatte gegevens, wanneer men deze laatste wil aanwenden voor de ontleding van de liquiditeit der diverse sectoren van de economie, is het ontegensprekelijk zo dat deze rekeningen op dit stuk nieuwe en interessante informatie naar voren brengen. Deze informatie verliezen ongetwijfeld een deel van hun betekenis wegens het feit dat het om globale gegevens gaat : uit het oogpunt van hun liquiditeit zijn de categorieën vorderingen en schulden niet homogeen genoeg. Het samenbrengen van verscheidene soorten vorderingen en schulden in een zelfde rubriek vergemakkelijkt de taak van de analist, maar verhoogt de mogelijke vergissingsmarge bij de diagnose. Dit bezwaar kan natuurlijk gemaakt worden tegen alle methoden van macro-economisch onderzoek; de realiteit is verscheiden. Wil men met die

verscheidenheid rekening houden en beweert men bijgevolg dat elke poging tot synthese waardeloos is, dan weigert men in feite zich een oordeel te vormen over de algemene tendenties van de economische evolutie. Het tegenovergestelde risico ligt natuurlijk in een overdreven herleiding van het diverse tot het identieke. Dit laatste risico is klaarblijkelijk groot bij de vereenvoudigingen die nodig zijn bij de sectorindeling van de economie. Deze kwestie wordt verder nog behandeld.

*
**

Doordat de persoonlijkheid van de debiteur het eerste criterium is voor de classificatie van de vorderingen en schulden, geven de tabellen van de hier voorgestelde rekeningen een onmiddellijk overzicht van de bewegingen van de vorderingen en schulden van elke sector t.o.v. elk van de andere sectoren.

Deze bewegingen komen meestal overeen met de saldi der verrichtingen die gepaard gingen met een transfer van liquide middelen. Nochtans komen er in de rekeningen zekere bewegingen voor — in de vorm van een toename van verbintenissen —, welke niet hun oorsprong vinden in een werkelijke overdracht van geldmiddelen, het verkrijgen van handelskredieten of het ontstaan van nog niet vervallen verplichtingen.

Bovendien zijn er bewegingen die alleen kapitaalwinsten of -verliezen naar voren brengen en die dus geen uitstaans hebben met een intersectoriële financiering.

Ten slotte geven de rekeningen een zeer onvolledige beschrijving van de intersectoriële geldstromen; dit werd reeds onderstreept. Terwijl zij de voor het geheel van de periode berekende nettovariaties inhouden van de in elke sector voorkomende activa en passiva, registreren de rekeningen de saldi van de « stromen » en slechts zelden de « stromen » zelf. De saldi worden berekend nadat de in de loop van de periode voorgekomen financiële stromen in tegengestelde richting met elkaar gecompenseerd werden : de « aankopen », door zekere subjecten van een sector, van vorderingen van een wel bepaalde soort en de realisaties, door subjecten van dezelfde sector, van vorderingen van dezelfde soort. In de rekeningen vindt men evenmin een spoor van de intersectoriële financieringen welke in de loop van de periode plaatsgrijpen wanneer op de markt verhandelbare kredietinstrumenten, waarop reeds eerder door een sector bij de emissie ingeschreven werd, aan een andere sector gecedeerd werden; in al deze gevallen komt in de rekeningen slechts een financieringssaldo tot uiting en de oorsprong van de financieringsmiddelen zal aan de uiteindelijke crediteur worden toegeschreven, d.i. de sector welke op het einde van de periode het betrokken kredietinstrument in zijn bezit

heeft. Om het geheel van deze stromen integraal weer te geven, zou men moeten beschikken over volledige inlichtingen over de financiële transacties die in de loop van een periode werden uitgevoerd met behulp van elk kredietinstrument, sedert zijn creatie door de debiteur tot op het ogenblik dat het deel uitmaakt van de activa van de finale houder of tot het ophoudt te bestaan ingevolge terugbetaling in de loop van de periode. In feite zou men voor elk kredietinstrument het brutobedrag moeten kunnen registreren van de nieuwe schulden die in de loop van de periode t.o.v. elke oorspronkelijke crediteursector ontstaan zijn; ook zou men het bedrag moeten kunnen registreren van de cessies van uitstaande vorderingen welke overeenstemmen met financiële verrichtingen die in de loop van de periode tussen crediteursectoren plaatshadden; ten slotte, zou men het brutobedrag moeten kunnen registreren van de terugbetalingen die in de loop van de periode door de debiteursector aan de verschillende houders van zijn schuldtitels gedaan werden.

Zolang de rekeningen zullen moeten worden opgemaakt aan de hand van gegevens die de, tussen het begin en het einde van de periode, opgetreden nettoveranderingen van de uitstaande bedragen der verschillende soorten vorderingen weergeven, zal een belangrijke massa verrichtingen niet geregistreerd worden. Ongetwijfeld zou men, zonder de toegepaste methode te wijzigen, de massa der niet-geregistreerde transacties kunnen verminderen door de rekeningen op korter bij elkaar liggende tijdstippen op te maken; inderdaad, het aantal verrichtingen die aan de waarneming ontsnappen omdat ze elkander in de loop van de periode gecompenseerd hebben hetzij ten gevolge van terugbetalingen, hetzij ten gevolge van cessies van uitstaande bedragen aan andere sectoren, kan des te groter zijn naarmate de bestudeerde periode langer is. Om deze verbetering tot stand te brengen, zouden de sectoriële balansen — die de basis vormen van het merendeel der gegevens over de bewegingen der uitstaande bedragen — vaker dienen opgemaakt te worden, op het einde van elk kwartaal, bij voorbeeld. Het is voorbarig een verkorting van de door de rekeningen bestreken periode te overwegen aangezien de jaarlijkse gegevens reeds met zoveel vertraging gepubliceerd of medegedeeld worden.

*
**

Bij de methoden voor economische analyse der globale economische verschijnselen worden de economische eenheden in sectoren, eventueel in subsectoren, gehergroepeerd. Deze sectorindeling geschiedt op basis van de classificatiecriteria welke aan het doel der analyse beantwoorden.

Om een duidelijk beeld te verkrijgen van de bewegingen der vorderingen en schulden, moet elke sector een samenvoeging zijn van de individuele rekeningen der economische eenheden die gelijksoortige financiële transacties doen en waarvan de beleggings- of leningsbeslissingen ingegeven zijn door voldoende overeenstemmende beweegredenen. Het fundamentele criterium waarop de afbakening van de sectoren doorgaans steunt, is dan ook de homogeniteit van de financiële gedraging der eenheden die tot elk van die sectoren behoren.

In de Belgische statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden is het ook dit criterium dat in principe wordt aangewend. Het gekozen criterium van sectorindeling is dus functioneel. In het eerste deel van deze studie ⁽¹⁾ werd gewezen op de broosheid van het onderscheid dat sommigen hebben willen maken tussen de « institutionele » hergroeperingen in de financiële rekeningen en de « functionele » hergroeperingen in de reële nationale rekeningen. Men verdedigde het standpunt dat in de twee categorieën rekeningen een functioneel criterium wordt aangewend, maar dat, wel te verstaan, de in aanmerking genomen functies in de twee gevallen verschillend zijn.

Anderzijds werd ernaar gestreefd de « sectorindeling » in overeenstemming te brengen met die welke in de reeds bestaande statistieken werd doorgevoerd, dit ten einde de onderlinge samenhang van de diverse delen van het statistisch materiaal te verzekeren.

Ten slotte werd de sectorindeling derwijze uitgebouwd dat de rekeningen voldoende inlichtingen zouden verstrekken over de werking van de financieringsmechanismen van de economie. Het is om die reden dat het aangenomen schema zich qua sectorindeling van dit der buitenlandse rekeningen onderscheidt : er zijn meer sectoren voorzien voor de indeling van de financiële instellingen. Volgende financiële sectoren komen in deze rekeningen voor : « Geldscheppende instellingen », « Rentenfonds », « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen », « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » en « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen ».

In hoofdstuk II wordt uitvoerig ingegaan op de inhoud van elk der onderscheiden sectoren.

Voor twee categorieën economische subjecten is de sectorindeling ongetwijfeld verre van bevredigend. De wenselijke afbakeningen tussen de gezinnen en de bedrijven konden niet worden doorgevoerd. De ondernemingen die de rol vervullen van financiële instellingen konden worden geïsoleerd, met uitzondering evenwel van de ondernemingen die de verkopen

(1) *Loc. cit.* blz. 135 e.v.

op afbetaling financieren. De openbare bedrijven konden eveneens afgezonderd worden en ze werden ondergebracht in de sector « Parastatale bedrijven ». Maar de niet-financiële privébedrijven en de gezinnen werden samengevoegd en maken dus ontegensprekelijk een heterogene sector uit. De ontwerpers van de Amerikaanse, Franse, Duitse en Nederlandse rekeningen zijn erin geslaagd de gezinnen in een afzonderlijke sector onder te brengen ; in de Amerikaanse rekeningen worden bovendien de niet-financiële bedrijven in meerdere subsectoren gesplitst. De huidige stand van de in België beschikbare statistische documentatie laat niet toe met zekerheid de uitstaande vorderingen en schulden van de gezinnen van deze van de bedrijven te onderscheiden. Op basis van de aard van de vorderingen kan men weliswaar in enkele zeldzame gevallen uitmaken of deze aan de bedrijven of aan de gezinnen toebehoren : het lijkt geen twijfel dat de wiskundige reserves van de levensverzekeringsmaatschappijen en de inlagen op spaarboekjes aan de gezinnen toebehoren. Maar in al de andere gevallen kon men alleen op basis van zeer ontoereikende gegevens of van zeer arbitraire veronderstellingen tot een sectoriële toerekening van de vorderingen en schulden overgaan. Bij gebrek aan meer precieze criteria, zou een op een dergelijke basis doorgevoerde opbouw van een sector « Bedrijven » en een sector « Gezinnen » slechts in schijn aan de rekeningen een nauwkeuriger karakter hebben verleend : de vergissingen die zich zouden voordoen bij dergelijke verdeling der uitstaande bedragen tussen de twee sectoren zouden, in relatieve grootte, de omvang van de jaarlijks geregistreerde bewegingen overtreffen. In deze eerste proef hebben we ons dan ook bij voorkeur gehouden aan de resultaten van een objectieve registratie der gegevens. Ongetwijfeld zal achteraf een poging moeten worden gedaan om die gegevens te perfectioneren en om de samenvoeging in een zelfde sector van qua gedraging heterogene economische eenheden te verhelpen. Om dergelijke verbetering te kunnen doorvoeren, zal men of wel het statistisch materiaal moeten aanpassen, of wel tot sonderingsonderzoekingen moeten overgaan, of wel beide voornoemde methoden moeten toepassen. Wij hebben de publikatie van de thans beschikbare documentatie niet willen uitstellen tot aanvullende inlichtingen zouden ingewonnen zijn, welke de invoering van een afzonderlijke sector én voor de « Niet-financiële privébedrijven » én voor de « Gezinnen » zouden hebben mogelijk gemaakt. In weerwil van de zoëven behandelde tekortkoming, is de statistiek in haar huidige vorm belangwekkend genoeg om nu reeds aan de analisten te worden medegedeeld.

*
**

De vorderingen en de schulden van elke sector zijn ingedeeld in verscheidene categorieën. Voor de vorderingen van de niet-financiële sectoren stemt het grootste deel van deze categorieën overeen met de voornaamste soorten directe financiële activa, d.w.z. vorderingen op niet-financiële economische subjecten, en indirecte activa, d.w.z. vorderingen op financiële instellingen. Voor de vorderingen der financiële instellingen stemt het merendeel van deze categorieën overeen met de voornaamste soorten krediet- en beleggingsverrichtingen waardoor de financiële instellingen de door hen gecreëerde of ingezamelde middelen ter beschikking stellen van de aanvragers van geldmiddelen. De twee reeksen categorieën zijn niet volledig van elkaar gescheiden ; zij vallen samen voor alle soorten vorderingen die zowel door niet-financiële sectoren als door financiële instellingen kunnen aangehouden worden. In hoofdstuk III wordt een gedetailleerde beschrijving van alle categorieën gegeven.

Bij deze indelingen in categorieën werd ernaar gestreefd de vorderingen te klasseren met inachtneming van hun liquiditeit en de schulden, met inachtneming van hun illiquiditeit. Hiervoor werd reeds gewezen op de moeilijkheden welke aan deze classificatie verbonden zijn en op de onnauwkeurigheden die eruit voortvloeien. Ongetwijfeld zijn die indelingen der activa en passiva ten minste in zover belangrijk dat zij de concrete modaliteiten in het licht stellen van de financiële verrichtingen die uit de geregistreerde bewegingen van de vorderingen en schulden kunnen worden afgeleid. Aldus verkrijgt men gegevens op basis waarvan men kan nagaan welke diverse soorten financiële activa de voorkeur genieten van de spaarders, en op welke technische modaliteiten de kredietvragers voor hun leningen bij voorkeur een beroep doen. Die aanduidingen worden aangevuld door de financiële balansen van de diverse sectoren waarin de op het einde van de periode uitstaande bedragen van vorderingen en schulden in dezelfde categorieën zijn ingedeeld.

De werking van de financieringsorganen van de Belgische economie komt aldus in een globaal perspectief tot uiting. Inderdaad, in de globale tabellen wordt aangetoond volgens welke modaliteiten de geldmiddelen worden ingezameld, welke verschillende compartimenten van de markten worden ingeschakeld bij de verdeling der financiële middelen, welke rol wordt gespeeld door de verschillende categorieën financiële instellingen en in welke technische vorm de kredietvragers hun kredieten opnemen. Op basis van dit globaal beeld krijgt men een inzicht in verhoudingen en proporties in het financieel bestel; die men vroeger, steunend op de fragmentaire analyses, slechts kon vermoeden.

*
**

De aandacht dient nog gevestigd op twee karakteristieken van de statistiek der bewegingen van de vorderingen en schulden van de Belgische economie, die haar van de buitenlandse rekeningen kunnen onderscheiden.

De eerste karakteristiek, van ondergeschikt belang trouwens, is dat deze statistiek in principe eveneens de intrasectoriële bewegingen registreert, d.w.z. de bewegingen van de vorderingen en schulden van de economische eenheden van een sector t.o.v. andere economische eenheden van dezelfde sector. In het kader van de beschrijving van de werking van het financieel systeem is de registratie van de intrasectoriële bewegingen gerechtvaardigd, o.m. omdat hierdoor de betrekkingen tussen de diverse financiële instellingen van een zelfde sector in het licht worden gesteld. In hoofdstuk I zullen nog andere motieven worden vooropgezet voor het boeken van de intrasectoriële bewegingen.

De tweede karakteristiek is de methode gebruikt voor de voorstelling van de rekeningen en de articulatie van de gegevens. Het probleem van de dubbele boeking die elke financiële transactie vergt — eens in de rekeningen van de sector die leningen toestaat en eens in de rekeningen van de sector die leningen opneemt —, werd niet op dezelfde wijze opgelost als in de buitenlandse tabellen (1). Het voorstellings-schema van de Belgische rekeningen werd tot op zekere hoogte ontleend aan de klassieke voorstellingsmethode van de gegevens van de input-outputanalyse. De sectoren komen in de tabellen tweemaal voor : als crediteursectoren bovenaan de kolommen, en als debiteursectoren vooraan op de lijnen. Vooraan op de lijnen worden eveneens de schuldsoorten vermeld welke door elke debiteursector afzonderlijk worden aangegaan. Deze schuldsoorten duiden meteen aan welke soorten vorderingen de bovenaan de kolommen vermelde crediteursectoren zich aanschaffen.

*
**

Tot nog toe beschikken we over financiële balansen opgemaakt op het einde van 1957, 1958, 1959 en 1960. De rekeningen van de bewegingen der vorderingen en schulden hebben bijgevolg betrekking op de jaren 1958, 1959 en 1960.

Toen met dit werk een aanvang werd gemaakt, waren de laatste balansgegevens waarover men beschikte die welke op einde 1957 betrekking hadden. Dit verklaart dat het jaar 1958 het eerste is waarvoor de bewegingen werden berekend. Het ware voorzeker belangwekkend geweest hoger op te klimmen en rekeningen op te stellen voor de voorgaande jaren. Men had aldus over kostbare gegevens

beschikt met het oog op de analyse van de evolutie van de financiële structuur van de Belgische economie en de ontleding van de financiële gedraging van de economische subjecten gedurende een vrij lange periode. De opstelling van zulke retrospectieve rekeningen zou nochtans op ernstige moeilijkheden zijn gestuit o.m. omdat sommige statistische reeksen die thans worden gebruikt niet ver in de tijd teruggaan.

De laatste gegevens van de statistiek hebben betrekking op het jaar 1960.

De rekeningen maken een synthetische financiële statistiek uit en als dusdanig zijn zij, op enkele uitzonderingen na, opgebouwd op basis van gepubliceerde financiële gegevens : balansen van de geldscheppende instellingen, balansen van de financiële instellingen, algemene toestand van 's Rijks Schatkist, algemene rekeningen van de Sociale verzekering, indeling, volgens de emittenten en volgens de houders, van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector, emissies van de private sector, betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enz... Wanneer sommige instellingen en organismen sneller zouden overgaan tot de publikatie van hun balansen of tot de mededeling van de financiële gegevens die ze verzamelen, zouden de rekeningen van de bewegingen der vorderingen en schulden de ontwikkeling meer op de voet kunnen volgen en een meer actueel karakter krijgen. Terzelfder tijd zal er een inspanning moeten geleverd worden om de basisdocumentatie te verbeteren. Zij is thans zeer heterogeen en onvoldoende afgestemd op dit syntheseswerk. Er werd reeds op gewezen dat deze synthese werd gemaakt met de gegevens die uit de balansen zijn geput. Welnu, de structuur van die balansen beantwoordt meestal aan bekommernissen die eigen zijn aan elk organisme en die, in ieder geval, zeer verschillend zijn van deze van de specialisten van de financiële rekeningen.

Indien de publikatie van deze eerste proef de belangstelling opwekt van de specialisten, mag men voorzien dat inspanningen met het oog op een zekere uniformering van de balansschema's en een snellere publikatie van die balansen en van andere gegevens, in brede middens steun zullen genieten en aldus makkelijker tot een resultaat zullen leiden.

De hierna volgende rekeningen en financiële balansen zijn ongetwijfeld nog lang niet perfect en de inlichtingen welke erin opgesloten liggen, zijn reeds in zekere mate verouderd. Het was onmogelijk in dit nieuwe domein onmiddellijk een geheel bevredigend analyseinstrument uit te werken. Elke expert kent de grote statistische en methodologische moeilijkheden waarmee men bij dergelijk werk moet afrekenen.

(1) *Loc. cit.* blz. 145.

Indien niet werd getracht de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden te koppelen aan de reële rekeningen die in België worden opgemaakt, dan is het niet alleen omdat de sectorindeling der bedrijven en gezinnen in de twee systemen verschillend is. Het is ook omdat de huidige statistiek alleen beoogt een beschrijving te geven van de globale werking van de financieringsmechanismen van de Belgische economie alsmede van de evolutie van de sectoriële liquiditeit. Tot nog toe hebben we nog niet de problemen onder ogen kunnen nemen die gesteld worden door de integratie van de bewegingen van de vorderingen en schulden in een meer omvangrijk en samenhangend systeem dat zowel de niet-financiële als de financiële operaties omvat welke met een geldstroom of een kredietverlening gepaard gaan. Dergelijk systeem werd in de Verenigde Staten

uitgewerkt in de Afdeling « Onderzoek en Statistiek » van de Raad der Gouverneurs van het Federal Reserve System.

Niettegenstaande de beperkingen die samenhangen met het vooropgestelde doel, biedt de hierna voorgestelde documentatie een geheel van inlichtingen die het maken van analyses met het oog op de koppeling van de financiële elementen aan de reële verschijnselen kunnen vergemakkelijken.

De nieuwe statistiek zal geleidelijk geperfectioneerd worden en eens dat zij een nauwkeuriger en meer actueel beeld zal geven van de werking van het financieringsproces van de economie, zullen de rekeningen een grotere waarde krijgen als analyseinstrument en van meer direct nut zijn voor de uitbouw van het economische beleid.

HOOFDSTUK I

Methodologische beginselen

A. *Voorstelling van de tabel van de vorderingen en schulden.*

Sectorieel gezien, heeft de tabel het uitzicht van een tabel met dubbele ingang waarin het aantal debiteursectoren die op de lijnen voorkomen gelijk is aan dat van de crediteursectoren die in de kolommen voorkomen. Zij verschilt evenwel van de gewone tabellen met dubbele ingang omdat op de lijnen de verschillende soorten verplichtingen van elke debiteursector werden opgenomen, zodat het aantal lijnen groter is dan het aantal kolommen. Die soorten verplichtingen vertegenwoordigen de concrete schuldvormen van elke debiteursector.

De keuze van de materiële voorstellingswijze werd bepaald door het doel dat men trachtte te bereiken.

Voornoemde tabel heeft in de eerste plaats tot doel een overzicht te geven van de financieringen tussen de sectoren ⁽¹⁾. Daarom werd zij zo samengesteld dat elke actieve verrichting van een crediteursector verdeeld werd over de passieve verrichtingen van elk der debiteursectoren en, omgekeerd, dat elke passieve verrichting van een debiteursector verdeeld werd over de actieve verrichtingen van elk der crediteursectoren. De tabel maakt het bovendien mogelijk de instrumenten van de financiering van « sector

tot sector » te identificiëren, zonder tot enige hergroepering te moeten overgaan.

De nadruk die aldus in deze tabel gelegd wordt op de « financiering tussen de sectoren » onderscheidt haar van de buitenlandse tabellen. De classificatie van de gegevens in deze tabellen berust op een andere opvatting. In plaats van de persoonlijkheid van de debiteur als eerste classificatiecriterium te nemen, zoals voor de thans besproken tabellen het geval is, klasseren de Amerikaanse en Duitse tabellen de vorderingen en schulden in de eerste plaats volgens het bijzondere type van de gebruikte beleggings-(of schuld-)vorm. Wanneer verscheidene sectoren dezelfde schuldvormen gebruiken om zich geldmiddelen te verschaffen, is het evenwel niet mogelijk de financiering tussen de sectoren terug te vinden aangezien er geen rechtstreeks verband « van sector tot sector » bestaat. Hoewel ook bij de Franse tabel de classificatie in hoofdzaak gebaseerd is op het bijzondere type van gebruikte financiële instrumenten, is het toch mogelijk de financieringen tussen de sectoren te ontdekken : de lijst van de opgesomde schuldencategorieën is voldoende gedetailleerd zodat de persoonlijkheid van de debiteur, tweede criterium van de classificatie, onduidelijk tot uiting komt.

Daarentegen brengt de vorm van onze tabellen mee dat de evolutie van de liquiditeit in elke sector minder duidelijk in het licht wordt gesteld dan in de buitenlandse tabellen. Om de evolutie van de liqui-

(1) De door de tabellen gegeven beschrijving van de financiering tussen de sectoren is evenwel onvolledig, wat in de inleiding van dit artikel reeds werd onderstreept.

diteit van een sector te kunnen beoordelen, dient de beweging van zijn min of meer liquide vorderingen op het geheel van de debiteursectoren vergeleken met de beweging van zijn min of meer illiquide schulden tegenover het geheel van de crediteursectoren. De buitenlandse tabellen geven zulk globaal overzicht van de passiva en activa van elke sector. In de onze is dergelijk overzicht slechts mogelijk nadat men tot de hergroepering van zekere rubrieken is overgegaan. Want zo deze tabel onmiddellijk de aard van de schulden van elke sector in het licht stelt en bijgevolg toelaat de illiquiditeit (1) van hun schulden te beoordelen, dan geeft zij geen onmiddellijk beeld van de liquiditeitsgraad van de gezamenlijke activa die door de diverse crediteursectoren worden aangehouden; de tabel geeft inderdaad aanduidingen over de liquiditeit van de vorderingen van elke crediteursector op elke debiteursector afzonderlijk; om een globaal beeld te bekomen, moeten dan ook alle vorderingen van elke crediteursector die een zelfde liquiditeitsgraad hebben, samengevoegd worden; deze hergroepering van de vorderingen volgens hun liquiditeitsgraad kan trouwens tamelijk makkelijk, op basis van de gedetailleerde tabellen, uitgevoerd worden in synthetische tabellen *ad hoc*.

In de praktijk berust de beoordeling van de liquiditeit van een sector en de evolutie ervan, op grond van een vergelijking van zijn vorderingen en schulden

en van de beweging van die vorderingen en schulden, noodzakelijkerwijs op enigszins arbitraire gronden. Inderdaad, dergelijke beoordeling geschiedt op basis van de liquiditeits- of illiquiditeitsgraad der financiële instrumenten die de beschouwde vorderings- of schuldsoorten materialiseren (1); natuurlijk geldt deze opmerking eveneens voor de rangschikking van de activa volgens een afnemende liquiditeitsgraad die in de buitenlandse tabellen gemaakt werd.

Een voorbeeld zal de algemene structuur van de Belgische tabel verduidelijken.

Zoals reeds werd gezegd, komt elke sector voor aan het hoofd van de kolom als crediteur, m.a.w. als houder van vorderingen, en aan het begin van de lijn, als debiteur van schulden.

Aan het begin van de lijnen worden eveneens de door elke sector aangegane financiële verplichtingen aangeduid; bij voorbeeld, voor de Staat : de gelden van derden, de certificaten op korte termijn, de obligaties verkrijgbaar door elke belegger, de obligaties niet verkrijgbaar door elke belegger, de diversen.

Op het einde van de lijnen, in de laatste kolom van de tabel getiteld « Totaal van de schulden », is voor elke ontlenende sector het bedrag aangegeven van de schulden die hij heeft aangegaan door middel van ieder der in de rubrieken aangeduide financiële

(1) De waarde van de beoordeling is aldus afhankelijk van het gebruikte statistische materiaal; zoals hierboven reeds onderstreept werd, vertoont zulks in dit verband tal van leemten.

(1) Rekening houdend met het in de inleiding gemaakte voorbehoud.

Evolutie voor het jaar 1960

(Miljarden franken)

	Niet-financiële nationale sectoren						Buitenland	Financiële instellingen						Niet bepaalde sectoren en aanpassingen	Totaal van de schulden	
	Bedrijven en particulieren	Parastatale bedrijven	Staat (Schatkist)	Overheidssector niet elders vermeld (om lagere overheid)	Sociale verzekering	Totaal		Geldschepende instellingen	Rentenfonds	Spaarkassen, hypotheek- en kapitaalverzekering maatschappijen	Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen	Niet-geldschepende openbare kredietinstellingen	Totaal			
Staat (Schatkist)	Certificaten op korte termijn	—	- 1,8	—	- 0,4	...	- 2,2	+ 6,7	- 0,5	- 0,7	- 2,3	- 0,2	+ 2,4	- 1,2	- 0,1	+ 3,1

instrumenten. Tegenover de rubriek (3) « Staat », op de lijn « Certificaten op korte termijn », vindt men, bij voorbeeld, in kolom (15) « Totaal van de schulden » het gezamenlijke bedrag van de middelen die de Staat met behulp van dat financieel instrument heeft opgenomen, zegge F 3,1 miljard in 1960.

De bedragen van de verschillende soorten vorderingen waarvan elk van de crediteursectoren houder is en die het voorwerp uitmaken van de horizontale lijnen, zijn vermeld in de kolommen die de lijnen

kruisen; die detailcijfers geven dus de indeling aan van de schulden van de debiteursector, voor elke soort van schuld en in totaal.

Aan de hand van bovenstaand voorbeeld stelt men vast dat de financiering van de Staat in 1960 ten bedrage van F 3,1 miljard heeft plaatsgehad in de vorm van certificaten op korte termijn. Deze middelen werden door het Buitenland aangebracht ten belope van F 6,7 miljard. De niet-financiële nationale sectoren verminderden hun portefeuille met

F 2,2 miljard. De categorieën financiële instellingen verminderden hun tegoeden in kortlopende certificaten van de Staat, met uitzondering van de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De evolutie van de schulden van een sector wordt aldus aangeduid op de lijn tegenover de financiële instrumenten die de schulden van die sector hebben teweeggebracht. Anderzijds vindt men de evolutie van de verschillende vorderingen van een sector terug in de kolom die de naam van die sector draagt, terwijl de aard van zijn vorderingen wordt aangegeven door de overeenstemmende rubrieken van de lijnen van de tabel.

Er dient hier een opmerking gemaakt betreffende de rubriek « Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen ». Op de lijn van deze rubriek tekende men voor elke sector de vorderingen aan waarvan de debiteursectoren niet gekend zijn. Zo ook werden in de kolom met dezelfde benaming de schulden van elke sector opgenomen die niet per crediteursector kunnen worden ingedeeld.

Bovendien omvatten de kolom en de rubriek « Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen » statistische aanpassingen.

B. Intrasectoriële vorderingen en schulden.

In tegenstelling met de meeste buitenlandse rekeningen, registreert de hier besproken statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden in de Belgische economie niet enkel de financieringen tussen de sectoren, doch eveneens de financieringen binnen de sectoren, d.w.z. de bewegingen van de vorderingen (schulden) van economische eenheden van een sector op (aan) andere economische eenheden van dezelfde sector ⁽¹⁾.

Met de boeking van de intrasectoriële financieringen bereikt men meer dan het eerste doel van de nationale financiële rekeningen, met name de beschrijving van de financieringen tussen de sectoren : men bekomt aldus aanvullende gegevens doordat bepaalde financiële betrekkingen tussen de economische eenheden van een zelfde sector in het licht worden gesteld.

⁽¹⁾ In de praktijk omvatten de rekeningen slechts de veranderingen van de intrasectoriële vorderingen en schulden die uit de sectoriële balanses of de speciale statistieken kunnen afgeleid worden. Dit heeft tot gevolg dat slechts een gedeelte van de intrasectoriële bewegingen in de rekeningen voorkomt; de leemten zijn vooral groot in de sector « Bedrijven en particulieren ». Anderzijds werden de intrasectoriële vorderingen en schulden die in de balanses van de instellingen voor Sociale verzekering voorkomen, uitgeschakeld : zij werden beschouwd als tijdelijke verrekeningen tussen de verschillende instellingen van een zelfde institutioneel geheel en niet als activa en passiva die financieringen tussen verschillende organen van een zelfde sector weerspiegelen.

Het opnemen der bewegingen van de intrasectoriële vorderingen en schulden maakt bovendien een directe vergelijking mogelijk tussen bepaalde gegevens van de rekeningen en andere reeds gepubliceerde financiële statistieken. Wanneer men, bij voorbeeld, bij de bewegingen van de vorderingen en verplichtingen van de geldscheppende instellingen ook de vorderingen en verplichtingen in aanmerking neemt die ze tegenover elkaar hebben, dan stemmen de in de rekeningen aangegeven gezamenlijke veranderingen van de vorderingen en schulden van de geldscheppende instellingen overeen met de veranderingen gepubliceerd in de statistiek « De balanses van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » ⁽¹⁾.

C. Betekenis van de saldi der vorderingen en schulden.

De positieve (vorderingen groter dan de schulden) of negatieve (schulden groter dan de vorderingen) saldi onderaan de tabellen van de uitstaande bedragen en van de bewegingen stemmen voor iedere sector overeen met het verschil tussen zijn gezamenlijke vorderingen (absolute bedragen of verandering) op de verschillende sectoren en zijn gezamenlijke schulden (absolute bedragen of verandering) aan de verschillende sectoren.

Aangezien de gezamenlijke activa en de gezamenlijke passiva in de balans van elk economisch subject en van elke sector gelijk zijn en gelet op de inhoud van de onderhavige statistiek, stemt het saldo van de vorderingen en schulden overeen met het positief of negatief verschil tussen : enerzijds, de bruto interne besparing vermeerderd met de externe geldmiddelen opgenomen in de vorm van aandelenkapitaal ⁽²⁾ en, anderzijds, de investeringen in reële activa (vastliggend en voorraden) en in participaties gevormd door de aandelenportefeuilles.

Maar zo dit saldo van de vorderingen en schulden op zichzelf een aanduiding geeft van, bij voorbeeld, de nettoschuldenlast, dan stemt het niet overeen met het begrip van financieel overschot (of tekort) van een sector, zoals het in de reële nationale rekeningen wordt gehanteerd.

In de reële nationale rekeningen is het financiële overschot gelijk aan het positieve verschil tussen het inkomen van een sector (vermeerderd met de ontvangen transfers en verminderd met de uitgevoerde transfers) en zijn uitgaven in de economische

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2.

⁽²⁾ Deze laatste financieringsvorm is vanzelfsprekend eigen aan de bedrijven in de vorm van vennootschap.

betekenis (verbruik en investeringen) of, meer algemeen, tussen zijn besparingen en zijn investeringen in reële activa. Dientengevolge kan dat overschot (of tekort) ook bepaald worden als het positieve (of negatieve) verschil tussen de netto-aangroei der vorderingen en der *beleggingen in aandelen*, enerzijds, en de netto-aangroei der schulden en de *uitgiften van aandelen*, anderzijds.

Indien men dus onderhavige statistiek wil koppelen aan de reële nationale rekeningen, dan zou men eerst de saldi van de vorderingen en schulden moeten verbeteren om, zoals in de buitenlandse rekeningen, rekening te houden met de operaties op aandelen (die in de tabellen *pro memoria* opgenomen zijn). Dan zou men een overzicht krijgen van al de financieringsmodaliteiten die een brug slaan tussen de sectoren met een tekort en de sectoren met een financieel overschot : opnemen van vorderingen, terugbetaling van schulden of aankoop van reeds bestaande of pas uitgegeven aandelen.

Weliswaar zou daarmee het probleem van de koppeling der financiële aan de reële nationale rekeningen niet opgelost zijn. De aan- en verkopen van bestaande reële goederen worden niet geregistreerd in de reële nationale rekeningen van elke sector, ofschoon zij vanzelfsprekend zijn financieel overschot (of tekort) beïnvloeden. Deze transacties op bestaande goederen brengen dus een verschil teweeg tussen het overschot van de besparingen van een sector op zijn investeringen (in de economische betekenis) en het financiële overschot, zoals het zopas werd bepaald.

Bij de huidige stand van zaken is, wegens de leemten van het statistisch materiaal, elke poging om de financiële rekeningen te koppelen aan de economische rekeningen van de Nationale Boekhouding trouwens voorbarig ⁽¹⁾. Tal van andere technische problemen dienen nog opgelost te worden. De meest kiese zijn een gevolg van de verschillende sectorindeling in de twee reeksen rekeningen. Ten slotte moeten sommige gegevens van de financiële rekeningen in de toekomst nog nader omschreven of verbeterd worden.

D. Berekening van de bewegingen van de vorderingen en schulden.

In de meeste gevallen kunnen de bewegingen van de vorderingen en schulden van elke sector op en aan ieder van de andere sectoren van de economie

slechts worden bepaald door de bij het begin en op het einde van de periode uitstaande vorderingen en schulden met elkaar te vergelijken. Om, bij voorbeeld, de stijging of de daling te kennen van de monetaire kasvoorraden en van de portefeuille staatsfondsen van de sector « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » in 1960, moet men de verschillen berekenen tussen de uitstaande bedragen die op einde 1959 en einde 1960 in de betrokken balansposten der instellingen van deze sector voorkwamen.

De eerste fase voor het uitwerken van de financiële rekeningen bestaat bijgevolg in het opmaken, per sector, van de staat der activa en passiva waarin de gezamenlijke vorderingen en schulden van de verschillende eenheden van de sector voorkomen. Deze vorderingen en schulden worden volgens de vooropgezette categorieën ingedeeld.

1. Opmaken van de sectoriële balansen.

Behoudens in het geval van het Rentenfonds, sector die slechts uit een economische eenheid bestaat, diende voor elke sector een enkele balans opgemaakt met al de nodige indelingen. In de meeste gevallen beschikte men over de individuele balansen van de eenheden waaruit de sector is samengesteld, of zelfs over gegevens die reeds een geïntegreerde balans — of balanselementen — voor een groep eenheden vormden. In zekere gevallen beschikte men noch over de individuele balansen van alle eenheden waaruit de sector bestaat, noch over reeds gegroepeerde balansgegevens. De leemte diende aangevuld door het opmaken van, vaak fragmentarische, balansen met behulp van de beschikbare gegevens.

Voor de sectoren waarvoor men individuele of gehergroepeerde balansen kon gebruiken, was dit basismateriaal niet altijd geschikt voor dit werk ; de moeilijkheden waren talrijk. De aard en de graad van nauwkeurigheid van de in de beschikbare balansen voorkomende posten waren in vele gevallen sterk uiteenlopend. Vaak ontbraken de details die voor onderhavig werk nodig zouden geweest zijn ; de in de balansen gebruikte boekhoudkundige schema's werden doorgaans niet ingegeven door de bekommernis statistische hergroeperingen mogelijk te maken die afgestemd zijn op de jongste verworvenheden van de economische theorie. Bovendien kwam het voor dat balansposten met dezelfde benamingen verschillende activa of passiva omvatten en de juiste inhoud van deze « dubieuze » balansposten werd niet steeds in de balanscommentaar duidelijk gemaakt. Dergelijke onduidelijke balansposten konden evenwel in vele gevallen nader gedetailleerd worden aan de hand van andere statistieken, o.m. de statistiek van de indeling van de schuld van de

(1) De moeilijkheden waarmee het koppelen van de financiële rekeningen aan de reële nationale rekeningen gepaard gaat, werden beklemtoond in het artikel verschenen in het *Tijdschrift* van augustus-september 1962, blz. 142 en 143.

overheidssector en gegevens geput uit balansen van eenheden uit andere sectoren.

Voor een deel kon gebruik worden gemaakt van reeds bestaande sectoriële balansen. Dit is het geval voor de geldscheppende instellingen waarvan de boekhoudkundige schema's sedert lang verbeterd werden ⁽¹⁾. Men beschikte eveneens over sectoriële gegevens betreffende de « particuliere spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » ⁽²⁾, de « particuliere levensverzekeringsmaatschappijen » ⁽³⁾ ⁽⁵⁾ en de « particuliere verzekeringsmaatschappijen tegen arbeidsongevallen » ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾. Ook bestaat er sinds 1957 een « balans van de centrale en primaire instellingen van de Sociale verzekering » ⁽⁶⁾.

In sommige gevallen moesten deze geïntegreerde balansen evenwel worden aangevuld met die van andere instellingen wanneer de beschouwde sector ruimer was dan het geheel waarop de integratie betrekking had. Of wel moesten, in het tegengestelde geval, geïntegreerde balansen gesplitst en verdeeld worden over verscheidene in de rekeningen voorkomende sectoren.

Voor de sectoren waarvoor de balansgegevens ontbraken, moest men er zich toe beperken een partiële staat op te maken van de vorderingen en schulden die in statistische reeksen andere dan balansen of in balansen van andere sectoren konden worden geïdentificeerd; de aldus bekomen partiële balansen waren dus onvolledig. Een deel van de vorderingen en schulden van die sectoren konden statistisch niet achterhaald worden.

Voor de Schatkist bestaat er geen eigenlijke financiële balans, doch men kan opeenvolgende financiële staten opstellen uitgaande van boekhoudkundige documenten van de Staat ⁽⁷⁾ en van balansgegevens van andere sectoren.

Voor de sector « Bedrijven en particulieren » zijn de geregistreerde staten van activa en passiva vanzelfsprekend niet opgemaakt op basis van balansen. De gegevens werden soms ontleend aan speciale statistieken, o.m. die van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, doch meestal moest men zich tevreden stellen met het verschil te maken tussen het gekende

gezamenlijke bedrag van een soort vordering of schuld en het totaal van de gedeeltelijke bedragen die konden worden geïdentificeerd als zijnde ondergebracht in andere sectoren; zo wordt het bedrag van de geldvoorraad aangehouden door de « bedrijven en particulieren » berekend door het verschil te maken tussen de gezamenlijke geldvoorraad en de geldvoorraden die als vorderingen voorkomen in de gezamenlijke balansen van de andere sectoren.

De balans van de sector « Buitenland » is eveneens erg onvolledig, ook al moet zij in beginsel slechts de vorderingen op en schulden aan de Belgische economie omvatten; de gegevens betreffende de vorderingen en schulden van het Buitenland konden alleen worden overgenomen uit nationale statistische reeksen of in de balansen van de andere sectoren; bij voorbeeld, de goud- en brutodeviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen (actiefpost van de balans der geldscheppende instellingen) vormt een passiefpost van de balans van de sector « Buitenland ».

De indeling van de beleggingen in overheidsfondsen en andere vast rentende effecten deed een bijzonder probleem rijzen. In de balansen en geïntegreerde balansen die voor het opmaken van deze nieuwe statistiek werden aangewend, zijn deze beleggingen meestal ondergebracht in een algemene rubriek als « Effectenportefeuille » of in een andere vage rubriek die niet voldoende gedetailleerd is; dergelijke rubrieken laten niet toe de aard van de effecten in portefeuille te onderscheiden evenmin als de debiteursectoren die ze hebben uitgegeven. Deze gegevens zijn evenwel onontbeerlijk opdat de op basis van de financiële balansen opgemaakte rekeningen een juist beeld zouden geven van de intersectoriële financieringen. Om die reden werden de balanscijfers welke voorkomen onder een van de hierbovenvermelde algemene rubrieken als « Effectenportefeuille », vervangen door gegevens van de door de Bank gedane jaarlijkse telling van de obligatieportefeuille ⁽¹⁾. Deze telling laat niet alleen toe de door elke sector aangehouden aandelenportefeuille te splitsen volgens de emitterende sector (en) (Staat, Lagere overheid, Parastatale instellingen, enz.), maar eveneens het type van de aangehouden effecten beter te bepalen (effecten op korte, half-lange en lange termijn, effecten al dan niet door elke belegger verkrijgbaar). Deze vervanging van gegevens noodzaakte een statistische aanpassing; in de hierboven aangehaalde telling zijn alle

(1) « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen », statistiek opgemaakt door de Nationale Bank : zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

(2) Opgemaakt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek : zie inzonderheid *Statistisch Tijdschrift*, juni 1959, blz. 1010, en juni 1961, blz. 965.

(3) Opgemaakt door de Inspectiedienst van de Verzekeringen van het Ministerie van Economische Zaken en Energie.

(4) Opgemaakt door het Ministerie van Sociale Voorzorg.

(5) Voor de levensverzekeringsmaatschappijen en de verzekeringsmaatschappijen tegen arbeidsongevallen, zijn de geïntegreerde balansen niet helemaal volledig : zij omvatten alleen de wiskundige reserves en de tegenposten ervan.

(6) Opgemaakt door het Ministerie van Sociale Voorzorg.

(7) Hoofdzakelijk de « algemene stand van 's Rijks Schatkist » op 1 januari van ieder jaar en de begrotingsdocumenten.

(1) De voornaamste resultaten werden gepubliceerd in de statistiek van de Nationale Bank « Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn » : zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVI-4.

vast rentende effecten inderdaad geraamd tegen hun nominale waarde, terwijl zij in de balansen vaak tegen andere waarden geboekt worden; de vervanging van bepaalde balanscijfers door cijfers uit andere bronnen verbrak aldus het evenwicht in de balansen; dit werd geregulariseerd door de boeking van een statistische aanpassing waarvan het bedrag gelijk was aan het verschil tussen de balanswaarde en de nominale waarde van de effecten.

De door de jaarlijkse telling verkregen inlichtingen over de localisatie van de obligaties uitgegeven door de overheidssector maakten het daarenboven mogelijk gedeeltelijke balansen samen te stellen voor een reeks instellingen waarvan de gezamenlijke balansen ontbraken. Het betreft de speciale pensioenfondsen die doorgaans werden opgericht buiten de algemene door de pensioenwetten voorgeschreven stelsels. Er kon worden vooropgezet dat de vorderingen van deze fondsen in de vorm van obligaties het grootste deel van hun activa uitmaakten en bijgevolg werd aangenomen dat het bedrag van de wiskundige reserves welke door deze fondsen werden beheerd, gelijk was aan de waarde van hun obligatieportefeuille.

2. De methode voor het berekenen van de bewegingen van de vorderingen en schulden en haar onvolmaaktheden.

Onder voorbehoud van de in de volgende alinea vermelde uitzonderingen, werden de bewegingen van de vorderingen en schulden afgeleid uit de vergelijking van de sectoriële balansen. Duidelijker gezegd, werden zij berekend door het verschil te maken tussen de bedragen der overeenstemmende categorieën schulden en vorderingen, zoals zij aangegeven zijn in de sectoriële balansen afgesloten in het begin en op het einde der periode.

In sommige gevallen werden de in de rekeningen opgenomen bewegingen niet verkregen door het verschil te maken tussen de uitstaande bedragen, doch op grond van statistieken die rechtstreeks de veranderingen aangeven. Dat is het geval voor de aandelenemissies van de Belgische niet-financiële vennootschappen, die in de tabel *pro memorie* geboekt zijn; het totaalbedrag komt uit de statistiek van de « uitgiften van vennootschappen » ⁽¹⁾; doch de gegevens per sectorhouder werden berekend op grond van de in de sectoriële balansen voorkomende gegevens betreffende de « aandelenportefeuille » ⁽²⁾; het grootste gedeelte van de nieuw uit-

gegeven aandelen werd, per saldo, trouwens aangerekend op het actief van de sector « Bedrijven en particulieren ». Zo ook werd het totaalbedrag van de in België uitgegeven obligaties van vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland, ontleend aan de statistiek van de « uitgiften van vennootschappen » ⁽¹⁾; de verdeling van de sectorenhouders berust op de resultaten van een jaarlijks door de Nationale Bank uitgevoerde telling op de balansgegevens. De bewegingen van de verplichtingen van de sector « Buitenland », ten slotte, die voorkomen onder de rubriek « Aandelen en deelnemingen » — *pro memorie* vermelde transacties —, werden berekend aan de hand van de betalingsbalansgegevens, zoals in de volgende paragraaf nader zal worden verklaard.

Ook dient nog aangestipt dat, in zekere gevallen, wanneer de verhoging van de schuldenlast zuiver formeel is, de veranderingen in de uitstaande bedragen niet tot uiting komen in de cijfers van de evolutie. Het gaat hier dus niet om een verschil dat zou te wijten zijn aan het feit dat voor het opmaken van de balansen en voor het opmaken van de rekeningen verschillende gegevens werden gebruikt; het betreft integendeel de systematische uitschakeling van een verandering; deze werd niet opgetekend omdat ze niet gepaard gaat met een werkelijke financiële verrichting, noch met het ontstaan van een financiële verbintenis die in een nabije toekomst effectief dient uitgevoerd. Bij voorbeeld, bij de verhoging van de Belgische bijdrage aan het Internationale Monetair Fonds in 1959, werd de nieuwe bijdrage vereffend ten dele in goud, ten dele in schatkistcertificaten; in de balansen komt die verrichting tot uiting in de verbintenissen van de Staat tegenover het buitenland en in de verbintenissen van de internationale kredietinstellingen tegenover de Staat en tegenover de geldscheppende instellingen; deze laatste hebben het goudbedrag effectief gestort; in de rekeningen komt alleen deze laatste beweging voor als een verhoging van de uit hoofde van de Belgische bijdrage door de internationale kredietinstellingen aangegane verbintenissen tegenover de geldscheppende instellingen.

Al de bronnen die gebruikt werden om de bewegingen te berekenen die in de rekeningen voorkomen, verschaffen nettobewegingen, aangezien het merendeel der gegevens door balansvergelijkingen berekend worden.

In de inleiding van deze studie werd reeds beklemtoond dat deze berekeningswijze van de

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-4.

⁽²⁾ Van 1960 af steunt de raming van de beweging der Belgische aandelen in handen van de sector « Buitenland » op gegevens gebruikt voor het opmaken van de betalingsbalans.

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-4, rubriek « Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland ».

bewegingen der vorderingen en schulden niet helemaal bevredigend is doordat ze in bepaalde opzichten het eerste doel van de rekeningen, namelijk de beschrijving van de intersectoriële financieringen, in het gedrang brengt.

Een eerste tekortkoming van die berekeningswijze ligt in het feit dat zij slechts een beperkt beeld geeft van de geldstromen die in de loop van de bestudeerde periode hebben plaatsgehad. Inderdaad, door vergelijking van uitstaande bedragen krijgt men slechts een verminkt beeld van de bewegingen, m.a.w. alleen saldi van de bewegingen der vorderingen en schulden van elke categorie. De variaties in tegengestelde richting, die in de loop der periode zijn opgetreden, ontsnappen aan de telling in zover zij elkaar compenseren. Dit is het geval met de door een sector aangegane schulden die gedeeltelijk gecompenseerd worden door terugbetalingen van gelijksoortige schulden door — dezelfde of andere — subjecten van dezelfde sector. Omgekeerd, is dat ook het geval voor de terugbetalingen van schulden van een sector, die gecompenseerd worden door nieuw aangegane schulden van — dezelfde of andere — subjecten van diezelfde sector. Vaak heeft de omvang van de brutobewegingen een betekenis waarmee men bij de verklaring der saldi zou dienen rekening te houden.

Neemt men, bij voorbeeld, de schulden die de bedrijven op halflange en lange termijn aangaan tegenover de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen, dan kan de nettobeweging die uit de rekeningen blijkt de resultante zijn van twee brutostromen — nieuwe kredietverlening en terugbetalingen van vroegere kredieten — van zeer veranderlijke grootte; een nettostijging van deze kredieten met F 6 miljard kan gelijk zijn aan het verschil tussen F 9 miljard nieuwe kredieten en F 3 miljard terugbetalingen of tussen F 16 miljard nieuwe kredieten en F 10 miljard terugbetalingen. Wil men zich een oordeel vormen over de effectieve grootte van de door de investeringsuitgaven ontstane financiële behoeften en over de effectieve grootte van de geldstromen die de voor deze financiering vereiste middelen hebben aangevoerd, dan heeft het per saldo berekende bedrag weinig betekenis; het verbergt de stroom der financiële besparingen die met de terugbetalingen overeenstemmen zodra de financiële instellingen deze middelen opnieuw aanwenden voor het financieren, volgens dezelfde technische modaliteiten, van nieuwe uitgaven; deze laatste financieringsstroom komt evenmin aan het licht.

De brutogegevens zouden onmisbaar zijn indien men zich, op grond van de vroegere ontwikkeling,

een oordeel zou willen vormen over de totale omvang der financiële middelen die in de loop van een volgende periode beschikbaar zullen zijn met het oog op het voor deze periode veronderstelde programma van private en openbare uitgaven. Welnu, behoudens voor enkele categorieën vorderingen en schulden, beschikt men over geen andere aanwijzingen dan die welke de balansvergelijkingen opleveren. Deze ontoereikendheid der gegevens spitst zich nog toe doordat de bedrijven en particulieren, die een uitgebreid gedeelte vormen van de economie en bovendien qua gedraging van heterogeen geheel uitmaken, in één enkele sector werden ondergebracht.

Een tweede gebrek van de methode is dat de financiering van een sector die in de loop van een periode een bepaalde soort schulden heeft aangegaan, volledig wordt toegeschreven aan de uiteindelijke crediteur, m.a.w. aan hem die op het einde van de periode houder is van de hierdoor ontstane nieuwe vorderingen. De statistiek laat dus geen spoor na van de intermediaire financieringsverrichtingen tussen de sectoren onderling, die in de loop van een periode hebben plaatsgehad wanneer een sector aan andere vorderingen overdroeg die de eerste op een vroeger tijdstip van de periode had verworven.

Een voorbeeld zal de betekenis van deze opmerking duidelijker maken. Ondersteld wordt dat de Staat, in het begin van het beschouwde jaar, obligaties uitgaf waarvan een gedeelte door de spaarkassen werd opgenomen; vervolgens wordt verondersteld dat de spaarkassen zich later op het jaarkasmiddelen hebben moeten aanschaffen door deze obligaties, via de markt, aan de geldscheppende instellingen af te staan. De jaarrekeningen, opge maakt door vergelijking van de balansen op het einde van de periodes, zullen een stijging vermelden van de staatsschuld ondergebracht in de geldinstellingen; in deze rekeningen zullen de effectieve stromen verborgen blijven omdat geen andere beweging zichtbaar blijft dan een directe financiering van de Staat door de geldscheppende instellingen, finale houders van de in het jaar gecreëerde schuldtitels. Twee schakels van het werkelijke financieringsproces kunnen niet worden waargenomen. De wijziging die zich in de loop van het jaar in het houderschap van de pas uitgegeven overheidsschuld voordeed, werd ongetwijfeld door een betekenisvol monetair verschijnsel veroorzaakt. De rekeningen vertonen er geen enkel spoor van. Eens te meer dient erop gewezen dat deze rekeningen kunnen aangevuld worden met andere statistische instrumenten, o.m. de reeds bestaande monetaire statistieken: de in België vervaardigde statistieken maken een onderscheid tussen de geldschepping ten behoeve van de Staat

(inschrijving door de geldscheppende instellingen op pas uitgegeven effecten van de schuld) en de tegel-demaking van de schuld [aankoop op de markt door de geldscheppende instellingen van bestaande overheidseffecten ⁽¹⁾]. Dergelijke aanvullende inlichtingen zijn evenwel in weinige gevallen beschikbaar: meestal is het niet mogelijk uit te maken of een houder van activa zich deze laatste rechtstreeks bij de debiteursector heeft aangeschaft of ze heeft gekocht van een andere sector dan de debiteursector.

De gevolgen van de pas aangehaalde leemte in de opstellingsmethode van de rekeningen, met name het ontbreken van de intermediaire intersectoriële financieringen, zijn gelukkig beperkt. Die leemte kan slechts voorkomen wanneer de financieringsverrichtingen geschieden met kredietinstrumenten die op een markt verhandelbaar zijn.

Deze laatste opmerking leidt tot de meer algemene vaststelling dat de methode een derde leemte vertoont. Die tekortkoming hangt trouwens samen met de twee vorige; ze komt hierop neer dat wanneer in verschillende crediteursectoren een verandering heeft plaatsgegrepen in hun portefeuille van op de markt verhandelbare activa, het onmogelijk is met zekerheid te bepalen welke financieringsstromen effectief hebben plaatsgehad. Twee voorbeelden zullen dit in het licht stellen.

Gesteld dat een daling van de portefeuille « Handelswissels » van de spaarkassen gepaard gaat met een stijging van een soortgelijke portefeuille bij de banken; per hypothese is de eerste beweging het gevolg van een daling van de spaarinlagen: om hieraan het hoofd te bieden, hebben de spaarkassen zich kasmiddelen moeten aanschaffen. Dit kan op de volgende manier gebeurd zijn: de spaarkassen hebben vervallen handelswissels geïncasseerd, terwijl de bedrijven die voor deze terugbetalingen over geen voldoende middelen beschikten een beroep moesten doen op de banken voor het verkrijgen van nieuwe kredieten; de geldcreatie welke nodig was voor de uitkering van de spaarinlagen die door de gezinnen werden opgevraagd, vond haar oorsprong in de ontoereikendheid der kasmiddelen van de bedrijven. Maar er kan zich ook volgende ontwikkeling hebben voorgedaan: de spaarkassen die geen invorderbare wissels bezaten, hebben wissels moeten mobiliseren bij de geldscheppende instellingen; in de uitgebreide sector van de financiële instellingen zowel banken als niet-banken, verliep de geldschepping alsdan rechtstreeks in het voordeel van de gezinnen die quasi-monetaire activa in geld hebben omgezet. Op basis van de gegevens van de tabel is het niet moge-

lijk uit te maken welk proces zich in feite heeft voorgedaan.

Een tweede voorbeeld toont aan dat de onnauwkeurigheid blijft bestaan wanneer het op de markt verhandelbaar actief een schuldtitel is van een sector die uit één enkele eenheid bestaat. Men beschouwt opnieuw het bovenstaande voorbeeld waarin de spaarkassen hadden af te rekenen met opvragingen van inlagen en stelt ditmaal voorop dat zij, om daaraan het hoofd te bieden, overheidspapier te gelde maken. Opnieuw kan een zelfde beweging van de saldi het gevolg zijn van twee verschillende ontwikkelingen. Of wel hebben de spaarkassen vervallen effecten van de rijksschuld geïncasseerd en heeft de Schatkist, om haar terugbetalingen te doen, een beroep gedaan op monetaire financiering: het begrotings- of schatkisttekort is oorzaak van de geldschepping. Of wel hebben de spaarkassen rechtstreeks of via de rentenmarkt effecten van de overheidsschuld aan de geldscheppende instellingen afgestaan en dan gebeurde de geldschepping ten voordele van de gezinnen rechtstreeks in de sector van de financiële instellingen, zonder toedoen van een niet-financiële sector. Men zou kunnen van oordeel zijn dat het verschil tussen de twee ontwikkelingen zuiver formeel is. De analogie tussen de twee beschreven toestanden is evenwel slechts schijn; in feite kunnen de implicaties van de twee zoëven beschreven ontwikkelingen zeer verschillend zijn: in het eerste geval heeft de Schatkist rechtstreeks een beroep moeten doen op de geldscheppende instellingen — banken of centrale bank — om nieuwe kredieten te verkrijgen, terwijl, in het tweede geval, de verkopen van effecten van de spaarkassen, indien ze op de rentenmarkt plaatsvonden, verschillende aanpassingen hebben kunnen veroorzaken, inzonderheid op het gebied van de rentepercentages; die veranderingen in de rentevoet kunnen, ten slotte, aanleiding hebben gegeven tot aankopen door de banken of openmarktverrichtingen van de centrale bank.

De complexiteit van de stromen waarbij evenwichtstorende en evenwichtsherstellende bewegingen door elkaar spelen, komt niet tot uiting in de tabellen die slechts nettobewegingen weergeven. Het beeld dat de tabellen van de financiële stromen geven, blijft dus zeer vaag; zij vormen geen voldoende nauwkeurig analysemateriaal om de financiële verschijnselen die zich in de loop van een beschouwde periode afspeelden, te kunnen verklaren. Daartoe dient eveneens een beroep gedaan op andere analyse-instrumenten.

De berekeningsmethode van de bewegingen der vorderingen en schulden maakt het mogelijk tabellen uit te werken die de nettobewegingen van de vor-

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-3.

deringen en schulden registreren. Deze opmerking werd reeds gemaakt in de inleiding van deze studie. Alleen een stelsel dat de met elke schuldttitel uitgevoerde brutotransacties zou optekenen, zou de beschrijving van de gezamenlijke geldstromen in volledige tabellen mogelijk maken. Deze laatste zouden evenwel in dit geval zeer ingewikkeld zijn.

Zoals eveneens in de inleiding werd vastgesteld, zou, in principe althans, de ontoereikendheid van de gebruikte methode gedeeltelijk kunnen verholpen worden door op korter bij elkaar liggende tijdstippen de balansen van de uitstaande vorderingen en schulden op te maken.

E. Problemen met betrekking tot de sector « Buitenland ».

In de rekeningen van de sector « Buitenland » registreert men, in principe, alle bewegingen van de vorderingen ⁽¹⁾ en schulden van de verschillende sectoren van de Belgische economie op en aan het « Buitenland ».

Het komt erop aan te weten in hoever de bewegingen van de vorderingen en schulden van het « Buitenland », zoals zij in de nieuwe statistiek voorkomen, eerst in het totaal en vervolgens per sector ⁽²⁾, overeenstemmen met de gegevens van de kapitaalrekening van de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie : bewegingen van de openbare en particuliere kapitalen en bewegingen van de goud- en nettodeviezenvoorraden van de geldscheppende instellingen.

Voor zover men rekening houdt met de beleggingen in aandelen en met het nemen van participaties, zou het *gezamenlijke saldo* van de financiële transacties met het buitenland moeten overeenstemmen met de nettolening aan het buitenland. Er zijn evenwel verschillen tussen de twee statistieken, maar ze zijn relatief weinig belangrijk. De twee reeksen gegevens zouden niet volledig kunnen overeenstemmen. De betalingsbalans heeft betrekking op België en op het Groothertogdom Luxemburg, aangezien deze beide landen een economische unie vormen en op het gebied van valutabeleid een enkele eenheid vormen. Zij registreert dus de bewegingen van de vorderingen en schulden tussen België en het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds, en de andere landen, anderzijds; de nieuwe statistiek daarentegen registreert in beginsel de bewegingen

van de vorderingen en schulden tussen België, een-deels, en het buitenland, inclusief het Groothertogdom, anderdeels. Het geheel van de transacties waarop de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie betrekking heeft, is dus terzelfder tijd ruimer en beperkter dan de transacties die in de financiële rekeningen geregistreerd zijn; ruimer, omdat het de bewegingen omvat van de vorderingen en schulden van het Groothertogdom t.o.v. vreemde landen andere dan België; beperkter, omdat het geen rekening houdt met de bewegingen van de vorderingen en schulden van België t.o.v. het Groothertogdom.

Verschillen tussen het saldo van de kapitaalrekening van de betalingsbalans en het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden van de sector « Buitenland » kunnen eveneens voortvloeien uit het feit dat de twee statistieken op basis van verschillende bronnen werden opgemaakt; de betalingsbalans wordt voor een deel uitgewerkt met behulp van door het Belgisch Instituut voor de Wissel verzamelde gegevens aangaande de betalingsverrichtingen met het buitenland, die door toedoen van de Belgische en Luxemburgse banken werden uitgevoerd; de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden steunt hoofdzakelijk op de balansen van de in sectoren gegroepeerde economische organismen of eenheden.

Het is dan ook normaal dat de sectoriële saldi van de financiële transacties met het buitenland — bij voorbeeld, het saldo van de transacties tussen de sector « Staat » en het « Buitenland » — in beide statistieken niet met elkaar overeenstemmen. Doch men zal verder zien dat deze verschillen niet uitsluitend toe te schrijven zijn aan de twee hierboven vernoemde factoren, met name het verschil in het door elk der statistieken bestreken geografisch gebied en het verschil in de aangewende basisdocumentatie.

1. De financiële transacties tussen de geldscheppende instellingen en het buitenland.

In de nieuwe statistiek stemt het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden van de geldscheppende instellingen t.o.v. het buitenland overeen met de beweging van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Belgische geldscheppende instellingen, zoals zij gepubliceerd wordt in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van de Nationale Bank ⁽¹⁾. Deze beweging wijkt af van het saldo van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen volgens de beta-

⁽¹⁾ In hoofdstuk III zal erop gewezen worden dat het monetaire goud beschouwd wordt als een deel van de vorderingen van de Belgische economie op het buitenland.

⁽²⁾ Het zal blijken dat men in deze financiële rekeningen meer sectoren onderscheidt dan in de betalingsbalans.

⁽¹⁾ Zie Statistieken, tabel XIII-5, kolom 6.

lingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, o.m. omdat zij geen rekening houdt met de veranderingen van de nettotegoeden van de Luxemburgse banken op andere landen dan België⁽¹⁾. Het staat vast dat de cijfers betreffende de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Belgische geldscheppende instellingen, zowel in de statistieken van monetaire analyse als in de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden nog zouden kunnen verbeterd worden indien men over alle gegevens beschikte t.a.v. de tegoeden en verplichtingen van de Belgische geldscheppende instellingen op en aan het Groothertogdom Luxemburg⁽²⁾.

2. De financiële transacties tussen de diverse overheidssectoren en het buitenland.

Het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden van de overheidssectoren (Staat, parastatale bedrijven, niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen en andere niet elders vermeld), dat in de nieuwe statistiek voorkomt, zou, in principe, slechts in twee gevallen mogen verschillen van het saldo van de kapitaalbewegingen dat voor deze sectoren wordt aangegeven in de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie; ten eerste, wanneer er kapitaalbewegingen waren tussen de overheidssectoren van het Groothertogdom Luxemburg en andere landen dan België; ten tweede, wanneer dergelijke bewegingen plaatsvonden tussen de Belgische overheidssectoren en het Groothertogdom Luxemburg; de eerste categorie kapitaalbewegingen moet voorkomen in de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en niet in de

financiële rekeningen; voor de tweede categorie kapitaalbewegingen is de regel omgekeerd.

Praktisch gezien, zijn er nog andere factoren die verschillen teweegbrengen tussen de in de betalingsbalans opgenomen kapitaalbewegingen van elke overheidssector en de in de nieuwe statistiek geregistreerde bewegingen der vorderingen en schulden van deze sectoren t.o.v. het buitenland. De voornaamste verklarende factoren van deze verschillen worden hierna opgesomd.

De uitgifte in het buitenland van een indirecte staatsschuld, m.a.w. een lening die niet door de Staat wordt uitgegeven maar door de Staat terugbetaalbaar is, wordt in de betalingsbalans geboekt als een kapitaalvoer ten bate van de sector die de gelden ontvangt, met name de « andere overheid » of de « parastatale bedrijven » of de « parastatale kredietinstellingen ». In de nieuwe statistiek wordt zulke uitgifte geboekt als een stijging van de staatsschuld aan het buitenland. Bij voorbeeld, een lening van F 1 miljard door het Wegenfonds in het buitenland uitgegeven en terugbetaalbaar door de Staat, zal in de betalingsbalans voorkomen als een kapitaalvoer ten bate van de sector « Andere overheid », terwijl zij in de nieuwe statistiek zal geboekt worden als een stijging van de schuld van de Staat aan het buitenland. De verschillende sectoriële boeking in de twee statistieken vloeit voort uit het feit dat men in de rekeningen die de bewegingen der vorderingen en schulden registreren, wil aantonen welke de debiteur- en de crediteursector zijn van de waargenomen kapitaalbewegingen, terwijl men in de betalingsbalans veeleer wil weergeven welke sector door de kapitaalbewegingen werd begunstigd — deze sector is niet noodzakelijk die welke schulden heeft aangegaan t.o.v. het buitenland — alsmede welke sector de kapitalen heeft verschaft.

In de betalingsbalans omvat het saldo van het kapitaalverkeer van de overheidssectoren bovendien niet de kapitaalbewegingen in de vorm van « handelspapier ». Voor het handelspapier isoleert de sectorindeling in de betalingsbalans inderdaad alleen de sector « Geldscheppende instellingen » (het handelspapier op het buitenland ondergebracht bij de geldscheppende instellingen maakt deel uit van hun deviezenvoorraad). In de nieuwe statistiek onderscheidt men daarentegen, buiten de geldscheppende instellingen, verschillende andere sectoren van financiële instellingen die handelspapier op het buitenland kunnen aanhouden, o.m. de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen; in de financiële rekeningen worden de bewegingen van de in de vorm van « handelspapier » ontstane vorderingen van sommige overheidssectoren op het buitenland, dus geboekt op het credit van deze overheidssectoren.

(1) Het verschil vindt eveneens gedeeltelijk zijn oorsprong in het feit dat de veranderingen in de verplichtingen van Belgische banken t.o.v. de Kongolese vennootschappen begrepen zijn in de goud- en nettodeviezenvoorraad volgens de betalingsbalans en niet in de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Belgische geldscheppende instellingen. In laatstgenoemde statistiek konden de veranderingen in de verplichtingen van de Belgische banken t.o.v. de Kongolese vennootschappen niet worden gescheiden van de bewegingen van de diverse verplichtingen t.o.v. de Belgische bedrijven; die veranderingen konden slechts globaal worden geraamd. In de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden werd deze onnauwkeurigheid door volgende statistische aanpassingen geregulariseerd (ingeschreven bij de « niet bepaalde sectoren en aanpassingen », laatste lijn van de tabel): de verandering in de verplichtingen van de Belgische banken aan de Kongolese vennootschappen (verplichtingen die onmogelijk in verschillende schuldsoorten konden ingedeeld worden) wordt afgetrokken van de bewegingen der vorderingen van de sector « Bedrijven en particulieren » en bijgeteld bij de bewegingen der vorderingen van de sector « Buitenland ».

(2) Sommige verbeteringen kunnen niet worden uitgevoerd: bedoeld wordt de biljettenomloop van de Nationale Bank van België in het Groothertogdom Luxemburg, die normaal zou moeten begrepen zijn in de verplichtingen van de Belgische geldscheppende instellingen t.o.v. het buitenland en zou dus dienen afgetrokken van het bedrag van de door de Belgische ondernemingen en particulieren aangehouden monetaire kasvoorraden.

Bij de vergelijking van de in beide statistieken voorkomende kapitaalbewegingen tussen de overheidssectoren en het buitenland, mag ook niet uit het oog worden verloren dat de sectorindeling van de volkshuishouding in de nieuwe statistiek niet geheel dezelfde is als in de betalingsbalans. In de statistiek van de bewegingen van de vorderingen en schulden werden sommige openbare instellingen en private instellingen in een enkele sector gegroepeerd. De Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas maakt, bij voorbeeld, deel uit van dezelfde sector als de private spaarkassen, de hypotheek- en de kapitalisatiemaatschappijen; in de betalingsbalans daarentegen maakt de Algemene Spaar- en Lijfrentekas deel uit van de sector « Parastatale kredietinstellingen ». Het is dus mogelijk dat in de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden sommige bewegingen van overheidskapitaal verborgen blijven door het feit dat ze gemengd zijn met de bewegingen van particulier kapitaal.

3. De financiële transacties tussen de privébedrijven en de particulieren, eensdeels, en het buitenland, anderdeels.

Wat het totale saldo van het particuliere kapitaalverkeer met het buitenland betreft, steunen de gegevens van de nieuwe statistiek op de cijfers van de betalingsbalans, aangezien deze laatste de enige gezamenlijke gegevens uitmaken die op dat gebied beschikbaar zijn. Men zal zich herinneren dat die cijfers niet volledig beantwoorden aan het doel van de rekeningen omdat zij het particuliere kapitaalverkeer tussen het Groothertogdom Luxemburg en de vreemde landen andere dan België omvatten en omdat zij geen rekening houden met de bewegingen van particulier kapitaal tussen België en het Groothertogdom Luxemburg.

Het zal echter blijken dat de fout die aldus in de statistiek der bewegingen van de vorderingen en schulden wordt opgenomen, alleen betrekking kan hebben op de gegevens van de sector « Bedrijven en particulieren ».

In de financiële rekeningen is het particuliere kapitaalverkeer met het buitenland inderdaad over drie sectoren verspreid : — de spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen; — de instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen; — de bedrijven en particulieren. De gegevens betreffende de variaties van de vorderingen en schulden van het buitenland t.o.v. de « spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen », eensdeels, en de « instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen », anderdeels, werden niet

geput uit de statistiek van de betalingsbalans, maar werden berekend op basis van balansen of aan de hand van bepaalde basisgegevens van de statistiek betreffende de indeling van de obligatieschulden per sectorhouder. In deze laatste statistiek en in de betrokken balansen worden de vorderingen en de schulden tegenover het Groothertogdom Luxemburg in beginsel evenwel als vorderingen en schulden tegenover het buitenland geboekt.

Dientengevolge kan de bovenvermelde onjuistheid alleen slaan op de gegevens van de sector « Bedrijven en particulieren » aangezien voor deze laatste de beweging der vorderingen en schulden t.o.v. het buitenland per saldo bepaald wordt; men beschikt inderdaad niet over gezamenlijke balansen van de sector « Bedrijven en particulieren » die het zouden mogelijk maken het geheel van zijn kapitaalbewegingen met het buitenland te onderscheiden. Men was dus verplicht uit te gaan van volgende veronderstelling : afgezien van het handelspapier, is het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden van de sector « Bedrijven en particulieren » t.o.v. het buitenland gelijk aan het totale saldo van de in de betalingsbalans voorkomende particuliere kapitaalbewegingen *verminderd* met het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden t.o.v. het buitenland van de sectoren « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » en « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » ⁽¹⁾.

Een deel van het aldus bekomen saldo van de kapitaaltransacties kan op grond van andere statistieken onder de aangepaste rubrieken worden geregistreerd. De rest werd, bij gebrek aan de nodige gegevens, op arbitraire wijze geboekt onder de rubriek « Aandelen en deelnemingen » als actief van residenten op het Buitenland ⁽²⁾. Het is gebleken dat met de keuze van die rubriek het minst onjuiste beeld wordt gegeven van de aard der particuliere kapitaaltransacties met het Buitenland.

⁽¹⁾ Alvorens de aftrekking te maken, werd het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden t.o.v. het buitenland van de sectoren « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » en « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » aangepast door het te verminderen met het saldo van de bewegingen der vorderingen en schulden van die sectoren t.o.v. het Groothertogdom Luxemburg. Inderdaad, in het totale saldo van het particuliere kapitaalverkeer dat in de betalingsbalans voorkomt, is het kapitaalverkeer tussen België en het Groothertogdom Luxemburg niet begrepen.

⁽²⁾ Voor de jaren 1958 en 1959 beschikt men slechts over het cijfer van de netto-uitvoer van particulier kapitaal. Voor 1960 kon een gedeelte van de kapitaal invoer in de vorm van aankopen van Belgische effecten door buitenlanders afgezonderd worden; dit bedrag werd van het saldo afgetrokken en maakt deel uit van de bewegingen der tegoeden van het Buitenland (Aandelen en deelnemingen) op België.

HOOFDSTUK II

De sectorindeling van de volkshuishouding

A. Aangenomen principes.

In de inleiding van deze studie werden reeds de gegevens vermeld die in aanmerking werden genomen om de sectorindeling van de economie tot stand te brengen.

Er zij hier aan herinnerd dat voor het afbakenen van de sectoren, de homogeniteit van de financiële gedraging van de eenheden waaruit die sectoren zijn samengesteld, als basis werd genomen.

Terzelfder tijd heeft men evenwel niet willen afwijken van de sectorindeling die reeds in de bestaande monetaire statistieken werd toegepast ⁽¹⁾. Het is immers van belang dat het verband kan worden gelegd tussen de gegevens die in de onderscheiden statistieken gepubliceerd worden. De sector « Geldscheppende instellingen » omvat aldus juist dezelfde instellingen of gedeelten van instellingen als die welke in de statistiek « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » ⁽²⁾ voorkomen.

In deze statistieken zijn het Gemeentekrediet van België, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en het Herdiscontering- en Waarborginstituut slechts opgenomen voor hun monetaire activiteit of voor het gedeelte van hun activiteit dat met monetaire middelen wordt gefinancierd.

Het blijkt dus dat het basiscriterium van de sectorindeling, met name de homogeniteit van de financiële gedraging, in bepaalde gevallen ondergeschikt werd gemaakt aan de wenselijkheid de nieuwe statistiek met de reeds bestaande in overeenstemming te brengen. Bovenvermelde splitsing van instellingen in onderscheiden « institutionele eenheden », waartoe besloten werd ten einde de samenhang tussen de verschillende statistieken te behouden, kan echter in zekere mate stroken met het genoemde basisprincipe. Ze is inderdaad verantwoord op basis van dit criterium wanneer de verschillende institutionele eenheden, ingevolge de uiteenlopende aard van hun activiteit, elk hun specifieke financiële gedraging hebben binnen het kader van dezelfde instelling; bij voorbeeld, wanneer de verschillende categorieën opgenomen middelen op een verschillende wijze belegd worden.

⁽¹⁾ In de monetaire statistieken berust het criterium van de sectorindeling op het monetaire karakter van de activiteit van de instellingen, m.a.w. de deelneming van deze organismen aan het betalingsverkeer. Deze deelneming zelf hangt af van de aard van de verplichtingen der financiële instellingen.

⁽²⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Statistieken*, tabel XIII-1.

Er dient anderzijds op gewezen dat de thans vooropgezette sectorindeling van de volkshuishouding berust op de functies van de instellingen of economische eenheden gedurende de bestudeerde periode, d.w.z. van 1958 tot 1960. Die sectorindeling is dus niet onveranderlijk. Wanneer een wijziging plaatsgrijpt in de functies van een instelling, kan het nodig zijn deze laatste in een andere sector onder te brengen. Indien, bij voorbeeld, de Nationale Delcredere dienst in de toekomst een rol zou gaan spelen in de financiering van de uitvoer, zoals de pas ingevoerde wetgeving het hem toelaat ⁽¹⁾, zou hij, althans voor een gedeelte van zijn activiteit, in de sector « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » moeten gerangschikt worden ⁽²⁾.

B. De sectoren van de financiële instellingen.

Op basis van het criterium van de homogeniteit van de financiële gedraging, werden vooreerst de financiële instellingen van de niet-financiële bedrijven afgezonderd. In de Belgische reële nationale rekeningen van ons land wordt dergelijk onderscheid niet gemaakt; al de ondernemingen worden er in één enkele sector ondergebracht.

Voor het opmaken van de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden is dit onderscheid onontbeerlijk. Inderdaad, in tegenstelling met de niet-financiële bedrijven, nemen de financiële instellingen geen schulden op om hun eigen investeringen te financieren ⁽³⁾, maar om de opgenomen of gecreëerde geldmiddelen in de vorm van vorderingen ter beschikking te stellen van economische subjecten met een financieel tekort.

⁽¹⁾ Koninklijk besluit van 9 oktober 1962.

⁽²⁾ Thans is die dienst in de sector « Parastatale bedrijven » geklasseerd.

⁽³⁾ Er zijn nochtans uitzonderingen op deze regel: zekere financiële instellingen, zoals de levensverzekeringsmaatschappijen, wenden een deel van hun financiële middelen aan voor investeringen in gebouwen. Dit wijzigt echter geenszins het fundamentele karakter van deze maatschappijen; deze blijven essentieel financiële instellingen aangezien de bovenvermelde operaties niets afdoen van hun hoofdfunctie die erin bestaat gelden op te nemen van economische subjecten met een financieel overschot en gelden te lenen aan subjecten met een financieel tekort. Men zou desnoods elke levensverzekeringsmaatschappij in twee eenheden kunnen splitsen: een zuivere financiële eenheid en een eenheid die investeert; deze laatste doet investeringen in gebouwen met middelen die ze van de financiële eenheid heeft geleend. Een dergelijke splitsing werd niet doorgevoerd.

In de Belgische rekeningen werd bijzondere aandacht geschonken aan de beschrijving van de rol van de verschillende groepen financiële instellingen in de financiering van de volkshuishouding. Het Belgisch financieel apparaat is inderdaad zeer verscheiden en wordt gekenmerkt door tamelijk verdoorgedreven specialisaties. Deze specialisaties vertonen weliswaar een tendentie tot afvlakking, doch de afzonderlijke groepen financiële instellingen onderscheiden zich nog steeds van elkaar door de aard van hun hoofdfuncties. Het aantal van deze functies ligt aan de basis van de indeling van de financiële instellingen in verscheidene sectoren.

Volgende categorieën werden onderscheiden :

1. de geldscheppende instellingen;
2. het Rentenfonds;
3. de spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;
4. de instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, de pensioenfondsen;
5. de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

1. Geldscheppende instellingen.

Het is verantwoord de *geldscheppende instellingen* in een afzonderlijke sector te rangschikken, want zij hebben het monopolie van de « schepping » van een typische categorie financiële activa : het geld (de biljetten, de dadelijk opvraagbare deposito's en de munten van de Schatkist) dat als uiteindelijk betalingsinstrument dienst doet.

Er werd reeds aangestipt dat de sector « Geldscheppende instellingen » dezelfde instellingen of gedeelten van instellingen omvat als die welke in de monetaire statistieken zijn opgenomen, namelijk :

- de Nationale Bank;
- de depositobanken;
- het Bestuur der Postchecks;
- het Muntfonds ⁽¹⁾;
- in de mate dat ze als geldscheppende instellingen optreden : het Gemeentekrediet, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en aangesloten verenigingen, en het Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Van deze laatste drie instellingen werd slechts een gedeelte van hun activiteit in de sector « Geldscheppende instellingen » ondergebracht. Het Gemeentekrediet, waar het grootste gedeelte van het giraal geld der lagere overheid is ondergebracht, wordt als geldscheppende instelling beschouwd in de mate dat het deposito's met geldkarakter beheert, d.w.z. deposito's op hoogstens één maand; als tegenwaarde

van de monetaire verbintenissen neemt men, op de actiefzijde, een bedrag dat met die passiva overeenstemt. Voor zijn andere financiële activa en passiva wordt het Gemeentekrediet als een niet-geldscheppende openbare kredietinstelling beschouwd.

Dat is eveneens het geval voor de Nationale Kas voor Beroepskrediet en aangesloten verenigingen; zij worden slechts ten dele in de sector « Geldscheppende instellingen » gerangschikt ten belope van hun op hoogstens één maand opeisbare passiva en van hun activa op korte termijn. Wat het Herdiscontering- en Waarborginstituut betreft, zijn operaties worden geconsolideerd met deze van de geldscheppende instellingen voor zover zij met monetaire middelen worden gefinancierd. Voor het gedeelte van zijn activiteit dat met niet-monetaire middelen wordt gefinancierd, wordt het Herdiscontering- en Waarborginstituut geklasseerd bij de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De depositobanken werden voor hun globale activiteit in de sector « Geldscheppende instellingen » opgenomen, alhoewel zij een belangrijke hoeveelheid deposito's op meer dan één maand beheren en andere die gelijkenis vertonen met de typische schuldverbintenissen van de spaarkassen. Er werd geoordeeld dat een splitsing van hun totale activiteit nog niet wenselijk was aangezien de depositobanken nog steeds overwegend monetaire operaties doen en dus essentieel geldscheppende instellingen blijven. Dit neemt niet weg dat, wanneer de niet-monetaire functies van de depositobanken zich verder zouden ontwikkelen en even belangrijk zouden worden als hun typische functie, men dergelijke splitsing in overweging zou dienen te nemen ten einde de dualiteit van hun activiteit te doen uitschijnen zowel in de monetaire statistieken als in de sectorindeling van de statistiek van de bewegingen der vorderingen en schulden.

2. Rentenfonds.

Het *Rentenfonds* komt in de nieuwe statistiek voor als een afzonderlijke sector ter wille van de specifieke rol die het op de geldmarkt en op de financiële markt uitoefent ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Zoals men weet, is het Rentenfonds een openbare instelling die in het leven werd geroepen voor het regulariseren van de markt van de effecten op halflange en lange termijn van de schulden van de overheidssector. Onlangs werden zijn bevoegdheden uitgebreid en werd het in staat gesteld eveneens tussenbeide te komen op de markt der kortlopende schatkistcertificaten en op de markt van het geld op zeer korte termijn. Voor een gedetailleerde beschrijving van de bevoegdheden van het Rentenfonds, kan men het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van april 1962 raadplegen : « De hervorming van 1 januari 1962 en de Belgische geldmarkt », blz. 370.

⁽¹⁾ Instelling die het staatsgeld uitgeeft.

3. 4. 5. **Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen.** — Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen. — Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De financiële instellingen andere dan de geldscheppende en het Rentenfonds kunnen in twee grote categorieën ingedeeld worden : de institutionele beleggers (1) en de niet-geldscheppende kredietinstellingen. De institutionele beleggers zijn financiële instellingen die in hoofdzaak het inzamelen en beheren van geldmiddelen tot taak hebben ten einde deze renderend te maken; hun activiteit als kredietverleners is in zekere mate afgeleid van hun hoofdtaak; hun kredietoperaties worden niet bepaald door de aard zelf van hun activiteit; hun keuzemogelijkheid inzake beleggingen wordt doorgaans beperkt door wettelijke reglementeringen die werden ingevoerd met het oog op de bescherming van het spaarwezen.

De niet-geldscheppende kredietinstellingen daarentegen werden gecreëerd om kredieten toe te kennen, meestal specifieke kredieten (kredieten voor de woningbouw, industriële kredieten, landbouwkredieten, enz.); hun bedrijvigheid op het stuk van inzamelen van gelden vloeit in feite voort uit hun hoofdtaak.

Een logische klassering van deze twee categorieën financiële instellingen zou volgende sectoren en subsectoren moeten omvatten :

- Institutionele beleggers :
 - spaarkassen en kapitalisatiemaatschappijen;
 - instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.
- Niet-geldscheppende kredietinstellingen :
 - hypotheekmaatschappijen;
 - maatschappijen voor de financiering van de verkoop op afbetaling;
 - niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De in de Belgische statistiek effectief aangenomen sectorindeling wijkt van dit schema af om redenen die hierna zullen uiteengezet worden; ze omdat de volgende sectoren :

- spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;

(1) De Nederlandstalige terminologie (evenals de Frans-talige terminologie) beschikt over de vereiste termen om de begrippen « investering » en « belegging » te onderscheiden. De investering is een uitgavencategorie die inkomens creëert. Op enkele reeds vermelde uitzonderingen na, worden de door de financiële instellingen bij het publiek opgenomen gelden niet geïnvesteerd : ze worden belegd en de uiteindelijke besteding van deze geldmiddelen hangt af van de beslissingen van de ontleners. De Engelse term « institutional investors » zou in dit opzicht tot een zekere verwarring kunnen leiden.

— instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen;

— niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De hergroepering in een zelfde sector van de *Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen* kan arbitrair lijken aangezien de hypotheekmaatschappijen in feite geen institutionele beleggers zijn zoals de spaarkassen en de kapitalisatiemaatschappijen, maar wel kredietinstellingen. Die klassering werd nochtans aangenomen omdat in België het merendeel van de hypotheekmaatschappijen terzelfder tijd spaarkassen zijn. De hypotheekmaatschappijen alleen zouden een zeer weinig belangrijke sector uitmaken.

De spaarkassen, in deze sector ondergebracht, omvatten niet alleen de private spaarkassen, maar eveneens de Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas (1). Hoewel zij een openbare kredietinstelling is, werd de Spaarkas niet in de sector « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » gerangschikt. Inderdaad, het criterium dat voor de sectorindeling der financiële instellingen werd gebruikt, is niet hun openbaar of hun privaat karakter, maar dat van institutionele belegger of kredietinstelling. Welnu, de Spaarkas is ongetwijfeld een institutionele belegger die dezelfde soort schuldverbintenissen aangaat als de private spaarkassen. Ofschoon er zekere verschillen bestaan o.m. op het stuk van de beleggingen (2), vertoont haar financiële gedraging meer overeenstemming met die van de private spaarkassen dan met die van de niet-geldscheppende kredietinstellingen. Het feit dat de Spaarkas een openbaar statuut heeft en zich bijgevolg meer dient te richten naar de financiële politiek van de Staat, doet hieraan geen afbreuk.

In de sector *Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen*, worden de institutionele beleggers gerangschikt bij dewelke de particulieren een contractuele (levensverzekering) of opgelegde besparing (arbeidsongevallen en pensioenfondsen) aanleggen en waarvan de rol essentieel verband houdt met de notie van verzekering tegen de risico's die inherent zijn aan het menselijk leven of de menselijke levensvoorwaarden.

(1) Het zal verder in het artikel tot uiting komen dat de Algemene Spaar- en Lijfrentekas gesplitst werd en over twee sectoren verdeeld : de Spaarkas werd geklasseerd in de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen », de Lijfrentekas, de Verzekeringskas en de Rentekas voor Arbeidsongevallen werden in de sector « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » ondergebracht.

(2) De private spaarkassen moeten zekere maxima- en minipercentsages in acht nemen bij de verdeling van hun beleggingen, terwijl de Spaarkas niet aan dergelijke wettelijke verplichting onderworpen is.

Het sparen van de particulieren bij deze instellingen beantwoordt aan motiveringen die merklijk verschillen van die welke aan de basis liggen van de spaarvorming in de hiervoor behandelde sector.

De levensverzekeringsmaatschappijen vormen een zeer belangrijke groep niet-geldscheppende financiële instellingen. De wet verplicht hen wiskundige reserves aan te leggen die gelijk zijn « aan het verschil tussen de waarde van de verbintenissen van de verzekeraar en de waarde van de verbintenissen van de verzekerden » (1). Deze wiskundige reserves komen meer bepaald uit twee bronnen voort :

— « sommige contracten voorzien een dekking bij leven van de verzekerde op een bepaald tijdstip; het komt er dus op aan op de desbetreffende betalingen voorbereid te zijn en een deel van de gestorte premies daarvoor te reserveren;

— » anderzijds, doet de verzekerde, volgens de polissen die bij overlijden een uitkering van kapitalen of renten voorzien, zolang het contract loopt gelijke stortingen, ofschoon het risico met de leeftijd groter wordt; een deel van wat in de aanvangsjaren van het contract wordt betaald, wordt op de reserve gesteld om naderhand opgebruikt te worden » (2).

Elke verzekerde heeft recht op een wel bepaald gedeelte van de globale reserves. Hij heeft dus een vordering op de maatschappij ten belope van zijn aandeel in de reserves.

Hier zij aangestipt dat de maatschappijen voor diverse verzekeringen (diefstal, brand, enz...) geen deel uitmaken van de sector « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » en evenmin in een andere financiële sector opgenomen werden (3). Deze maatschappijen beantwoorden inderdaad niet aan de bepaling van financiële instellingen. Zij gaan tegenover hun verzekerden geen verbintenissen aan die tot de vorming van wiskundige reserves aanleiding geven. Deze maatschappijen kunnen weliswaar technische reserves aanleggen waarmede ze finan-

ciële activa kunnen verwerven. Maar in tegenstelling met de wiskundige reserves vertegenwoordigen deze technische reserves geen vorderingen van de verzekerden op de maatschappijen in de betekenis die daaraan hierboven werd gegeven. Zoals de reserves van de industriële en handelondernemingen, komen deze reserves tot stand ingevolge de beheersprincipes van die maatschappijen. Het bestaan van die technische reserves verleent hun niet het karakter van financiële instellingen. Die verzekeringsmaatschappijen moeten dus bij de niet-financiële bedrijven gerangschikt worden.

De hergroepering van de pensioenfondsen bij de institutionele beleggers zoals de instellingen voor verzekering op het leven, stelde een bijzonder probleem. Inderdaad, sommige pensioenfondsen beantwoorden effectief aan de bepaling van institutionele beleggers — deze waarvan de wiskundige reserves de voornaamste passiefpost uitmaken —, maar andere hebben slechts weinig of geen wiskundige reserves. Bij de eerste groep pensioenfondsen berust het pensioenstelsel op de kapitalisatie van de individuele reserves, terwijl de andere fondsen het repartitiesysteem toepassen; zoals men weet, laat dit laatste systeem toe het bedrag van de huidige bijdragen onder de huidige rechthebbenden te verdelven (1). De pensioenfondsen die *stricto sensu* institutionele beleggers zijn, moesten, op basis van het vooropgezette criterium van sectorindeling, ongetwijfeld in de hier ontlede sector worden gerangschikt. Voor de andere pensioenfondsen waren er twee classificatiemogelijkheden : of wel ze bij de institutionele beleggers rangschikken, of wel ze in de sector « Sociale verzekering » onderbrengen. Wij hebben de eerste oplossing gekozen en deze fondsen dus in dezelfde sector ingedeeld als de pensioenfondsen die effectief aan het begrip van institutionele beleggers beantwoorden. Deze keuze steunt op de volgende twee beschouwingen : het leek vooreerst wenselijk instellingen die een zelfde functie vervullen in een zelfde sector onder te brengen; in de tweede plaats is het zo dat die pensioenfondsen belangrijke kapitalen bezitten en deze derwijze beheren en beleggen dat het ons toelaatbaar scheen ze eveneens als institutionele beleggers te beschouwen.

De instellingen voor verzekering tegen arbeidsongevallen schijnen, althans op het eerste gezicht, evenmin aan de bepaling van financiële instelling te beantwoorden; ze geven geen schuldtitels uit die het publiek zich als vorderingen aanschaft. Maar

(1) Cf. wet van 25 juni 1930 met betrekking op de controle van de levensverzekeringsmaatschappijen, art. 18.

(2) *Oordeel met kennis van zaken over levensverzekering*, Beroepsvereniging van de Verzekeringsbedrijven, 1955, blz. 6.

(3) In zekere buitenlandse rekeningen maken de maatschappijen voor diverse verzekeringen één sector uit met de levensverzekeringsmaatschappijen, omdat de beschikbare statistieken niet altijd toelaten de « levensverzekeringsactiviteit » van de globale activiteit der verzekeringsmaatschappijen af te zonderen. Inderdaad, in vele gevallen is een zelfde maatschappij in de diverse takken van de verzekering (leven, diefstal, brand, enz.) bedrijvig en deze verschillende activiteiten kunnen niet steeds in de balanssen onderscheiden worden. In België kon een dergelijk onderscheid worden doorgevoerd; er bestaat namelijk een geïntegreerde statistiek met betrekking tot het geheel van de private levensverzekeringsmaatschappijen. Deze statistiek heeft betrekking op hun wiskundige reserves en de tegenwaarde van deze reserves. Zij wordt opgemaakt door de Dienst van Inspectie der Verzekeringen van het Ministerie van Economische Zaken en Energie.

(1) In zijn boek *Algemene vraagstukken inzake sociale zekerheid in België* (Solvay-Instituut voor Sociologie, Brussel, 1961, blz. 37), geeft L.E. Troolet volgende duidelijke omschrijving van het omslagstelsel : « Het verzekert pensioenen aan de huidige bejaarden dank zij de premies van de huidige jongeren ».

in de praktijk vertoont hun rol overeenstemming met die van de institutionele beleggers en, meer bepaald, met die van de pensioenfondsen die onder het stelsel van de kapitalisatie werkzaam zijn; zij beheren wiskundige reserves die verschuldigd zijn aan de slachtoffers van arbeidsongevallen en die aan deze laatste in de vorm van renten moeten uitbetaald worden. Het verschil met de onder het kapitalisatiesysteem opererende pensioenfondsen is gelegen in het feit dat de verzekerden slechts « eigenaar » worden van een deel der wiskundige reserves wanneer ze slachtoffer worden van een arbeidsongeval. Het zijn de premies die door de werknemers, verzekerd tegen arbeidsongevallen, worden gestort, welke worden aangewend voor het vormen van wiskundige reserves ten voordele van de slachtoffers van arbeidsongevallen. De beleggingen van de wiskundige reserves zijn gereguleerd door de wet ⁽¹⁾, zoals de beleggingen van de wiskundige reserves van de levensverzekeringsmaatschappijen en van de pensioenfondsen.

Alvorens de instellingen op te sommen die in de sector « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » zijn opgenomen; dient nog onderstreept dat de spaargelden in deze sector, ook voor de individuele houder, weinig liquide zijn wanneer ze bij de levensverzekeringsmaatschappijen en vrijwel illiquide wanneer ze bij de pensioenfondsen of de instellingen voor verzekering tegen arbeidsongevallen zijn ondergebracht.

Zoals in het geval van de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » en trouwens om analoge redenen, zijn in de hier beschouwde sector zowel openbare als private instellingen opgenomen. Hij omvat :

— de openbare levensverzekeringsinstellingen, namelijk de levensverzekeringkassen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom;

— de private levensverzekeringsmaatschappijen, zowel buitenlandse als Belgische, die hun activiteit in België uitoefenen;

— openbare instellingen voor verzekering tegen arbeidsongevallen, met name de Steun- en Voorzorgskas ten behoeve van door arbeidsongevallen getroffen en de Rentekas voor arbeidsongevallen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas;

— de private maatschappijen voor verzekering tegen arbeidsongevallen, zowel buitenlandse als Belgische, die hun activiteit in België uitoefenen;

— pensioenfondsen die door de overheid werden opgericht, de Lijfrentekas van de Algemene Spaar-

en Lijfrentekas, de Nationale Kas voor Bediendenpensionen, het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers, het Gemeenschappelijk Perequatiefonds, de Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensionen, de Rijksdienst voor de Pensionen der Zelfstandigen ⁽¹⁾, de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden onder Belgische Vlag;

— pensioenfondsen die in het kader van een wet werden opgericht, maar door private organismen worden beheerd, met name de kassen voor de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood van de bedienden bij de verzekeringsmaatschappijen, en de pensioenfondsen voor zelfstandigen;

— een reeks speciale pensioenfondsen die werden opgericht ten voordele van het personeel van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, van de Nationale Bank van België, van het Gemeentekrediet van België, van het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers, van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, van de Nationale Maatschappij der Waterleidingen, van de Provincies, van de Gemeenten, van de Belgische Radio en Televisie, van de Omslagkas der gemeentelijke pensionen en de speciale pensioenfondsen voor senatoren en kamerleden. Voor het merendeel van deze speciale pensioenfondsen beschikken wij niet over algemene balansen. Dit is het geval voor de pensioenfondsen bij de verzekeringsmaatschappijen, de pensioenfondsen voor zelfstandigen en de speciale pensioenfondsen. De enige synthetische gegevens waarover wij betreffende deze instellingen beschikken, hebben betrekking op hun beleggingen in vast rentende waarden, met aanduiding van de instellingen die de schuldtitels hebben uitgegeven ⁽²⁾. Voor het opmaken van de statistiek der vorderingen en schulden, hebben wij derhalve als hypothese moeten aannemen dat de vast rentende waarden de enige vorderingen van deze pensioenfondsen uitmaakten en dat het bedrag van hun wiskundige reserves gelijk was aan de waarde van de effecten die ze in portefeuille hadden. Deze hypothese biedt waarschijnlijk slechts bij benadering juiste gegevens. Zodra de statistische documentatie het toelaat, zullen daaraan echter de nodige correcties aangebracht worden.

De sector *Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen* omvat de volgende instellingen :

— de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid;

⁽¹⁾ Voorheen het Solidariteits- en Waarborgfonds.

⁽²⁾ Deze gegevens worden geput uit de statistiek « Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector » : zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVI-4.

⁽¹⁾ Zie koninklijk besluit van 7 december 1931.

— het Gemeentekrediet van België (voor zijn niet-geldscheppende activiteit) ⁽¹⁾;

— de Nationale Kas voor Beroepskrediet en de kredietverenigingen van deze Kas (voor hun niet-geldscheppende activiteit) ⁽¹⁾;

— de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting;

— het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet;

— het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet;

— het Herdiscontering- en Waarborginstituut (voor zijn activiteit die met niet-monetaire middelen werd gefinancierd) ⁽¹⁾;

— de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom;

— het Woningfonds van de Bond der Grote Gezinnen van België.

In deze sector werden de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen gerangschikt die essentieel tot taak hebben het verlenen van specifieke kredieten en die zich met dat doel in hoofdzaak financieren door de uitgifte van obligaties en kasbons ⁽²⁾.

De hergroepering van deze instellingen in een afzonderlijke sector is gewettigd omdat, in tegenstelling met de institutionele beleggers — o.m. die van de publieke sector —, hun hoofdtaak erin bestaat kredieten toe te staan, terwijl hun activiteit op het stuk van het inzamelen van spaargelden in zekere zin door hun hoofdtaak wordt bepaald. Met uitzondering van het Gemeentekrediet, dat bij de aanvang met de financiering van de lagere overheid werd belast, werden alle niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen in het leven geroepen met het oog op het verlenen van kredieten aan de bedrijven en particulieren; ieder van deze instellingen kreeg evenwel een bijzondere taak toegewezen in een wel omlijnd kredietdomein; bij voorbeeld, de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom zijn belast met het verlenen van kredieten voor de woningbouw; de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, met het verlenen van kredieten aan industriële ondernemingen.

*
**

⁽¹⁾ Het onderscheid dat werd gemaakt tussen de geldscheppende en niet-geldscheppende activiteiten van deze instellingen werd toegelicht bij de bespreking van de sector « Geldscheppende instellingen ».

⁽²⁾ Het Herdiscontering- en Waarborginstituut vormt nochtans een uitzondering op deze regel; zoals men weet, ontleent dit Instituut zijn niet-monetaire middelen uitsluitend op de markt van het geld op zeer korte termijn.

Een opmerking dringt zich op in verband met de ondernemingen voor financiering van de verkoop op afbetaling. Deze ondernemingen werden nog niet bij de financiële instellingen gerangschikt ingevolge de ontoereikendheid van de statistische documentatie. De desbetreffende statistieken laten toe drie groepen van kredietgevers te onderscheiden ⁽¹⁾ :

— de verkopers;

— de banken;

— de financieringsorganismen of particulieren.

De groep « Financieringsorganismen of particulieren » die in genoemde statistiek voorkomt, omvat in hoofdzaak de private ondernemingen voor de financiering van de verkoop op afbetaling. Inzake de vorderingen waren de inlichtingen dus toereikend om voor de ondernemingen ter financiering van de verkoop op afbetaling een afzonderlijke sector op te richten. Er zijn evenwel geen globale gegevens beschikbaar betreffende de schulden van deze ondernemingen : globaal bedrag van hun passiva, aard van hun passiva (obligaties en kasbons), oorsprong van hun financiële middelen (ondernemingen en particulieren, verzekeringsmaatschappijen, spaarkassen, enz.) ⁽²⁾. Om deze reden waren wij verplicht de ondernemingen voor financiering van de verkoop op afbetaling in de sector « Bedrijven en particulieren » te laten. Aangezien in de Belgische statistiek van de bewegingen van de vorderingen en schulden eveneens de intrasectoriële schulden en vorderingen ⁽³⁾ worden opgetekend, was het evenwel mogelijk de afbetalingskredieten aan te geven die door de ondernemingen voor financiering van de verkoop op afbetaling en door de verkopers worden verleend; zij worden geboekt als vorderingen van de sector « Bedrijven en particulieren » tegenover de sector « Bedrijven en particulieren » onder de rubriek « Diversen » ⁽⁴⁾.

Wat de kredieten betreft die door de banken worden verleend ter financiering van de verkopen op afbetaling, zij komen eveneens in deze statistiek voor en wel onder de activa van de sector « Geldscheppende instellingen » welke de banken omvat. Het criterium van de classificatie van de schulden en vorderingen van de geldscheppende instellingen evenals van die van de vorderingen van de andere

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel V-3b.

⁽²⁾ Het merendeel der ondernemingen voor de financiering van de verkoop of afbetaling publiceren balansen, doch de gegevens in deze balansen verstrekt zijn niet voldoende gedetailleerd en zouden moeten aangevuld worden door speciale onderzoeken om in de statistiek van de vorderingen en schulden te kunnen opgenomen worden.

⁽³⁾ Alleen de intrasectoriële vorderingen en schulden die dank zij de beschikbare statistieken kunnen opgetekend worden.

⁽⁴⁾ Men verlieze niet uit het oog dat de rubriek « Diversen » die onder de schuldverbintenissen van de sector « Bedrijven en particulieren » voorkomt, andere schuldsoorten kan omvatten dan kredieten voor de verkoop op afbetaling.

sectoren berust evenwel niet op de bestemming van die kredieten (kredieten aan de nijverheid, aan de handel, aan de verbruikers), maar op de aard van de financiële instrumenten welke voor de kredietverlening worden gebruikt (accepten, handelseffecten, obligaties, enz.); hieruit volgt dat de door de banken verleende afbetalingskredieten niet afzonderlijk in de tabellen voorkomen, maar begrepen zijn in algemene rubrieken als « Accepten, handelspapier en promessen » en « Verplichtingen in rekening-courant of voorschottenrekening ».

C. De niet-financiële sectoren.

De sectorindeling van de niet-financiële sectoren verschilt van die welke in de reële nationale rekeningen wordt gebruikt.

Volgende sectoren worden hier onderscheiden :

- de privébedrijven en particulieren;
- de parastatale bedrijven;
- de Staat;
- de overheidssector niet elders vermeld (incl. de lagere overheid);
- de sociale verzekering;
- het buitenland.

1. Privébedrijven en particulieren.

De hier beschouwde bedrijven omvatten in principe alleen de particuliere ondernemingen die geen financiële instellingen zijn. De niet-financiële overheidsinstellingen zijn inderdaad ondergebracht in de sector « Parastatale bedrijven »; de particuliere bedrijven en de overheidsinstellingen die tot een van die hiervoor beschreven categorieën financiële instellingen behoren, zijn geklasseerd in de sector *ad hoc*; men heeft kunnen vaststellen dat de ondernemingen gespecialiseerd in de verkopen op afbetaling niet konden gerangschikt worden bij de financiële instellingen; zij werden in deze sector ondergebracht.

In de inleiding werd erop gewezen dat het onderbrengen van de particuliere bedrijven en de gezinnen in een enkele sector een zwak punt uitmaakt van onze tabellen.

Volgens het criterium van de homogeniteit van de financiële gedraging zouden de particulieren ongetwijfeld van de bedrijven moeten gescheiden worden en een afzonderlijke sector uitmaken. Nochtans de statistische gegevens waarover men thans beschikt, laten niet toe een objectief onderscheid te maken tussen de vorderingen en schulden van de bedrijven en particulieren. Het is vooral moeilijk te bepalen in welke mate de vorderingen over de twee sectoren verdeeld zijn. Hoe kan men, bij voorbeeld, uitmaken in welke mate het nieuw gecreëerde geld of de

stijging van de overheidsschuld in de sector « Bedrijven » of in de sector « Particulieren » gelokaliseerd is? Daartoe zou men moeten beschikken over gedetailleerde en gesystematiseerde balansen van de niet-financiële ondernemingen (wat thans niet het geval is) of wel tot bijzondere onderzoeken moeten overgaan.

2. Parastatale bedrijven.

Deze sector omvat de niet-financiële openbare bedrijven, d.w.z. de niet-financiële bedrijven die een ondernemingsactiviteit uitoefenen, maar die onder de voogdij of het gezag staan van de Staat of de ondergeschikte besturen.

Deze bedrijven werden van de andere niet-financiële ondernemingen gescheiden omdat, ingevolge de voogdij van de Staat of de ondergeschikte besturen, hun financiële gedraging bepaald of beïnvloed wordt door andere factoren dan die welke aan de basis liggen van de gedraging der private ondernemingen; hun beroep op de kapitaalmarkt geschiedt onder specifieke voorwaarden: hun emissies zijn over het algemeen gewaarborgd door de Overheid, maar ze moeten door de Minister van Financiën worden toegelaten in het kader van een algemeen programma der emissies van de openbare sector, of zijn beperkt door wettelijke bepalingen.

De lijst van de parastatale bedrijven die konden geteld worden is ver van volledig. Slechts de volgende bedrijven konden in die sector worden opgenomen :

- de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen;
- de Regie van Telegraaf en Telefoon;
- de Nationale Maatschappij der Waterleidingen;
- de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen;
- de Sabena;
- de Tussengemeentelijke Maatschappij voor Waterbedeling van Brussel;
- de Intercommunale Maatschappij van de Linkerscheldeoever;
- de Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Waterbedeling;
- de Coöperatieve Electriciteitsmaatschappij van Luik (Socolie);
- de N.V. der Brusselse Vaart- en Haveninstellingen;
- de Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen;
- het Studiecentrum voor Kernenergie;
- de Nationale Delcredere dienst.
- de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel.

Het betreft parastatale bedrijven waarvan de balansen beschikbaar zijn ⁽¹⁾. De obligatieschulden van deze bedrijven, met uitzondering van de twee laatste, komen voor in de statistiek : « Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector » ⁽²⁾ onder dezelfde rubriek « Parastatale bedrijven ».

Hoewel de Nationale Delcredere dienst vertegenwoordigd is in de Raad der Kredietinstellingen, werd dit organisme bij de parastatale bedrijven gerangschikt omdat het gedurende de periode welke door de huidige statistieken wordt bestreken, niet de functies van een kredietinstelling heeft vervuld. Deze instelling heeft in feite de rol vervuld van een openbaar verzekeringsorganisme en als dusdanig diende ze in de sector « Parastatale bedrijven » te worden gerangschikt. Zoals reeds werd aangestipt, is deze classificatie evenwel niet onveranderlijk; indien de Delcredere dienst in de toekomst als kredietinstelling zou optreden, zou zijn sectoriële classificatie moeten aangepast worden.

3. Staat.

Deze sector is beperkter dan in de reële rekeningen ⁽³⁾; hij omvat alleen de « Schatkist ». Deze sectorindeling biedt het voordeel dat ze toelaat de financiële operaties van de Schatkist afzonderlijk aan te geven en aldus gegevens te verkrijgen die overeenstemmen met die welke in de andere statistieken betreffende de vorderingen en schulden van de Schatkist worden gepubliceerd (directe en indirecte emissies van de Staat; algemene stand van 's Rijks Schatkist, enz.).

4. Overheidssector niet elders vermeld (incl. lagere overheid).

Deze sector groepeert administratieve diensten van de Staat alsmede collectiviteiten en organismen die door de wet formeel als publiekrechtelijke personen worden erkend en waarvan de activiteit het karakter heeft van een openbare dienst. De lijst van de organismen die aan deze criteria beantwoorden en waarover wij gegevens konden verzamelen, is verre van volledig.

Deze organismen kunnen in vier hoofdcategorieën worden ingedeeld :

⁽¹⁾ Wij beschikken nochtans niet over de balans van het Studiecentrum voor Kernenergie. Dit organisme komt in onze statistieken slechts voor ten belope van zijn obligatieschuld.

⁽²⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVI-4.

⁽³⁾ In de reële rekeningen opgesteld door het Departement voor Toegepaste Economie van de Vrije Universiteit van Brussel en door de Commissie van de Nationale Boekhouding, omvat de sector « Staat » de centrale overheid, de ondergeschikte besturen en de sociale verzekering.

a) Territoriale publiekrechtelijke personen, met name de provincies en de gemeenten; deze instellingen komen in de statistiek « Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector » voor onder de rubriek « Lagere overheid » ⁽¹⁾;

b) Gewone administratieve diensten van de Staat welke evenwel een boekhouding hebben die van deze van de Staat onderscheiden is : de Deposito- en Consignatiekas, het Landbouwfonds ⁽²⁾ ⁽³⁾;

c) Openbare diensten met eigen rechtspersoonlijkheid :

- de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade ⁽²⁾;
- de Belgische Radio en Televisie;
- de Dienst voor Economische Recuperatie ⁽²⁾ ⁽⁴⁾;
- de Handelsdienst voor Ravitaillering ⁽²⁾ ⁽⁵⁾;
- de Dienst der Scheepvaart ⁽²⁾;
- het Dotatiefonds voor Oorlogspensioenen ⁽⁶⁾;
- de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek.

Het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel ⁽²⁾ werd eveneens hier gerangschikt.

d) Organismen in liquidatie ⁽⁷⁾, die werden opgericht als openbare dienst met rechtspersoonlijkheid of waarvan de activiteit, functioneel gezien, het karakter had van een werkelijke openbare dienst :

- het Bureau tot Vereffening van Crisiskredietverleningen ⁽²⁾;
- het Nationaal Hulpfonds voor Huishoudelijke Wederuitrusting der Werknemers ⁽²⁾;
- Winterhulp ⁽²⁾;
- de Emissiebank ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVI-4.

⁽²⁾ Wij beschikken over geen balansen van dit organisme. In de tabellen hebben wij derhalve alleen de bewegingen kunnen opnemen van de vorderingen en schulden die voorkomen in de balansen of rekeningen van andere organismen of sectoren.

⁽³⁾ Fonds dat bij de wet van 29 juli 1955 werd opgericht in het Ministerie van Landbouw en zich door het toekennen van subsidies, kredieten en waarborgen ten dienste stelt van land- en tuinbouw.

⁽⁴⁾ Openbare instelling met rechtspersoonlijkheid opgericht bij een wetsbesluit van 16 november 1944 en o.m. belast met het identificeren en het rapatriëren van tijdens de bezetting uit België ontvreemde goederen.

⁽⁵⁾ Het betreft geen pensioenfonds in de bovenvermelde betekenis, maar een administratief verdelingsorganisme.

⁽⁶⁾ Het betreft geen pensioenfonds in de bovenvermelde betekenis, maar een administratief verdelingsorganisme.

⁽⁷⁾ Indien deze organismen niet in liquidatie waren geweest, zouden ze, op basis van de gebruikte criteria, vanzelfsprekend in andere sectoren zijn gerangschikt; de Emissiebank ware bij de geldscheppende instellingen gevoegd en het Nationaal Hulpfonds voor Huishoudelijke Wederuitrusting der Werknemers bij de organismen van de sector « Sociale verzekering », enz.

5. Sociale verzekering.

Het stelsel van de sociale verzekering in België omvat :

- de verzekering tegen ziekte en invaliditeit;
- de verzekering tegen werkloosheid;
- de ouderdoms- en overlevingspensioenen;
- de kindertoeslagen;
- de vacantiégelden.

Maar de sector « Sociale verzekering » is hier ruimer en terzelfder tijd enger dan in de traditionele op de wet gebaseerde betekenis. Ruimer, omdat in deze sector zekere organismen werden opgenomen die zich bezighouden met het herstellen van de gevolgen van de beroepsziekten; enger, omdat de pensioenfondsen werden uitgesloten. De pensioenfondsen werden niet in de sector « Sociale verzekering » gelaten, maar bij de financiële instellingen gevoegd ter wille van hun belangrijke financiële rol in het geheel van de economie. Onafgezien van het feit of zij wiskundige reserves opbouwen of niet, werden alle pensioenfondsen in een zelfde sector ondergebracht te zamen met de maatschappijen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen; de redenen voor deze sectoriële classificatie werden vroeger vermeld ⁽¹⁾.

Met uitzondering van de pensioenfondsen, werden in deze sector alle centrale en primaire organismen ⁽²⁾ ondergebracht welke voorkomen in de statistiek « Balansen van de centrale en primaire organismen van de sociale zekerheid » ⁽³⁾.

De Kassen voor beroepsziekten, waarover gegevens beschikbaar waren, werden eveneens in de sector « Sociale verzekering » gerangschikt ⁽⁴⁾.

De volgende organismen werden in de sector « Sociale verzekering » opgenomen :

⁽¹⁾ Bij de bespreking van de sector « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen ».

⁽²⁾ Centrale organismen : in beginsel, organismen voor het beheer van de Sociale verzekering onderworpen aan de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle van bepaalde instellingen van openbaar nut; primaire organismen : andere organismen voor het beheer van de Sociale verzekering.

⁽³⁾ *Algemene rekeningen der sociale zekerheid*, Ministerie van Sociale Voorzorg, mei 1961, en *Algemeen verslag over de sociale zekerheid, 1960-1961*, Brussel, 1962.

⁽⁴⁾ Wij beschikken over geen balansen van deze kassen; in de tabellen hebben wij derhalve alleen de bewegingen kunnen opnemen van de vorderingen en schulden die voorkomen in de balansen of rekeningen van andere organismen of sectoren.

— de centrale organismen, met name de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, de Rijkskas voor Jaarlijks Verlof, de Pool voor Gezinsverlofgeld, het Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit, de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers ⁽¹⁾, de Bijzondere Compensatiekas voor Kinderbijslag voor de Gemeenten, de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Zelfstandigen, de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening ⁽²⁾, de Nationale Kas voor Invaliditeit, het Voorzorgsfonds ten behoeve van door Beroepsziekten Getroffenen, de Dienst voor Maatschappelijke Veiligheid der Zeelieden ter Koopvaardij, de Compensatiedienst voor Betaald Verlof der Zeelieden, de Pool der Zeelieden ter Koopvaardij;

— de primaire organismen, te weten de organismen voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit, de uitbetalende organismen van de werkloosheidsverzekering, de primaire kassen van de jaarlijkse vacantiégelden, de primaire kassen van de kinderbijslagen, de organismen voor kinderbijslagen voor zelfstandigen;

— zekere kassen belast met de vergoeding van door beroepsziekten getroffen.

6. Buitenland.

Deze sector zou alle vreemde landen moeten omvatten, maar alleen voor hun vorderingen op en hun schulden tegenover België.

Wat de operaties met het buitenland betreft, zouden de bewegingen van de vorderingen en de schulden vermeerderd met de kapitaaltransacties die voortvloeien uit beleggingen in aandelen en het nemen van participaties, in principe, een globaal saldo moeten aangeven dat overeenstemt met het saldo van de balansen der lopende transacties van België alleen met het buitenland.

Bij de uiteenzetting van de methodologische problemen in hoofdstuk I, werd er op gewezen dat dit resultaat niet kon bereikt worden bij gebrek aan een toereikende documentatie. De gekozen oplossingen werden bij deze gelegenheid voldoende toegelicht opdat hierover niet meer dient uitgeweid.

⁽¹⁾ Voorheen Nationale Compensatiekas voor Kinderbijslag.

⁽²⁾ Voorheen Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

HOOFDSTUK III

De vorderingen en schulden

A. Classificatiebeginselen.

In de inleiding van deze studie werd er op gewezen dat de statistiek van de bewegingen van de vorderingen en schulden in de Belgische economie geen systeem uitmaakt van financiële rekeningen die aan de reële nationale rekeningen zijn gekoppeld, maar een basisinstrument dat het opmaken van

ringen en schulden in de Belgische economie geen systeem uitmaakt van financiële rekeningen die aan de reële nationale rekeningen zijn gekoppeld, maar een basisinstrument dat het opmaken van

dergelijke rekeningen vergemakkelijkt. Men deed evenwel opmerken dat deze sectoriële inventaris van de bewegingen der activa en passiva een beschrijving gaf van de financieringen tussen sectoren, behalve voor de aangehaalde uitzonderingen. Voor het ontleden van de verrichtingen die tot de vorming van vorderingen en schulden aanleiding hebben gegeven, moet men de financiële instrumenten kennen waarmede de financiële verrichtingen werden uitgevoerd. De desbetreffende gegevens laten toe uit te maken welke motivering aan de basis lag van de vorming van de diverse activa en hoe bijgevolg de aanbreng van geldmiddelen over de verschillende sectoren van de kapitaalmarkt verdeeld werd. Ze tonen eveneens aan op welke technische kredietvormen de uiteindelijke kredietopnemers een beroep hebben gedaan om in hun specifieke financiële behoeften te voorzien.

Eens ingelicht over de aard van de vorderingen en schulden van elke sector, kunnen deze in verschillende categorieën worden ingedeeld met het oog op het benaderen van het tweede doel van deze statistiek, namelijk het verschaffen van gegevens betreffende de evolutie van de liquiditeit der sectoren.

Elk van de in de statistiek voorkomende instrumenten maakt terzelfder tijd een schuld uit voor de economische subjecten die een lening opnemen en een vordering voor de economische subjecten die het krediet toestaan.

In de Belgische statistiek berust de classificatie van de schulden in hoofdzaak op de personaliteit van de debiteur en, in de tweede plaats, op hun liquiditeitsgraad in hoofde van de schuldeiser. Uit deze rangorde der classificatiecriteria volgt dat identieke schuldsoorten, die door verschillende sectoren worden aangegaan, zo dikwijls in de tabellen voorkomen als er sectoren zijn die er voor hun financiering een beroep op doen. Bij de commentaar van elk der financiële instrumenten zullen die sectoren telkens worden vermeld.

In principe, zijn de verschillende categorieën schulden in de tabellen gerangschikt volgens hun afnemende liquiditeitsgraad in hoofde van de economische subjecten die ze als activa aanhouden. Maar, zoals in de inleiding onderlijnd werd, is het meestal zeer moeilijk de juiste liquiditeitsgraad van de onderscheiden activa te bepalen. De classificatie is dan ook ver van volmaakt.

Bij de hierna volgende opsomming en commentaar van de diverse schuldsoorten werd eveneens, in de mate van het mogelijke, een volgorde gevolgd die, gezien van het standpunt van de crediteur of houder, overeenstemt met de afnemende liquiditeitsgraad van de geanalyseerde financiële instrumenten,

Doch de poging om dergelijke volgorde te volgen, stuitte op de moeilijkheid dat het onmogelijk is elementen te rangschikken die niet vergelijkbaar zijn. De moeilijkheid was vooral gelegen in het feit dat de reeks vorderingen van de niet-financiële sectoren en de reeks vorderingen van de financiële instellingen slechts gedeeltelijk samenvallen : sommige soorten vorderingen komen alleen voor als activa van de financiële sectoren of, anders gezegd, sommige vorderingen vormen steeds de tegenpost van een schuld van de niet-financiële sectoren. Men had achtereenvolgens de diverse soorten vorderingen van elke sector in de gepaste volgorde kunnen opsommen. Maar zelfs indien men de sectoren gegroepeerd had, konden herhalingen niet vermeden worden. Welnu, het gaat hier slechts om een verklarende commentaar van de categorieën die in de tabellen voorkomen. In die tabellen komt een per sector gedetailleerde classificatie van de schuldvorderingen voor.

Met het oog op de commentaar, werd er dan ook de voorkeur aan gegeven de categorieën op een eenvoudige wijze te rangschikken.

Eerst en vooral zal een beschrijving worden gegeven van de diverse schuldcategorieën waarvoor de sector « Niet-financiële privébedrijven en particulieren » de schuldeiser kan zijn. Deze categorie omvat de grote meerderheid van de schuldsoorten. De op de markten verhandelde krediettitels die in België niet door het « publiek » verkrijgbaar zijn, komen niet in deze categorie voor : het betreft de schatkiscertificaten op korte termijn en het daggeld; de kredieten van de financiële instellingen aan de bedrijven en particulieren behoren evenmin tot deze groep; deze diverse schuldsoorten zullen dus afzonderlijk besproken worden. Een afzonderlijke commentaar zal eveneens worden gewijd aan sommige schuldsoorten die alleen expliciet als schuldverbintenissen van de geldscheppende instellingen en van het Rentenfonds worden vermeld : de crediteurs van deze schuldsoorten zijn evenmin in België gevestigde bedrijven en particulieren. Er werd eveneens een afzonderlijke uitleg verschaft betreffende enkele schuldsoorten van de sector « Buitenland », die niet elders worden vermeld. In laatste instantie zullen de rubrieken « Diversen » en « Aandelen » worden besproken.

B. Schuld categorieën waarvoor de sector « Niet-financiële privébedrijven en particulieren » de schuldeiser kan zijn.

Met uitzondering van de verplichtingen van de Schatkist in de vorm van « gelden van derden » en wellicht ook van de « reserves van de sociale verze-

kering », beantwoorden al de hierna opgesomde categorieën aan het begrip van financieel actief, in de strikte betekenis die er in de inleiding aan verleend werd : d.w.z. de vorderingen die tot stand komen ingevolge een bewuste beslissing een geldvoorraad aan te houden of liquide middelen te beleggen.

Vanzelfsprekend kan het merendeel van de schuldsorten die in deze eerste sectie werden ontleed, door andere niet-financiële sectoren dan de « privébedrijven en particulieren » alsmede door financiële instellingen als actief worden aangehouden. Al deze schulden hebben evenwel een kenmerk gemeen : zij kunnen als actief verworven worden door de subjecten van de sector « Niet-financiële bedrijven en particulieren », in zijn geheel beschouwd, en sommige trouwens door de particulieren alleen.

1. Geld.

Debiteursector : Geldscheppende instellingen.

Het « geld » vormt een schuldverbintenis die per definitie alleen de geldscheppende instellingen kunnen aangaan. De geldmassa wordt gevormd door de biljetten en munten van de Schatkist, de biljetten van de Nationale Bank, de tegoeden van de bedrijven en particulieren alsmede van de buitengewone rijksrekenplichtigen bij het Bestuur der Postchecks, de tegoeden in rekening-courant van de bedrijven en particulieren bij de Nationale Bank ⁽¹⁾, de deposito's met geldkarakter door de bedrijven en particulieren aangehouden bij de banken en parastatale instellingen ⁽²⁾ en de tegoeden in rekening-courant van de ondergeschikte besturen en openbare instellingen bij het Gemeentekrediet; er dient evenwel opgemerkt dat de hierboven opgesomde elementen niet tot de geldmassa behoren wanneer ze deel uitmaken van de kasvoorraad der geldscheppende instellingen.

Het is op basis van deze bepaling dat de geldhoeveelheid wordt berekend die voorkomt in de statistiek van de « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » ⁽³⁾. Het is dus dit bedrag dat in de tabellen met betrekking op de financiële balansen voorkomt in de laatste kolom tegenover de rubriek « Geld ».

De analyse van de balansen van de in elke sector voorkomende organismen liet toe uit te maken welk gedeelte van de geldhoeveelheid in handen is van elk

der sectoren, met uitzondering van de bedrijven en particulieren; de geldhoeveelheid die door deze laatste sector wordt aangehouden, werd vervolgens bepaald door het verschil te maken tussen de totale geldhoeveelheid en de geldvoorraad die in het bezit is van de andere sectoren.

2. Direct opvraagbare deposito's.

Debiteursectoren :

— Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;

— Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De direct opvraagbare deposito's die door de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » worden beheerd, omvatten, enerzijds, de deposito's in dadelijk opvraagbare rekeningen en de deposito's op vijftien dagen bij de privé-spaarkassen en, anderzijds, de deposito's die worden aangehouden bij de Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, o.m. door instellingen zonder winstoogmerk, instellingen met openbaar karakter, levensverzekeringsmaatschappijen, particuliere spaarkassen en organismen voor sociale verzekering.

De direct opvraagbare deposito's van de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen hebben in hoofdzaak betrekking op de tegoeden in rekening-courant van de bedrijven en particulieren bij de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en op de deposito's van de Handelsdienst voor Ravitaillering bij het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.

De gegevens betreffende deze deposito's vindt men in de balansen en bijgaande verklarende nota's van de debiteurstellingen van dit soort schuldverbintenis.

3. 4. 5. Deviezendeposito's van de ingezetenen — Termijn-deposito's van de ingezetenen — Inlagen op boekjes.

Debiteursectoren :

— Geldscheppende instellingen;

— Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;

— Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De in die categorieën getelde verplichtingen geven de omvang aan van de quasi-monetaire liquiditeiten.

De notie quasi-geld blijft trouwens een vrij vaag begrip, zelfs op theoretisch vlak, waar voor deze categorie van activa als enig criterium geldt dat het een goed vervangingsmiddel is voor de monetaire

⁽¹⁾ De rekening-courant van het Rentenfonds bij de Nationale Bank is van een bijzondere aard; zij komt dan ook voor onder de rubriek « Verplichtingen niet elders vermeld » van de geldscheppende instellingen.

⁽²⁾ Het betreft het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepkrediet.

⁽³⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

kasmiddelen, zonder zelf de functie van finaal betaalmiddel uit te oefenen. De beschikbare statistische gegevens maken het *a fortiori* niet mogelijk steeds een juist beeld van het quasi-geld te geven.

De volgende verplichtingen werden hier als quasi-geld opgetekend :

a) bij de geldscheppende instellingen :

— de deviezendeposito's (direct opvraagbaar en op ten hoogste één maand, op meer dan één maand, op termijn) van de ingezetenen bij de banken;

— de inlagen in Belgische franken op spaarboekjes en op depositoboekjes van ingezetenen bij de banken;

— de deposito's op meer dan één maand in Belgische franken van de ingezetenen bij de banken.

In de statistiek van de « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » ⁽¹⁾ vormen deze drie categorieën deposito's het hoofdbestanddeel van de massa « quasi-monetaire liquiditeiten »; er dient evenwel opgemerkt dat in genoemde statistiek de quasi-monetaire liquiditeiten bovendien de tegoeden van de Schatkist bij de Nationale Bank omvatten ⁽²⁾;

b) bij de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » : de inlagen op boekjes bestaande uit de deposito's op minder dan twee jaar bij de Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en de deposito's op minder dan twee jaar en op twee jaar en meer bij de private spaarkassen;

c) bij de « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » : de inlagen op boekjes bestaande uit de depositoboekjes bij het Gemeentekrediet en de deposito's op meer dan 120 dagen bij de Nationale Kas voor Beroepskrediet;

d) bij de laatste twee sectoren : de termijn-deposito's die hoofdzakelijk de rekeningtegoeden van het publiek bij de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid bevatten, alsmede de rekeningtegoeden, met veranderlijke termijnen, bij de Spaarkas en de private spaarkassen, toebehorend aan openbare instellingen, vakbonden, ziekenfondsen, beroepsverenigingen.

De gegevens met betrekking tot de quasi-monetaire verplichtingen aangegaan door niet-geldscheppende instellingen komen van de statistiek over de « balansen van de private spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » ⁽³⁾, de balansen

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

⁽²⁾ In de tabellen van de vorderingen en schulden komen deze tegoeden voor onder de rubiek « Verplichtingen niet elders vermeld ».

⁽³⁾ Zie inzonderheid *Statistisch Tijdschrift* van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, juni 1959, blz. 1010, en juni 1961, blz. 965.

van de Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en van de instellingen van de sector « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen ».

6. Gelden van derden.

Debiteursector : Staat (Schatkist).

Deze rubriek omvat :

a) de gelden van derden die in de Begroting voor Orde voorkomen; het zijn in hoofdzaak gelden die geen verband houden met de staatsbegroting ⁽¹⁾, o.m. de rekening van het Perequatiefonds van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal ⁽²⁾, de rekening van het Landbouwfonds en van het Muntfonds ⁽³⁾, de rekeningen betreffende verschillende verrichtingen van het Bestuur der Posterijen, de rekening van de N.A.V.O. ⁽⁴⁾ alsmede de gelden die aan de Schatkist worden overgemaakt door de openbare organismen welke door de Staat gewaarborgde leningen hebben uitgegeven en die moeten dienen om de Schatkist te vergoeden voor de uitgaven verbonden aan de financiële dienst van deze leningen ⁽⁵⁾;

b) de verplichtingen van de Staat tegenover de bedrijven en de particulieren als houders van tegoeden bij het Bestuur der Postchecks ⁽⁶⁾; het gaat meer bepaald om een soort verplichting van de Staat tegenover het Bestuur der Postchecks, die de tegenpartij uitmaakt van de schuld van dit Bestuur aan de houders van tegoeden in rekening; deze schuld van het Bestuur der Postchecks komt voor bij de

⁽¹⁾ Zoals men weet, kunnen de gelden die in de Begroting voor Orde voorkomen in twee grote categorieën worden ingedeeld :

— de gelden die in hoofdzaak voortkomen van de in de algemene staatsbegroting (gewone en buitengewone) ingeschreven kredieten of waarvan de opbrengst bestemd is om in de Rijksmiddelenbegroting te worden ingeschreven;

— de gelden van derden die gevormd worden door de depositorekeningen welke door derden bij de Schatkist worden aangehouden en waarover deze in beginsel vrij kunnen beschikken. Het betreft dus gelden die zich tijdelijk in de Schatkist bevinden en haar niet toebehoren. Alleen gelden van deze soort kunnen als schuldverbintenissen van de Staat beschouwd worden.

⁽²⁾ Het betreft gelden die door de Hoge Autoriteit werden overgemaakt als hulpverlening aan de Belgische steenkolen-nijverheid. Het Perequatiefonds werd opgeheven op het einde van de overgangsperiode en werd vervangen door het Hulpfonds voor de kolennijverheid in overeenstemming met § 26 van de overgangsbepalingen in bijlage van het Verdrag tot oprichting van de E.G.K.S.

⁽³⁾ Organisme dat het staatsgeld uitgeeft en op wiens rekening bij de Schatkist de opbrengst gestort wordt van de uitgegeven en in omloop gebrachte deel- en pasmunt.

⁽⁴⁾ Het betreft de gelden gestort door de buitenlandse lidstaten van de N.A.V.O. als deelneming in de gemeenschappelijke infrastructuurwerken van de N.A.V.O. die in België worden uitgevoerd.

⁽⁵⁾ De betaling van de interesten alsmede de terugbetaling van het kapitaal van de door de Staat gewaarborgde leningen worden inderdaad rechtstreeks door tussenkomst van de Schatkist uitgevoerd.

⁽⁶⁾ Er dient opgemerkt dat, in de boekhouding van de Staat, deze verplichtingen in de openbare schuld zijn opgenomen.

verplichtingen van de geldscheppende instellingen onder de rubriek « Geld ».

De gegevens betreffende de gelden van derden zijn ontleend aan de « algemene stand van 's Rijks Schatkist »; de cijfers van de tegoeden in postrekening worden door het Bestuur der Postchecks gepubliceerd.

7. 8. Obligaties verkrijgbaar door elke belegger en obligaties niet verkrijgbaar door elke belegger.

Debiteursectoren :

- Parastatale bedrijven;
- Staat (Schatkist);
- Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid);
- Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen;
- Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De obligaties waarvan hier sprake worden uitgegeven door de overheid en de overheidsinstellingen. Zij verschillen van de certificaten op korte termijn, die elders worden besproken, door hun looptijd die, te rekenen vanaf hun uitgifte, langer is dan een jaar.

De « obligaties verkrijgbaar door elke belegger » zijn de obligaties die het voorwerp uitmaken van een openbare uitgifte en die welke ter beurze genoteerd zijn of waarvan de opneming in de officiële beursnotering is voorzien, alsook de obligaties en kasbons die doorlopend uitgegeven worden door het Gemeentekrediet van België, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet.

De andere obligaties en kasbons uitgegeven door bovenvermelde debiteursectoren worden geboekt onder de rubriek « Obligaties niet verkrijgbaar door elke belegger ».

Deze classificatie van de obligaties en kasbons is ontleend aan de statistiek « Emissies in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector » ⁽¹⁾. Voorwerp van deze statistiek is o.m. de classificatie van de schulden en het werd nuttig geacht na te gaan welk gedeelte van de massa effecten op een gegeven ogenblik (bij de uitgifte of achteraf door aankoop op de Beurs) door elke belegger kan verworven worden.

(1) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Statistieken*, tabel XVI-1.

Gelet op het tweede doel van de onderhavige statistiek, met name het beoordelen van de evolutie van de liquiditeit van de verschillende sectoren, zou het stellig beter geweest zijn de obligaties en kasbons in te delen volgens het criterium van hun verhandelbaarheid ⁽¹⁾. Bij gebrek aan andere statistische gegevens werd voorlopig de bestaande classificatie aangenomen.

Een bijzondere opmerking dringt zich op in verband met de obligatieschulden van de sectoren « Parastatale bedrijven », « Overheidssector niet elders vermeld » en « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » : deze verplichtingen omvatten alleen de obligaties die door de in deze sectoren opgenomen openbare bedrijven of organismen zelf moeten terugbetaald worden en niet de obligaties welke door de Staat terugbetaalbaar zijn en die daarom bij de indirecte schuld van de Staat zijn opgetekend ⁽²⁾. De onder de rubriek « Obligaties » voorkomende verbintenissen van de Staat omvatten dus zowel de indirecte als directe obligatieschuld van de Staat. Deze boekingsmethode werd in de inleiding tot deze studie verantwoord.

Het merendeel van de gegevens betreffende de obligaties — emittenten en houders — werd ontleend aan de statistiek « Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector » ⁽³⁾.

9. Obligaties.

Debiteursectoren :

- Bedrijven en particulieren;
- Buitenland;
- Geldscheppende instellingen;
- Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen.

Voor de obligaties uitgegeven door de bovenvermelde vier sectoren werd geen onderscheid gemaakt tussen « obligaties verkrijgbaar door elke belegger » en « obligaties niet verkrijgbaar door elke beleg-

(1) Beide noties moeten duidelijk van elkaar onderscheiden worden. Aldus zijn de effecten die door elke belegger verkrijgbaar zijn, daarom nog niet op een markt verhandelbaar; bij voorbeeld, de kasbons doorlopend uitgegeven door de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen zijn door het publiek verkrijgbaar op het ogenblik van de uitgifte, maar er bestaat geen regelmatige markt waarop deze effecten worden verhandeld.

(2) O.m. sommige leningen van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

(3) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Statistieken*, tabel XVI-4. In deze statistiek zijn de obligaties geklasseerd op grond van de persoonlijkheid van de emitterende sector en niet van de werkelijke debiteursector.

ger »; de gebruikte basisgegevens maken een dergelijk onderscheid niet.

De obligaties van de sector « Bedrijven en particulieren » omvatten de vast rentende waarden uitgegeven door de niet-financiële private maatschappijen. De uitstaande obligatieschuld werd berekend op basis van gegevens uit de statistiek « Rendement van de vennootschappen op aandelen » (1). De indeling van de obligaties per categorie van houders werd uitgevoerd op grond van de gegevens van een telling van de obligatieschuld waartoe de Nationale Bank jaarlijks overgaat.

De obligatieschuld van het « Buitenland » omvat de in Belgische franken luidende Kongolese obligaties en de andere door het buitenland uitgegeven obligaties die konden geteld worden. Voor de samenstelling en de verdeling van de uitstaande bedragen dezer obligaties werd gebruik gemaakt van dezelfde bronnen als hierboven vermeld (2).

Het uitstaande bedrag van de obligaties (incl. kasbons) uitgegeven door de geldscheppende instellingen is overgenomen uit de statistiek « De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » (3).

Ten slotte zijn de uitstaande bedragen van de obligaties (incl. kasbons) van de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » ontleend aan de statistiek van de gezamenlijke balansen van deze instellingen (4).

Voor al deze categorieën schulden werden de bewegingen over het algemeen berekend door vergelijking van de uitstaande bedragen.

10. Reserves van de sociale verzekering.

Debiteursectoren :

- Sociale verzekering;
- Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.

In de sector « Sociale verzekering » omvat deze rubriek de verdelingsreserves en collectieve kapitali-

satiereserves (1), de te verdelen gelden voor het volgend jaar en zekere reserves voortvloeiend uit herstelverrichtingen van de centrale en primaire instellingen der verschillende takken van de Sociale verzekering (2). De cijfergegevens betreffende deze reserves zijn overgenomen van de statistiek « Balansen van de centrale en primaire organismen van de sociale zekerheid » (3).

De reserves van de sociale verzekering van de sector « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen » omvatten eveneens de verdelingsreserves en collectieve kapitalisatiereserves, de te verdelen gelden voor het volgend jaar en de reserves voortvloeiend uit herstelverrichtingen van de pensioenfondsen alsmede de reserves voor nog te vergoeden ongevallen van de organismen voor verzekering tegen arbeidsongevallen.

Het bedrag van de reserves van deze sector werd bepaald op basis van de balansen van de in de sector opgenomen organismen en voor zekere pensioenfondsen op basis van de voornoemde statistiek (3).

11. Wiskundige reserves.

Debiteursectoren :

- Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;
- Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.

In de sector « Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » betreft deze rubriek alleen de wiskundige reserves van de kapitalisatiemaatschappijen. Deze reserves bestaan uit de bedragen (en de interesten op deze bedragen) welke worden gestort door particulieren met het oog op de vorming van een bepaald kapitaal tegen een vastgestelde datum; de cijfergegevens zijn overgenomen van de statistiek « Balansen van de spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen » (4).

De andere reserves die onder deze rubriek voorkomen, zijn de wiskundige reserves van de instellin-

(1) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-2 : Totaal der vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België, rubriek « Uitstaande obligatieschuld op 31 december ».

(2) Zie o.m. *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-2 : Totaal der vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland, rubriek « Uitstaande obligatieschuld op 31 december ».

(3) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Passiva, Verplichtingen aan de binnelandse niet-geldscheppende sector, rubriek « Obligatieleningen ».

(4) Zie o.m. het *Statistisch Tijdschrift* van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, juni 1959, blz. 1010. De Spaarkas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas is evenwel niet in deze statistiek begrepen.

(1) In beginsel, had men de collectieve kapitalisatiereserves moeten indelen bij de « Wiskundige reserves », doch het gebruikte statistisch materiaal geeft de vereiste details niet : de verdelingsreserves en de collectieve kapitalisatiereserves zijn er samengevoegd in een zelfde rubriek.

(2) In hoofdstuk II van dit artikel werd de nomenclatuur van de instellingen en takken van de sociale verzekering aangegeven.

(3) *Algemene rekeningen van de sociale zekerheid*, Ministerie van Sociale Voorzorg, mei 1961, en *Algemeen Verslag over de sociale zekerheid, 1960-1961*, Brussel 1962.

(4) Zie o.m. het *Statistisch Tijdschrift* van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, juni 1959, blz. 1010, en juni 1961, blz. 965.

gen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen alsmede de individuele kapitalisatiereserves van de pensioenfondsen ⁽¹⁾. De gegevens betreffende deze reserves werden ontleend aan de geïntegreerde statistiek van de sector levensverzekeringen van de verzekeringsmaatschappijen en van de instellingen voor verzekering tegen arbeidsongevallen ⁽²⁾, voor een gedeelte van de pensioenfondsen aan de statistiek « Balansen van de centrale en primaire organismen van de sociale zekerheid ».

12. Andere leningen op halflange en lange termijn.

Debiteursectoren :

- Bedrijven en particulieren;
- Parastatale bedrijven;
- Overheidssector niet elders vermeld (o.m. de lagere overheid).

De rubriek omvat in principe alle leningen op halflange en lange termijn die niet in de vorm van obligatie-emissies geschieden.

De houders van deze vorderingen zijn meestal de « financiële instellingen », terwijl het deel van de uitstaande bedragen dat bij de « bedrijven en particulieren » is ondergebracht, relatief van minder belang is.

Gaat het om verplichtingen van de « bedrijven en particulieren », dan omvatten zij zowel de voor de financiering van de woningbouw aan de particulieren toegestane hypothecaire leningen als de andere kredieten op halflange en lange termijn die al dan niet door hypothecaire waarborgen gedekt zijn. Er bestaan geen voldoende nauwkeurige gegevens betreffende de hypothecaire leningen voor de financiering van de woningbouw om voor deze kredietsoort een afzonderlijke rubriek te openen. In de statistieken en balansen wordt inderdaad zeer vaak geen onderscheid aangegeven tussen de bouwleningen (of de leningen voor verbouwingen) en de andere hypothecaire leningen en de kredieten welke door een hypothecaire waarborg gedekt zijn.

De « andere leningen op halflange en lange termijn » aan de « parastatale bedrijven » omvatten vooral leningen toegestaan door het Gemeentekrediet

van België ⁽¹⁾ en door sommige buitenlandse banken.

De « andere leningen op halflange en lange termijn » aan de « overheidssector niet elders vermeld » zijn hoofdzakelijk de leningen die door het Gemeentekrediet ⁽¹⁾ aan de provincies en gemeenten worden toegekend.

De gegevens betreffende de schulden die in de algemene categorie « overige leningen op lange en halflange termijn » voorkomen, zijn gebaseerd op de balansen van de in de verschillende sectoren opgenomen organismen en op de statistieken van de hypothecaire leningen welke door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas gepubliceerd worden.

C. *Schuldcategoryen waarvoor de sector « Niet-financiële privébedrijven en particulieren » niet de schuldeiser kan zijn.*

De uitstaande bedragen van de verschillende categoryen schulden waarvan in deze afdeling sprake is, bestaan over het algemeen uit de kredieten en beleggingen van financiële instellingen.

13. Geld op zeer korte termijn.

Debiteursectoren :

- Parastatale bedrijven;
- Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid);
- Buitenland;
- Geldscheppende instellingen;
- Rentenfonds;
- Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De rubriek « Geld op zeer korte termijn » omvat het daggeld en het geld dat op vijf en tien dagen werd geleend of opgenomen door de instellingen die op de daggeldmarkt mogen optreden ⁽²⁾. Er weze nochtans opgemerkt dat sinds de hervorming van de daggeldmarkt op 17 november 1959 geen geld op vijf en tien dagen meer uitgeleend of opgenomen werd ⁽³⁾; de verrichtingen bleven beperkt tot daggeldleningen.

De cijfers die onder deze rubriek voorkomen, zijn voor het merendeel ontleend aan statistieken van de geldmarkt en in de tweede plaats aan de balansen

⁽¹⁾ In hoofdstuk II, bij de behandeling van de « Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen », werd uitvoeriger uitleg verschaft over de aard en de bestemming van de in deze sector aangehouden reserves.

⁽²⁾ Voor zekere pensioenfondsen beschikken wij over geen gezamenlijke balansen; hun beleggingen in vast rentende effecten maken de enige balanspost uit die wij kennen. Wij hebben dan ook als hypothese moeten aanvaarden dat die vast rentende effecten de enige schuldvorderingen van die pensioenfondsen waren en dat het bedrag van hun wiskundige reserves overeenkwam met de waarde van hun portefeuille van deze effecten.

⁽¹⁾ Voor dit aspect van zijn activiteit, als een niet-geldscheppende kredietinstelling beschouwd.

⁽²⁾ Zie de beschrijving van de daggeldmarkt in het artikel « De hervorming van 1 januari 1962 en de Belgische geldmarkt (vervolg) », *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, april 1962, blz. 376.

⁽³⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVIII-1.

van de geldverstrekken- de of geldopnemende instellingen.

14. Certificaten op korte termijn.

Debiteursectoren :

- Staat (Schatkist);
- Rentenfonds.

Men weet dat die certificaten in België niet door het publiek verkrijgbaar zijn. Daarom werden ze niet gerangschikt onder de hierboven aangehaalde quasis-monetaire activa, in tegenstelling met hetgeen gebeurt in de andere landen waar de bedrijven en particulieren kunnen kiezen tussen, bij voorbeeld, het aanhouden van termijndeposito's en het intekenen op kortlopende schatkistcertificaten.

De rubriek « Certificaten op korte termijn » van de sector « Staat » omvat de schatkistcertificaten die deel uitmaken van de staatsschuld op maximum een jaar in Belgische franken en in buitenlandse deviezen.

De indeling van deze certificaten volgens de sectoren die ze aanhouden, werd verricht op basis van de gegevens waarover de Bank beschikt. In de kolom « Buitenland » wordt het uitstaande bedrag geboekt van alle certificaten die in het buitenland zijn geplaatst onafgezien van het feit of ze in Belgische franken of in vreemde valuta's gesteld zijn. De in de binnenlandse sectoren ondergebrachte certificaten omvatten eveneens zowel in vreemde valuta's als in Belgische franken gestelde certificaten.

Er worden verschillende soorten schatkistcertificaten in Belgische franken uitgegeven :

a) de schatkistcertificaten op vier maanden die aan de Nationale Bank worden overhandigd in tegenwaarde van haar voorschotten in het kader van de kredietmarge van F 10 miljard ;

b) de schatkistcertificaten op zeer korte termijn [15 dagen ⁽¹⁾, 1 maand, 2 maanden, 3 maanden, 4 maanden ⁽²⁾], waarop door de Nationale Bank wordt ingetekend en die door deze laatste worden afgestaan, in de mate waarin zij oordeelt dat de toestand van de markt zulks rechtvaardigt, aan de banken, aan de financiële instellingen van de publieke sector, aan zekere parastatale bedrijven, en, gedurende de beschouwde periode, aan de Centrale Bank van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi ;

(1) Sinds de hervorming van de daggeldmarkt in november 1959, geeft de Schatkist geen certificaten op 15 dagen meer uit.

(2) Sinds de hervorming van de geldmarkt op 1 januari 1962, heeft de Schatkist geen certificaten op 4 maanden meer uitgegeven.

c) de schatkistcertificaten op korte termijn (6 maanden, 9 maanden, 12 maanden) bij gunning uitgegeven op de markt en verkrijgbaar door de onder b) vermelde organismen ;

d) de certificaten uitgegeven in het kader van bijzondere conventies met iedere instelling of groep van instellingen. Het zijn de certificaten waarop is ingeschreven door de banken — o.m. de certificaten A en B van de speciale lening van november 1957 —, door parastatale instellingen, door internationale instellingen of, gedurende de beschouwde periode, door de Kongolese Schatkist, door de Centrale Bank van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi.

De certificaten op korte termijn van het Rentenfonds omvatten de certificaten welke door dit organisme doorlopend werden uitgegeven sinds de hervorming van de geldmarkt van 12 november 1957 en die aanvaard werden in de partiële dekking van de banken ⁽¹⁾.

De gegevens betreffende de certificaten van het Rentenfonds vindt men in de statistiek « Voor naamste activa en passiva van het Rentenfonds » ⁽²⁾.

15. Accepten, handelspapier en promessen.

Debiteursectoren :

- Bedrijven en particulieren;
- Parastatale bedrijven;
- Buitenland.

Deze rubriek omvat de uitstaande bedragen van alle kredieten — om het even waar zij op het ogenblik van de telling zijn ondergebracht — aanvankelijk door de banken toegestaan aan de bedrijven en particulieren, aan de parastatale bedrijven alsmede aan het buitenland door discontering van handelspapier of in de vorm van accepten of promessen.

De uitstaande bedragen van de in deze rubriek vermelde schulden die werden aangegaan door de in België gevestigde ondernemingen en particulieren en door de parastatale bedrijven stemmen overeen met een deel van de bedragen welke voorkomen in de statistiek « Gezamenlijke balans van de geld-

(1) Sinds de hervorming van de geldmarkt van 1 januari 1962 werd de partiële dekkingscoëfficiënt afgeschaft. De banken zijn dan ook niet langer verplicht op de certificaten van het Rentenfonds in te schrijven. De uitgifte van de certificaten van dit organisme geschiedt sinds 4 januari 1962 bij wekelijkse gunning, zonder dat de banken reglementair tot inschrijven verplicht zijn. Voor een uitvoerige beschrijving van deze vraagstukken, raadplege men het artikel dat verschenen is in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, nummers van maart en april 1962 : « De hervorming van 1 januari 1962 en de Belgische geldmarkt ».

(2) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIV-4.

scheppende instellingen » ⁽¹⁾ : het bedrag van deze statistiek omvat eveneens de voorschotten, terwijl deze laatste niet opgenomen zijn onder de hier behandelde rubriek.

De verplichtingen van de sector « Buitenland » omvatten de uitstaande bedragen van de kredieten die oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen aan het buitenland werden toegekend door het disconteren van handelspapier in Belgische franken of in buitenlandse deviezen en in de vorm van accepten van wissels in Belgische franken voor het financieren van uitvoerverrichtingen. De onder deze rubriek vermelde gegevens zijn overgenomen uit de statistiek « De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » ⁽²⁾, aangevuld met de beschikbare aanduidingen t.a.v. de effectenportefeuille aangehouden door de andere financiële instellingen.

16. Verplichtingen in rekening-courant of voorschottenrekeningen.

Debiteursectoren :

- Bedrijven en particulieren;
- Parastatale bedrijven;
- Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid);
- Buitenland;
- Rentenfonds;
- Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

De hier geregistreerde verplichtingen van de sectoren « Bedrijven en particulieren » en « Parastatale bedrijven » zijn in hoofdzaak kredieten die door de geldscheppende instellingen toegekend worden in de vorm van voorschotten in rekening-courant, voorschotten op onderpand en prolongatiekredieten. Deze bedragen ondergebracht bij de geldscheppende instellingen vormen samen met de disconto- en acceptverplichtingen het totaal van de kredieten toegestaan aan de in België gevestigde ondernemingen en particulieren, gefinancierd door en buiten de geldscheppende instellingen, die voorkomen in de statistiek van de « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Onder de rubriek « Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren gevestigd in België, *pro memorie*, gefinancierd door en buiten de geldscheppende instellingen », zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

⁽²⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Activa, Vorderingen op het buitenland, post 4 « Uitvoeraccepten in Belgische franken » en gedeelte van de post 6-b) « Overige ».

⁽³⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

De verplichtingen van de « Overheidssector niet elders vermeld » hebben betrekking op de voorschotten op korte termijn welke door het Gemeentekrediet van België aan de lagere overheid worden toegekend. In de statistiek « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » zijn deze voorschotten begrepen in de rubriek « Vorderingen op de andere openbare besturen » ⁽¹⁾.

De gegevens betreffende de hier behandelde verplichtingen van de sector « Buitenland » zijn ontleend aan de statistiek « De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » ⁽²⁾.

De rubriek « Verplichtingen in rekening-courant of voorschottenrekeningen » van het Rentenfonds heeft betrekking op de voorschotten op onderpand die door de Nationale Bank aan dit organisme worden toegekend. Na 1957 hebben dergelijke operaties nog slechts uitzonderlijk plaatsgevonden. Het bedrag van deze voorschotten vindt men in de statistiek « Voornaamste activa en passiva van het Rentenfonds » ⁽³⁾.

De verplichtingen van de niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen die onder deze rubriek voorkomen, vloeien voort uit voorschotten van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas. De gegevens nopens deze verplichtingen zijn ontleend aan de balansen van de beschouwde instellingen.

D. *Inhoud van de rubrieken waarvan slechts uitdrukkelijk melding wordt gemaakt als schulden van de geldscheppende instellingen.*

In de tabellen vindt men onder de sector « Geldscheppende instellingen » twee rubrieken die niet uitdrukkelijk in de andere sectoren voorkomen, met name de « brutoverplichtingen tegenover het buitenland » en de « verplichtingen niet elders vermeld ».

17. Brutoverplichtingen tegenover het buitenland.

Debiteursector : Geldscheppende instellingen.

Deze rubriek werd geïsoleerd opdat de gegevens van de nieuwe statistiek zouden samenvallen met deze van het bestaande monetaire analyse materiaal.

Deze brutoverplichtingen omvatten :

— de verplichtingen die de Nationale Bank aangaat tegenover het buitenland wanneer hetzij inter-

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1.

⁽²⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Activa, Vorderingen op het buitenland, gedeelte van de post 6-b) « Overige ».

⁽³⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIV-4 : Passiva, rubriek « Krediet ontvangen van de Nationale Bank - Voorschotten ».

nationale instellingen, hetzij buitenlandse organismen bij haar tegoeden in rekening in Belgische franken aanhouden;

— de verplichtingen van de depositobanken tegenover hun buitenlandse correspondenten en deponenten evenals de verbintenissen van het Bestuur der Postchecks tegenover de buitenlandse houders van tegoeden in rekening.

De bedragen van de verbintenissen onder deze rubriek geboekt, zijn overgenomen van de statistiek « De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » ⁽¹⁾.

18. Verplichtingen niet elders vermeld.

Debiteursector : Geldscheppende instellingen.

Deze verplichtingen tegenover nationale sectoren hebben betrekking op de deposito's die geen monetair of quasi-monetair karakter hebben.

Het zijn de deposito's die door het Rentenfonds bij de Nationale Bank worden aangehouden, de provisies van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid bij de Nationale Bank, de tegoeden van de Schatkist bij dezelfde instelling en, ten slotte, de kasvoorraad van de geldscheppende instellingen; in dit laatste geval werden dus de intrasectoriële schulden en vorderingen van de geldscheppende instellingen opgetekend.

Het bedrag van de deposito's van het Rentenfonds bij de Nationale Bank vindt men in de statistiek « Voornaamste activa en passiva van het Rentenfonds » ⁽²⁾. De reserves van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid bij de Nationale Bank kwamen in de balans van deze laatste instelling onder een speciale rubriek voor ⁽³⁾. De tegoeden van de Schatkist bij de Nationale Bank vindt men in de statistiek « Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen » ⁽⁴⁾. De kasvoorraad van de geldscheppende instellingen, ten slotte, werd berekend op basis van de statistiek

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Passiva, rubriek « Verplichtingen aan het buitenland ».

⁽²⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIV-4 : Activa, rubriek « Creditsaldo bij de Nationale Bank van België ».

⁽³⁾ Speciale provisies gestort door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid krachtens de overeenkomst van 14 september 1954, voor de financiering van de betalingsakkoorden met de landen die geen deel uitmaken van de Europese Betalingsunie. Zie *Jaarverslagen van de Nationale Bank*, 1957, blz. 126, en 1959, blz. 123.

⁽⁴⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-1, rubriek « Quasi-monetaire liquiditeiten in handen van de Schatkist ». De uitdrukking « quasi-monetaire liquiditeiten » blijkt voor de tegoeden van de Schatkist bij de Nationale Bank niet geschikt wanneer de term van quasi-geld uitsluitend betrekking heeft op tegoeden in handen van het publiek in het algemeen.

« De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » ⁽¹⁾.

E. Schuldsoorten eigen aan het Rentenfonds.

Voor de verplichtingen van het Rentenfonds vermelden de tabellen twee categorieën van passiva die eigen zijn aan deze instelling, met name zijn verrichtingen met recht van wederinkoop en zijn dotatie.

19. Verrichtingen met recht van wederinkoop.

Dit zijn verrichtingen waarbij het Rentenfonds effecten uit zijn portefeuille cedeert, doch het recht behoudt deze weder in te kopen.

20. Dotatie.

De « dotatie » van het Rentenfonds vertegenwoordigt het bedrag dat deze instelling op 1 augustus 1959 van de Staat ontving; zij vindt haar oorsprong in de door de Nationale Bank aan de Staat uitgekeerde tegenwaarde van het goud en de dollars die aan het Internationale Monetaire Fonds geleverd werden uit hoofde van de participatie van België in het kapitaal van deze instelling ⁽²⁾.

F. Schuldcategorieën van de sector « Buitenland » niet elders vermeld.

Het is ongetwijfeld voor deze sector dat de telling van de uitstaande schulden de meeste leemten vertoont. De inventaris van deze uitstaande bedragen kon inderdaad slechts worden opgemaakt op grond van de in België beschikbare statistieken. Het staat vast dat deze inlichtingsbronnen op verre na niet alle vorderingen vermelden die de Belgische economie op het buitenland heeft. Heel weinig statistische reeksen omvatten een volledige opgave van de verschillende categorieën schulden van het buitenland tegenover de nationale sectoren. Men kent, bij voorbeeld, het bedrag van de door Kongo in België uitgegeven openbare schuld evenals de verplichtingen van het buitenland tegenover de Belgische financiële instellingen. Buiten deze twee zeer belangrijke gevallen zijn de beschikbare gegevens onvolledig en dekken zij slechts een beperkt gedeelte van de werkelijke

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Passiva, rubriek « Verplichtingen aan de binnenlandse geldscheppende sector ».

⁽²⁾ Dit bedrag vertegenwoordigde 25 pct. van het aandeel van België in deze internationale instelling. Zie *Verslag van de Nationale Bank*, 1959, blz. 15.

toestand; dit is inzonderheid het geval wat de buitenlandse tegoeden van de particulieren en de bedrijven betreft, o.m. hun tegoeden in rekening bij buitenlandse financiële instellingen of hun portefeuille obligaties uitgegeven door buitenlandse bedrijven en overheidslichamen.

Enkele categorieën van de door de sector « Buitenland » aangegane verplichtingen zijn van hetzelfde type als de schulden van de nationale sectoren. Zij werden vroeger besproken. Het betreft het geld op zeer korte termijn, de handelsaccepten en handelswissels, de verplichtingen in rekening-courant of voorschottenrekening en de obligaties.

Twee andere in de tabellen voorkomende categorieën zullen hier nader worden ontleed.

21. Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de Nationale Bank van België).

Deze rubriek omvat de verplichtingen van het buitenland tegenover de Belgische geldscheppende instellingen die in geen andere categorie werden opgenomen. Het gezamenlijke uitstaande bedrag van de buitenlandse brutoverplichtingen tegenover de geldscheppende instellingen stemt overeen met de goud- en brutodeviezenvoorraad van deze instellingen zoals deze is aangegeven in de statistiek van « De balansen van de Nationale Bank, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » (1). Maar de indeling gebeurt hier anders : de tegoeden aangehouden in de vorm van handelspapier en accepten, obligaties en aandelen, voorschotten in rekeningen van het Internationale Monetaire Fonds werden opgenomen in de rubrieken *ad hoc*. De « overige verplichtingen op korte termijn » van het buitenland omvatten bijgevolg :

— de goudvoorraad van de Nationale Bank, haar tegoeden in buitenlandse valuta's en haar vorderingen in Belgische franken ontstaan krachtens betalingsakkoorden;

— de tegoeden van de banken in de vorm van rekeningen bij correspondenten of in de vorm van kortlopende beleggingen andere dan het handelspapier en de uitvoeraccepten.

22. Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België.

Deze rubriek heeft betrekking op de deelnemingen van België in het Internationale Monetaire Fonds, de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling en de Europese Investeringsbank.

(1) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Activa, Vorderingen op het buitenland, rubriek « Totaal van de vorderingen op het buitenland ».

De gegevens betreffende de schuldvordering van de Staat op de voornoemde internationale organismen komen uit de « algemene stand van 's Rijks Schatkist ». De schuldvordering van de geldscheppende instellingen, welke slaat op de deelneming van de Nationale Bank in de schuldvordering op het Internationale Monetaire Fonds (1), vindt men in de statistiek « De balansen van de Nationale Bank van België, de geldscheppende openbare instellingen en de depositobanken » (2).

De deelnemingen van België aan internationale organismen die geen kredieten toestaan maar participaties nemen, worden *pro memorie* geboekt onder de rubriek « Aandelen en deelnemingen ». Zulks is het geval voor de deelneming in de Internationale Financieringsmaatschappij. De participatie in het kapitaal van de Bank voor Internationale Betalingen is eveneens geboekt onder de rubriek « Aandelen en deelnemingen ».

G. Schuld categorieën niet elders omschreven.

23. Diversen.

Debiteursectoren : Alle sectoren.

Onder deze rubriek zijn een reeks diverse verplichtingen vermeld die tot de ene of de andere van volgende categorieën kunnen behoren :

— verplichtingen waarvan de juiste aard niet gekend is of verplichtingen van ondergeschikt belang die niet konden ingedeeld worden in één van de categorieën typische verplichtingen van een sector, bij voorbeeld, de achterstallige bijdragen welke aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid verschuldigd zijn;

— verplichtingen die voortvloeien uit door de Staat gedane voorschotten op lange termijn (waarvoor vaak geen terugbetalingsdatum is bepaald);

— verplichtingen van de Staat die in zijn eigen boekhouding niet voorkomen, doch die formeel vermeld staan in de balansen van andere in de statistiek opgenomen instellingen;

— verlopen maar nog niet vervallen verplichtingen zoals de aan de instellingen van sociale verzekering verschuldigde bijdragen.

(1) Men zal zich herinneren dat bij de wet van 19 juni 1959 de Bank gesubrogeerd werd in de rechten en verplichtingen met monetair karakter welke de Staat heeft als lid van het Internationale Monetaire Fonds. Ingevolge deze wet heeft de Bank de vordering van de Staat op het Fonds, voortvloeiend uit de Belgische deelneming, als haar eigen tegoed geboekt ten belope van de verrichte stortingen in goud en in Belgische franken. Voor de uitvoering van die overname betaalde zij de Staat de tegenwaarde van de reeds gestorte bedragen. Voortaan ondergaat de Bank, in plaats van de Schatkist, de monetaire weerslag van de verrichtingen met het Fonds.

(2) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XIII-2 : Activa, Vorderingen op het buitenland, rubriek « Deelneming in het I.M.F. ».

De rubriek « Diverse schulden » van de sector « Bedrijven en particulieren » omvat o.m. de kredieten voor financiering van de verkopen op afbetaling welke door de verkopers en de gespecialiseerde private maatschappijen worden toegekend alsmede de verlopen en niet vervallen bijdragen welke aan de organismen van de sociale verzekering verschuldigd zijn.

De rubriek « Diversen » in de sector « Parastatale bedrijven » omvat o.m. de voorschotten op lange termijn welke door de Staat werden toegekend (en waarvoor dikwijls geen terugbetalingsdatum is bepaald).

In de « overheidssector niet elders vermeld » vindt men o.m. de schuld van de vroegere Emissiebank tegenover de Staat ⁽¹⁾ alsmede de tegenwaarde van de tegoeden der buitengewone rijksrekenplichtigen bij het Bestuur der Postchecks ⁽²⁾.

De « diverse verplichtingen » van de sector « Sociale verzekering » betreffen de prestaties verschuldigd aan de rechthebbenden.

De « diverse verplichtingen » van de sector « Buitenland » hebben in hoofdzaak betrekking op de voorschotten van de Staat aan Ruanda-Urundi en op de vordering van de Staat op het Groothertogdom Luxemburg ⁽³⁾ en op de Kongolese Schatkist ⁽⁴⁾.

De « diversen » van de geldscheppende instellingen betreffen hoofdzakelijk schuldverbintenissen die in de balansen van deze instellingen eveneens onder de rubriek « Diversen » voorkomen; het is

(1) Deze schuld bestaat grotendeels uit het overschot van de sommen die gedurende de oorlogsperiode 1940-1945 krachtens het besluit van 31 juli 1940 door de Schatkist bij de Emissiebank werden gedeponneerd.

(2) De tegoeden van de buitengewone rijksrekenplichtigen in postrekening komen als volgt in de tabellen voor. Aangezien het hier niet gaat om een actief van de Schatkist als dusdanig, is het bedrag van die tegoeden geboekt in de kolom « Overheidssector niet elders vermeld » tegenover de rubriek « Geld » (schuldverbintenis van de geldscheppende instellingen). De « vordering » van de geldscheppende instellingen als tegenpost van deze schuldverbintenis werd, zoals in de bestaande statistiek van de « gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen », geboekt in de kolom « Geldscheppende instellingen » tegenover de rubriek « Niet bepaalde sectoren en aanpassingen ». Door de tegoeden in postrekening van de buitengewone rijksrekenplichtigen bij de vorderingen van de « overheidssector niet elders vermeld » op te tekenen, zou men bovendien in deze sector ten onrechte een financieel overschot doen ontstaan, zo men er geen gelijk bedrag aan schulden tegenoverstelde; deze laatste stemmen overeen met de uit te voeren betalingen, waarvoor de rekeningen van de rijksrekenplichtigen gestijfd werden; deze geboekte verplichtingen vindt men in de kolom « Niet bepaalde sectoren en aanpassingen » tegenover de rubriek « Diversen » van de sector « Overheidssector niet elders vermeld ».

(3) Deze schuldvordering vloeit voort uit het feit dat de Staat Belgische biljetten ter beschikking stelde van het Groothertogdom voor het uit circulatie nemen van de marken die gedurende de oorlog 1940-1945 op het Luxemburgse grondgebied in omloop waren gebracht.

(4) Deze schuldvordering vond haar oorsprong in volgende operatie : de opbrengst van de lening van \$ 30 miljoen die de Belgische Staat in 1951 bij de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling aanging, werd ter beschikking gesteld van de Kongolese Schatkist.

niet mogelijk gebleken uit te maken tegenover welke sectoren de geldscheppende instellingen die « diverse » verplichtingen hadden aangegaan en daarom werden deze laatste in de kolom « Niet bepaalde sectoren en aanpassingen » geboekt.

In de sector « Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen » werden o.m. de voorschotten van de Staat ⁽¹⁾ aan die instellingen geregistreerd als diverse verplichtingen.

24. Aandelen en deelnemingen.

Op het passief van de sectoren :

- Bedrijven en particulieren;
- Parastatale bedrijven;
- Buitenland;
- Geldscheppende instellingen;
- Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen;
- Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen.

In de inleiding werd uiteengezet waarom de onderhavige statistiek, in tegenstelling met de financiële rekening van de andere landen, bij de categorieën van eigenlijke financiële activa geen rekening houdt met de aandelen en zich beperkt tot een strikt begrip van « vorderingen » en « schulden ».

Om evenwel het bestaande statistisch materiaal te kunnen gebruiken voor de analyse van de intrasectoriële financieringen in al hun vormen, werden de aandelenemissies en de bewegingen in de door elke sector aangehouden aandelenbedragen toch geregistreerd voor zover er desbetreffend gegevens beschikbaar waren; de bedragen met betrekking tot de aandelen zijn in de tabellen tussen haakjes vermeld — *pro memorie* — en zijn niet in de totalen begrepen.

De aandelen ten laste van de sector « Bedrijven en particulieren » omvatten de effecten met veranderlijk inkomen, uitgegeven door de niet-financiële particuliere vennootschappen. Het uitstaande bedrag ervan werd berekend op basis van gegevens verstrekt in de statistiek van het « rendement van de vennootschappen op aandelen » ⁽²⁾.

Om uit te maken welk bedrag aan aandelen in elke sector, met uitzondering van de sector « Bedrijven en particulieren », ondergebracht is, werden de

(1) Bij voorbeeld voor de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid : het « Marshall-hulpfonds » en het « Fonds voor het uitreden en het aanbouwen van zeeschepen ».

(2) Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-2, Totaal van de vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België, rubriek « Gestort kapitaal ».

gegevens gebruikt van de balansen der instellingen die in iedere sector werden gehergroepeerd; het bedrag van de door de bedrijven en particulieren aangehouden aandelen werd bepaald door het verschil te maken tussen het gezamenlijke uitstaande bedrag en de bedragen in het bezit van de andere sectoren. De bewegingen werden berekend op grond van de statistiek van de uitgiften der vennootschappen ⁽¹⁾. De sectoriële bewegingen werden berekend volgens de hierbovenvermelde methode.

Het uitstaande bedrag van de aandelen ten laste van de sector « Buitenland » werd berekend op basis van de statistiek van het « rendement van

de vennootschappen op aandelen » ⁽¹⁾ en de balansen van sommige instellingen. De indeling volgens de houders vond plaats volgens de methode die gevolgd werd voor de sectoriële indeling van het aandelenbedrag uitgegeven door de sector « Bedrijven en particulieren ». De bewegingen werden bepaald volgens de gegevens van de betalingsbalans en de evolutie der balansen van de betrokken instellingen.

Voor de andere sectoren dan de « Bedrijven en particulieren » en « Buitenland », ten slotte, werden de gegevens gebruikt van de balansen van de beschouwde instellingen.

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-4, Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België, rubriek « Aandelen - Netto-uitgiften ».

⁽¹⁾ Zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Statistieken, tabel XVII-2, Totaal van de vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland, rubriek « Gestort kapitaal ».

Tabellen

De zeven hierna volgende tabellen geven respectievelijk :

— de eerste vier : de uitstaande bedragen van de vorderingen en schulden op 31 december van de jaren 1957, 1958, 1959 en 1960. Het zijn de financiële balansen per sector;

— de laatste drie : de evolutie van de vorderingen en schulden tijdens elk van de jaren 1958, 1959 en 1960. Deze tabellen van de « bewegingen » zijn financiële rekeningen.

Bovenstaande uiteenzetting was gewijd aan de verklaring van de methode die voor de uitwerking van die nieuwe statistieken werd aangewend.

De gegevens van de verschillende tabellen zullen hier niet worden besproken. Het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* zal in een volgend artikel een eerste analyse publiceren van de cijfers die betrekking hebben op de periode van 1958 tot 1960.

UITSTAANDE VORDERINGEN EN SCHULDEN OP 31 DECEMBER 1957

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)
		Niet-financiële nationale sectoren						Buitenland	Financiële instellingen						Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen	
		Bedrijven en particulieren	Parastatale bedrijven	Staat (Schatkist)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid)	Sociale verzekering	Niet-financiële nationale sectoren samen		Geldschepende instellingen	Rentenfonds	Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen	Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen *	Financiële instellingen samen		
Gegevens niet beschikbaar																
... Nihil of beneden F 50 miljoen																
— Niet gedane verrichting																
SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT	Niet-financiële nationale sectoren															
	Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ...	—	—	—	—	—	0,9	28,1	—	0,4	—	2,2	30,8	5,4	37,1
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	22,3	—	0,1	—	0,1	22,5	—	22,5
		Obligaties	6,4	6,4	0,3	...	1,2	11,2	...	12,3	...	19,1
		Andere leningen op halfl. en lange termijn	14,5	0,1	—	—	—	14,5	—	—	47,3	17,3	48,8	113,3	...	127,9
		Diversen	3,8	0,8	0,8	0,1	6,0	11,5	—	—	1,4	4,2	0,3	5,9	...	17,4
	(Aandelen en deelnemingen)	(124,7)	(0,1)	(...)	—	(...)	(124,8)	—	(0,6)	(—)	(0,5)	(—)	(2,5)	(...)	(127,3)	
	Totaal ...	24,7	0,9	0,8	0,1	6,0	32,5	1,2	50,4	—	50,3	32,7	51,5	184,9	5,4	223,9
	Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,1	...	0,1	0,1	...	0,1
		Accepten, handelspapier en promessen ...	0,7	—	—	—	...	0,7	1,3	—	—	—	—	1,3	...	2,0
Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.		—	—	0,1	—	—	0,1	0,6	—	—	—	—	0,8	...	0,8	
Obligaties verkrijgbaar door elke belegger		13,8	0,1	13,9	1,7	1,1	0,3	3,1	4,6	0,8	9,8	0,2	25,7
Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger		...	0,3	...	0,1	...	0,3	...	0,1	...	0,8	2,0	...	2,8	0,2	3,4
Andere leningen op halfl. en lange termijn	0,1	...	0,1	1,0	...	—	...	0,2	1,3	1,5	0,2	2,8	
Diversen	3,2	...	4,2	0,2	...	7,6	0,5	...	—	0,1	0,1	2,0	10,1	
(Aandelen en deelnemingen)	(0,7)	—	(12,5)	(1,8)	(...)	(15,0)	—	(...)	(—)	(...)	(...)	(...)	(...)	(1,0)	(16,0)	
Totaal ...	17,7	0,3	4,2	0,4	—	22,7	3,2	3,2	0,3	3,9	6,8	2,2	16,4	2,6	44,9	
Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden	1,0	...	—	2,7	...	3,7	...	24,2	0,4	24,6	4,0	32,3	
	Certificaten op korte termijn	—	0,1	—	2,4	...	2,5	21,6	37,6	1,2	1,5	2,5	42,8	...	67,0	
	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	78,1	1,5	—	1,2	0,2	81,0	7,6	21,0	2,5	22,6	2,6	76,2	0,4	165,2	
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	7,1	...	—	...	0,2	7,3	14,1	38,3	...	2,9	2,6	44,3	0,5	66,1	
	Diversen	...	0,1	—	...	0,7	0,8	...	1,3	...	0,1	1,1	0,3	2,8	...	3,6
Totaal ...	86,2	1,7	—	6,3	1,2	95,4	43,2	122,4	3,8	27,1	31,1	6,2	190,6	4,9	334,1	
Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	
	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	...	—	1,3	—	1,3	...	1,3	
	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	17,4	0,1	...	0,1	...	17,6	0,5	...	0,7	0,8	5,2	0,7	7,4	0,1	25,5
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	1,1	6,1	...	7,3	...	7,3
	Andere leningen op halfl. en lange termijn	...	3,7	3,7	0,5	...	27,9	28,3	...	32,0
Diversen	1,2	0,3	3,2	4,7	—	2,2	6,9	
Totaal ...	18,5	4,1	3,2	0,1	...	26,0	0,5	1,3	0,7	2,4	11,3	28,5	44,2	2,3	72,9	
Sociale verzekering (5)	Reserves van de sociale verzekering	8,8	—	—	—	—	8,8	—	—	—	—	—	—	—	8,8	
	Diversen	1,9	...	0,2	2,0	0,6	...	0,6	0,8	3,5	
	Totaal ...	10,7	...	0,2	10,8	0,6	...	0,6	0,8	12,3	
Niet-financiële nationale sectoren samen (6) tot (5)		157,8	7,0	8,3	7,0	7,2	187,3	48,2	177,3	4,8	83,7	82,5	88,5	436,8	15,9	688,1
Buitenland (7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken)	—	...	—	—	
	Accepten en handelspapier	—	—	—	—	2,9	—	1,8	4,6	0,8	5,4	
	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	0,1	—	—	0,1	—	0,3	—	—	—	0,3	...	0,4	
	Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.)	—	—	...	—	—	...	—	62,5	—	—	—	62,5	...	62,6	
	Obligaties	10,0	...	1,2	—	—	11,2	—	0,4	0,1	0,5	2,1	3,1	— 0,2	14,1	
	Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België	—	—	13,2	—	—	13,2	—	—	—	—	—	—	—	13,2	
	Diversen	—	0,5	5,6	—	—	6,1	—	...	—	6,1	
(Aandelen en deelnemingen)	(41,4)	(0,1)	(0,4)	—	—	(41,9)	(—)	(0,6)	(—)	(...)	(1,3)	(—)	(1,9)	(...)	(43,8)	

SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT

		Financiële instellingen															
	Geldscheppende instellingen (8)	Geld	185,0	1,6	2,1	5,9	0,7	195,5	1,5	1,5	0,8	2,1	0,8	0,8	
		Geld op zeer korte termijn	—	—	—	—	—	—	—	9,9	—	—	—	—	—	—	9,9
	Rentenfonds (9)	Certificaten op korte termijn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Spaarkasen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen (10)	Direct opvraagbare deposito's	2,2	0,2	...	2,5	0,1	0,1	0,2	- 0,1	2,6	
		Inlagen op spaarboekjes	77,2	0,7	—	—	—	77,9	77,9
	Instellingen voor verzek. op het leven en tegen arbeidsong. pensioenfonds (11)	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	0,1	1,7	...	1,7	...	1,8	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	12,1
	Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen * (12)	Inlagen op spaarboekjes	0,7	0,5	...	1,1	0,3	1,1
		Direct opvraagbare deposito's	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Niet bepaalde sect. en aanpassingen (14)	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	1,9	1,9	1,9
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	0,1	0,1	...	1,8	...	2,0	2,0
	Financiële instellingen samen (13) = (8) tot (12)	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	32,2	0,2	1,0	33,5	1,8	2,5	0,4	7,3	9,7	0,3	20,2	...	55,5
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	0,3	0,3	0,9	6,9	5,1	0,1	12,1	1,2	14,5
	Niet bepaalde sect. en aanpassingen (14)	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	1,5	...	9,9	0,3	...	11,7	0,2	...	0,2	1,3	13,2	
		Diversen	(0,1)	(...)	(0,6)	(...)	(...)	(0,7)	(...)	(...)	(—)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(0,7)
	Totaal van de vorderingen (15) = (7) + (14) + (13)	Totaal ...	36,4	0,1	9,9	2,8	1,3	50,5	2,6	2,6	0,4	14,6	14,8	0,5	32,9	2,8	88,9
		Financiële instellingen samen	446,5	2,5	13,0	10,6	4,9	477,5	12,9	13,3	0,4	17,3	20,0	1,9	53,0	10,2	553,6
	Totaal van de schulden (16) = (6) + (7) + (14) + (13)	Totaal ...	- 4,1	1,9	1,4	- 1,2	0,4	- 1,6	4,1	7,1	0,5	- 0,3	0,3	- 1,1	6,5	—	9,0
		Totaal van de schulden [kolom (15)]	223,9	44,9	334,1	72,9	12,3	688,1	101,9	255,8	4,9	94,3	109,7	88,9	553,6	9,0	1.352,6
	Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]	Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]	+386,2	-33,0	-291,1	-56,5	+ 0,2	+ 5,8	-36,7	+ 7,9	+ 0,9	+ 6,9	- 4,8	+ 2,3	+ 13,2	+ 17,7	...

Noot : Wegens de afrondingen zijn de totalen niet noodzakelijk gelijk aan de som van de posten.

* Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Gemeentekrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Kredietverenigingen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor hun niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centraal Bureau voor Hypotheekkrediet, Herdisconterings- en Waarborginstituut (voor zijn bedrijvigheid gefinancierd met behulp van niet-monetaire middelen), Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (excl. haar levensverzekeringskas), Huisvestingsfonds en Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen.

UITSTAANDE VORDERINGEN EN SCHULDEN OP 31 DECEMBER 1958

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)		
		Niet-financiële nationale sectoren						Buitenland (7)	Financiële instellingen					Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen (14)				
		Bedrijven en particulieren (1)	Parastatale bedrijven (2)	Staat (Schatkist) (3)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Sociale verzekering (5)	Niet-financiële nationale sectoren samen (6) = (1) tot (5)		Geldschepende instellingen (8)	Rentenfonds (9)	Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen (10)	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfonds (11)	Niet-geldschepende openbare kredietinstellingen (12)		Financiële instellingen samen (13) = (8) tot (12)			
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)			
<p>Gegevens niet beschikbaar</p> <p>... Nihil of beneden F 50 miljoen</p> <p>— Niet gedane verrichting</p>		Niet-financiële nationale sectoren																
		Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ...	—	—	—	—	—	1,6	20,5	—	1,6	—	2,3	24,4	7,7	33,6	
			Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	21,1	—	0,2	—	0,1	21,5	—	21,5	
			Obligaties	7,6	7,6	0,3	...	1,5	11,6	...	13,1	...	21,0	
			Andere leningen op halfj. en lange termijn	13,2	0,1	13,3	52,9	19,2	53,8	125,9	...	139,2	
			Diversen	4,1	0,8	1,1	0,1	6,2	12,2	1,5	5,0	0,3	6,8	...	19,1	
			(Aandelen en deelnemingen)	(140,4)	(0,1)	(...)	(...)	(...)	(140,5)	(0,4)	(—)	(0,5)	(1,5)	(—)	(2,5)	(...)	(142,9)	
			Totaal ...	24,9	0,9	1,1	0,1	6,2	33,2	1,8	41,6	—	57,8	35,8	56,5	191,7	7,7	234,4
			Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,1	0,1	...	0,1
				Accepten, handelspapier en promessen ...	0,4	...	—	1,4	—	1,4	...	1,9
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	0,7	0,1	0,8	...	0,8		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	13,1	0,1	13,2	3,4	1,5	0,2	3,1	4,4	0,9	10,0	0,2	26,8		
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	—	0,3	...	0,1	0,1	...	1,0	2,0	...	3,1	0,6	4,1		
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	0,1	...	1,2	0,2	1,5	1,7	0,1	3,2		
		Diversen	3,2	...	4,1	0,2	7,4	0,6	2,3	10,4			
		(Aandelen en deelnemingen)	(0,7)	...	(12,7)	(2,0)	(15,4)	...	(...)	(—)	(...)	(...)	(...)	(1,2)	(16,6)			
		Totaal ...	16,8	0,3	4,1	0,4	21,5	5,2	3,9	0,2	4,1	6,6	2,4	17,2	3,3	47,2		
	Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden	1,1	...	—	2,7	26,0	...	0,1	...	0,4	26,5	4,5	34,9		
		Certificaten op korte termijn	—	0,2	—	2,4	...	26,3	40,6	1,4	5,2	...	5,7	52,8	0,2	82,0		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	85,0	1,4	—	1,0	0,2	87,7	7,3	24,2	2,4	22,4	29,3	3,2	81,4	0,8	177,2	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	4,9	...	—	...	0,2	5,1	13,2	36,6	...	2,9	2,6	42,7	0,2	61,1		
		Diversen	...	0,2	—	...	0,6	0,2	1,0	0,3	1,6	...	2,1		
		Totaal ...	91,0	1,9	—	6,1	0,7	99,8	46,8	127,3	3,8	30,8	32,9	10,1	205,0	5,7	357,3	
	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	1,0	—	1,0	...	1,0		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	17,6	0,2	...	0,1	...	18,0	0,5	0,2	0,4	5,7	0,8	8,1	0,2	26,8		
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	1,7	6,5	...	8,2	0,1	8,3		
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	...	3,7	3,7	0,6	...	30,8	31,4	...	35,1		
		Diversen	1,3	0,4	3,2	...	4,9	1,9	6,8			
		Totaal ...	18,9	4,3	3,2	0,1	26,6	0,5	1,2	0,4	3,2	12,2	31,7	48,7	2,2	78,0		
	Sociale verzekering (5)	Reserves van de sociale verzekering	8,5	—	—	—	8,5	—	—	—	—	—	—	—	—	8,5		
		Diversen	1,5	...	0,2	...	1,7	0,6	...	0,6	0,8	3,1		
		Totaal ...	10,1	...	0,2	...	10,2	0,6	...	0,6	0,8	11,6		
	(6) = (1) tot (6)	Niet-financiële nationale sectoren samen	161,7	7,4	8,5	6,8	6,9	191,3	54,4	174,1	4,3	95,8	88,2	100,8	463,2	19,6	728,5	
	Buitenland (7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken)	—	...	—	—		
		Accepten en handelspapier	3,8	—	1,8	5,6	0,8	6,5		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	1,7	...	1,7	...	0,5	—	0,5	...	2,2		
		Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.)	79,6	79,6	...	79,6		
		Obligaties	13,3	...	1,1	...	14,5	...	0,4	0,1	0,6	2,3	0,2	3,7	— 0,1	18,1		
		Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België	13,7	...	13,7	13,7		
		Diversen	...	0,6	5,7	...	6,4	6,4		
		(Aandelen en deelnemingen)	(44,3)	(0,1)	(0,4)	...	(44,9)	(—)	(0,7)	(—)	(...)	(1,4)	(—)	(2,1)	(...)	(46,9)		

SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT

		Financiële instellingen														
Geldscheppende instellingen (8)	Geld op zeer korte termijn	195,2	1,5	2,0	7,2	0,6	200,5	...	1,4	1,4	...	1,4	...	
	Brutoverplicht, tegenover het buitenland	—	—	—	—	—	—	12,3	—	—	—	—	—	—	12,3	
	Deviezendeposito's van de ingezetenen	2,6	—	—	—	—	2,6	—	—	—	—	—	—	—	2,6	
	Inlagen op spaarboekjes v./d. ingezetenen	13,2	—	—	—	—	13,2	—	—	—	—	—	—	—	13,2	
	Termijndeposito's van de ingezetenen	13,8	—	—	...	—	13,9	—	—	—	0,4	—	0,4	—	14,2	
	Verplichtingen niet elders vermeld	—	—	0,6	—	—	0,6	—	8,0	...	—	0,5	8,5	...	9,2	
	Obligaties (incl. kasbons)	6,6	—	—	—	—	6,6	—	—	—	—	—	—	—	6,6	
	Diversen	0,2	...	0,2	0,3	—	—	—	—	—	—	—	6,3	
	(Aandelen en deelnemingen)	(4,8)	—	(0,2)	—	—	(5,0)	—	(0,6)	—	(0,1)	—	(0,7)	—	(5,7)	
	Totaal ...	231,5	1,5	2,8	7,2	0,6	243,7	12,3	9,5	...	1,5	1,4	1,0	13,3	6,3	275,7
	Rentenfonds (9)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,3	0,3	...	0,3	
		Certificaten op korte termijn	—	—	—	—	—	—	4,1	—	—	—	4,1	—	4,1	
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Verrichtingen met recht van wederinkoop	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Dotatie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Diversen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal ...	—	...	—	4,1	—	0,3	4,3	...	4,4	
Spaarbanken, hypotheek- en kapitaalinstellingen (10)	Direct opvraagbare deposito's	2,5	0,7	0,1	3,4	...	—	0,1	0,7	0,2	1,0	— 0,2	4,2	
	Inlagen op spaarboekjes	86,3	0,8	—	—	—	87,1	...	—	—	—	—	—	—	87,1	
	Termijndeposito's	0,4	1,5	1,8	3,7	...	—	—	0,8	...	0,8	...	4,5	
	Obligaties (incl. kasbons)	6,1	—	—	—	—	6,1	...	—	—	—	—	—	—	6,1	
	Wiskundige reserves van de kapitalisatiemaatschappijen	0,4	—	—	—	—	0,4	...	—	—	—	—	—	—	0,4	
	Diversen	3,2	3,2	0,2	...	0,2	0,4	1,0	4,5	
	(Aandelen en deelnemingen)	(0,8)	—	—	—	—	(0,8)	—	—	—	—	—	—	—	(0,8)	
Totaal ...	98,9	0,8	...	2,2	1,9	103,9	0,2	...	0,2	1,5	0,2	2,1	0,7	106,7		
Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongeschapten (11)	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	0,1	0,1	0,1	0,1	...	0,1	2,7	...	3,0	0,1	3,2
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	15,4
	Reserves van de sociale verzekering	15,4	—	—	—	—	15,4	—	—	—	—	—	—	—	—	99,5
	Wiskundige reserves	99,5	—	—	—	—	99,5	—	—	—	—	—	—	—	—	99,5
	Diversen	0,1	...	0,6	...	0,9	1,5	1,0	...	1,0	0,2	2,7	
Totaal ...	115,0	...	0,6	...	0,9	116,5	0,1	0,1	...	0,1	3,7	...	3,9	0,3	120,7	
Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen * (12)	Direct opvraagbare deposito's	0,8	0,4	...	1,2	...	—	1,2	
	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,1	0,6	0,6	0,4	1,1	
	Inlagen op spaarboekjes	2,3	...	—	2,3	...	—	2,3	
	Termijndeposito's	0,7	0,1	...	2,0	...	2,8	...	—	...	0,1	...	0,1	...	2,9	
	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	0,3	0,3	...	0,3	
	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	38,2	0,2	0,9	39,4	1,7	4,3	0,2	7,8	11,7	0,4	24,4	65,5	
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	0,4	0,4	0,1	0,1	...	7,1	6,1	...	13,3	1,8	
	Diversen	1,5	...	10,0	0,1	...	11,7	0,2	0,2	1,9	
(Aandelen en deelnemingen)	(0,1)	(...)	(0,6)	(...)	(...)	(0,7)	(...)	(...)	(—)	(...)	(...)	(...)	(...)	(0,7)		
Totaal ...	43,5	0,1	10,0	2,8	1,3	57,8	1,9	4,4	0,2	16,0	17,9	0,4	38,9	4,1	102,6	
Niet bepaalde sect. en aansparingen (14)	(13) = (8) tot (12)	488,9	2,5	13,4	12,3	4,7	521,8	14,3	18,2	0,2	18,0	24,4	1,7	62,6	11,5	610,2
	(15) = (7) + (13) + (14)	— 4,1	1,9	1,1	— 1,1	0,2	— 1,9	4,1	7,1	0,7	— 0,2	...	0,5	8,2	—	10,4
Totaal van de vorderingen		659,8	12,4	45,3	18,0	11,9	747,4	72,8	283,9	5,4	114,2	115,0	104,8	623,3	31,9	1.475,4
16. Totaal van de schulden [kolom (15)]		234,4	47,2	357,3	78,0	11,6	728,5	126,4	275,7	4,4	106,7	120,7	102,6	610,2	10,4	1.475,4
17. Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]		+425,5	-34,8	-312,0	-60,0	+ 0,3	+19,0	-53,6	+ 8,2	+ 1,0	+ 7,5	- 5,7	+ 2,2	+13,2	+21,5	...

Noot : Wegens de afrondingen zijn de totalen niet noodzakelijk gelijk aan de som van de posten.

* Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Gemeentekrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Kredietverenigingen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor hun niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centraal Bureau voor Hypotheekkrediet, Hardiscontering- en Waarborginstuut (voor zijn bedrijvigheid gefinancierd met behulp van niet-monetaire middelen), Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (excl. haar levensverzekeringskas), Huisvestingsfonds en Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen.

UITSTAANDE VORDERINGEN EN SCHULDEN OP 31 DECEMBER 1959

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)		
		Niet-financiële nationale sectoren						Buitenland	Financiële instellingen						Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen			
		Bedrijven en particulieren	Parastatale bedrijven	Staat (Schatkist)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid)	Sociale verzekering	Niet-financiële nationale sectoren samen (6) = (1) tot (5)		Geldschepende instellingen	Rentenfondsen	Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiesmaatschappijen	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen	Niet-geldschepende openbare kredietinstellingen *	Financiële instellingen samen (13) = (8) tot (12)				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)					
Gegevens niet beschikbaar																		
... Nihil of beneden F 50 miljoen																		
— Niet gedane verrichting																		
SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT	Niet-financiële nationale sectoren	Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ...	—	—	—	—	—	0,1	22,9	—	1,7	—	1,8	26,4	7,2	33,7	
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	22,7	—	0,2	—	0,1	23,1	—	23,1	
		Obligaties	8,0	8,0	0,3	...	—	1,5	13,0	—	14,5	...	22,8	
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	12,8	0,1	12,9	—	60,3	20,6	—	59,5	...	153,3	
		Diversen	4,0	0,8	1,2	0,2	6,4	12,6	—	1,8	5,3	—	7,4	...	20,0	
		(Aandelen en deelnemingen)	(149,2)	(0,1)	(...)	(...)	(...)	(149,3)	(0,4)	(—)	(0,6)	(1,4)	(—)	(2,3)	(...)	(...)	(151,7)	
		Totaal ...	24,8	0,9	1,2	0,2	6,4	33,5	0,3	45,7	—	65,4	38,9	61,8	211,8	7,2	252,8	
		Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,1	0,1
			Accepten, handelspapier en promessen	0,3	—	—	—	—	—	1,4	—	—	—	—	1,4	—	1,7	
			Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	1,1	—	—	—	—	1,2	—	1,2	
			Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	15,3	0,1	15,4	3,2	2,1	0,4	3,3	4,6	0,9	11,2	0,2	30,0	
			Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	...	0,3	...	0,1	...	0,1	0,3	...	1,1	2,7	...	4,1	0,8	5,3	
			Andere leningen op halfj. en lange termijn	0,1	...	0,7	0,2	2,1	2,3	0,1	3,2	
			Diversen	3,2	...	4,1	0,2	7,5	...	0,5	0,1	2,3	10,3	
			(Aandelen en deelnemingen)	(0,7)	—	(12,8)	(2,9)	(...)	(16,4)	(...)	(—)	(...)	(...)	(...)	(...)	(1,2)	(17,6)	
		Totaal ...	18,8	0,3	4,1	0,4	23,6	4,6	4,8	0,4	4,4	7,5	3,1	20,1	3,5	51,8		
	Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden	1,3	...	—	2,9	...	4,2	0,4	28,7	4,8	37,7		
		Certificaten op korte termijn	—	2,1	—	2,9	...	5,0	27,1	42,8	3,3	4,3	7,8	58,6	...	90,7		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	92,7	1,8	—	1,3	0,6	96,4	7,4	27,0	2,7	25,9	30,6	90,5	0,1	194,4		
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	3,2	...	—	...	0,4	3,6	13,1	35,9	...	2,8	41,9	0,7	59,2			
		Diversen	...	0,5	—	...	0,2	0,6	0,1	1,5	...	2,1			
		Totaal ...	97,2	4,4	—	7,0	1,1	109,7	47,6	134,0	6,0	33,2	34,8	13,2	221,2	5,6	384,1	
	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	...	—	2,0	—	2,0	...	2,0		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	17,5	0,3	...	0,2	...	18,0	0,5	0,1	0,5	0,9	6,2	0,9	8,6	0,7	27,7	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	2,3	6,9	...	9,1	...	9,1		
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	...	4,1	4,1	...	—	0,6	...	34,5	35,1	...	39,2		
		Diversen	1,4	0,4	3,2	...	5,1	2,4	7,5		
		Totaal ...	18,9	4,8	3,2	0,2	...	27,2	0,5	2,1	0,5	3,8	13,1	35,4	54,8	3,1	85,7	
	Sociale verzekering (5)	Reserves van de sociale verzekering	9,1	—	—	—	—	9,1	—	—	—	—	—	—	—	9,1		
		Diversen	2,7	...	0,7	3,4	0,6	...	0,6	0,9	4,9		
		Totaal ...	11,8	...	0,7	12,5	0,6	...	0,6	0,9	14,0		
	(6) = (1) tot (5)	Niet-financiële nationale sectoren samen	171,5	10,4	9,2	7,7	7,6	206,4	53,1	186,6	6,9	106,8	94,9	113,4	508,6	20,2	788,4	
	Buitenland (7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken)	—	...	—	—		
		Accepten en handelspapier	—	...	—	—	4,2	—	0,3	—	2,1	6,6	0,7	7,3		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	...	0,6	—	0,4	—	—	—	—	0,4	...	1,1		
		Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.)	—	—	75,2	—	—	—	—	75,2	...	75,2		
		Obligaties	12,5	...	1,1	13,5	—	0,6	0,8	0,4	2,7	4,8	— 0,1	18,3		
		Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België	—	—	15,4	—	—	15,4	—	4,4	—	—	—	4,4	—	19,8		
		Diversen	...	0,6	6,7	7,3	—	0,1	0,8	0,9	...	8,2		
		(Aandelen en deelnemingen)	(49,5)	(0,1)	(0,4)	(50,0)	(—)	(0,8)	(—)	(—)	(1,3)	(2,1)	(...)	(52,1)		
		Totaal	12,5	0,6	23,8	36,9	...	34,8	0,8	0,8	2,7	22,2		

UITSTAANDE VORDERINGEN EN SCHULDEN OP 31 DECEMBER 1960

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)			
		Niet-financiële nationale sectoren							Buitenland	Financiële instellingen							Niet bepaalde sectoren en aanpassingen		
		Bedrijven en particulieren	Parastatale bedrijven	Staat (Schatkist)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid)	Sociale verzekering	Niet-financiële nationale sectoren samen (6) = (1) tot (5)	Geldscheppende instellingen		Rentenfondsen	Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen	Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen *	Financiële instellingen samen (13) = (8) tot (12)					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)						
----- Gegevens niet beschikbaar																			
... Nihil of beneden F 50 miljoen																			
— Niet gedane verrichting																			
SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT	Niet-financiële nationale sectoren	Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ...	—	—	—	—	—	—	26,0	—	2,4	—	2,9	31,4	6,6	37,9		
			Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties	—	—	—	—	—	—	—	25,2	—	0,2	—	0,1	25,6	—	25,6	
			Andere leningen op halfj. en lange termijn	8,0	8,0	0,2	1,0	13,1	...	14,1	...	22,4	
			Diversen	13,0	0,1	13,1	68,2	22,9	66,9	158,0	...	171,1	
			(Aandelen en deelnemingen)	4,3	1,1	1,5	0,2	7,5	14,7	1,6	5,9	0,5	7,9	...	22,6	
			Totaal ...	(155,2)	(0,1)	(...)	(...)	(...)	(155,3)	(0,4)	(—)	(0,7)	(1,3)	(—)	(2,5)	(...)	(...)	(157,8)	
			Totaal ...	25,4	1,2	1,5	0,2	7,5	35,8	0,2	51,3	—	73,5	41,9	70,4	237,0	6,6	279,6	
			Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	...	0,1	0,1	0,1
				Accepten, handelspapier en promessen	—	—	0,8	—	0,1	0,9	...	0,9
				Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	15,1	0,1	15,2	3,0	1,0	0,1	1,1	...	1,1	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	...	0,3	0,3	0,1	0,7	0,3	...	3,1	5,0	10,9	0,2	29,3			
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	0,1	...	0,1	1,5	3,0	...	4,8	0,3	5,6			
		Diversen	3,9	...	4,2	0,1	8,3	1,4	0,2	2,2	2,4	0,1	4,0			
		(Aandelen en deelnemingen)	(13,2)	(3,2)	(...)	0,7	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	0,1	1,9	11,0			
		Totaal ...	(0,7)	...	(...)	(...)	(17,2)	0,7	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(0,9)	(18,0)			
		Totaal ...	19,0	0,4	4,2	0,4	24,0	5,3	3,5	0,8	4,6	8,3	3,0	20,2	2,6	52,1			
	Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden	1,9	...	—	0,6	...	2,6	...	31,0	0,4	31,4	5,4	39,4			
		Certificaten op korte termijn	—	0,3	—	2,5	...	2,8	33,8	42,3	2,6	2,0	0,3	10,2	57,4	— 0,1	93,8		
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	101,7	2,2	—	1,4	0,5	105,8	8,3	27,2	3,7	27,3	34,3	5,3	97,7	0,6	212,4		
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	1,3	...	—	...	1,8	11,5	37,2	2,5	2,6	42,8	1,1	57,2			
		Diversen	...	0,6	—	...	1,1	0,1	1,7	1,9	...	3,0			
		Totaal ...	105,0	3,0	—	4,5	1,6	114,1	53,6	137,7	6,3	31,9	38,8	16,5	231,2	6,9	405,8		
	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	16,1	0,3	...	0,2	...	16,5	0,5	2,1	—	2,1	...	2,1			
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	0,2	1,0	6,2	1,0	9,3	0,3	26,6			
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	2,8	7,1	...	9,9	...	9,9			
		Diversen	1,5	0,4	3,3	...	5,3	0,6	...	39,4	39,9	...	44,1			
		Totaal ...	17,6	4,9	3,3	0,2	26,0	0,5	2,3	1,0	4,3	13,3	40,4	61,2	1,9	89,6			
	Sociale verzekering (6)	Reserves van de sociale verzekering	9,4	—	—	—	9,4	—	—	—	—	—	—	—	—	9,4			
		Diversen	3,2	...	1,9	...	5,1	0,6	...	0,6	1,0	6,8			
		Totaal ...	12,6	...	1,9	...	14,5	0,6	...	0,6	1,0	16,2			
	(0) = (1) tot (6)	Niet-financiële nationale sectoren samen	179,5	9,5	10,9	5,3	9,2	214,5	59,5	194,8	8,0	114,2	102,9	130,3	550,2	19,0	843,3		
	Buitenland (7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken)	—	...	—	—	0,2	0,2	...	0,2			
		Accepten en handelspapier	—	—	—	—	—	—	5,1	—	0,4	—	—	7,2	0,6	7,8			
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.)	—	—	1,0	—	—	—	1,1	—	—	—	—	1,1	...	2,1			
		Obligaties	9,6	...	1,0	—	—	—	10,6	—	0,9	0,4	3,3	0,2	5,7	— 0,1	16,1		
		Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België	—	—	15,6	—	—	—	15,6	—	4,4	—	—	4,4	—	20,0			
		Diversen	—	1,3	8,1	—	—	—	9,4	—	0,5	0,5	...	9,9			
		(Aandelen en deelnemingen)	(48,9)	(0,1)	(0,4)	—	—	—	(49,4)	(—)	(0,8)	(—)	(1,2)	(—)	(2,0)	(...)	(51,5)		
		Totaal ...	0,6	1,3	25,7	—	—	—	26,6	—	2,2	—	—	—	—	—			

SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT

		Financiële instellingen														
Geldscheppende instellingen (8)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	0,2	1,3	...	0,7	2,0	...	2,2
	Brutoverplicht, tegenover het buitenland	—	—	—	—	—	—	21,6	—	—	—	—	—	—	—	21,6
	Deviezendeposito's van de ingezetenen ...	7,2	—	—	—	—	—	7,2	—	—	—	—	—	—	—	7,2
	Inlagen op spaarboekjes v./d. ingezetenen	15,6	—	—	—	—	—	15,6	—	—	—	—	—	—	—	15,6
	Termijndeposito's van de ingezetenen ...	18,7	—	—	18,8	—	—	—	0,3	—	0,3	—	19,1
	Verplichtingen niet elders vermeld	—	—	0,2	—	—	—	0,2	—	8,0	...	—	...	8,0	...	8,3
	Obligaties (incl. kasbons)	7,6	7,6	—	—	—	—	—	—	—	7,6
	Diversen	0,2	...	0,2	0,3	7,5	7,9
	(Aandelen en deelnemingen)	(5,8)	...	(0,2)	(6,0)	...	(0,5)	...	(0,1)	...	(0,6)	...	(6,6)
	Totaal ...	254,6	1,9	2,7	6,8	0,7	266,6	21,8	9,3	...	2,3	1,9	0,4	14,0	7,5	309,9
Rentenfonds (9)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	
	Certificaten op korte termijn	—	—	—	—	—	—	—	5,8	—	—	—	—	5,8	—	5,8
	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Verrichtingen met recht van wederinkoop	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Dotatie	—	—	2,8	—	—	—	2,8	—	—	—	—	—	—	—	2,8
Diversen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,1	
Totaal ...	—	...	2,8	2,8	...	5,8	—	5,8	0,1	8,7	
Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen (10)	Direct opvraagbare deposito's	2,5	0,4	0,4	3,3	—	...	—	0,4	0,2	0,6	— 0,3	3,6	
	Inlagen op spaarboekjes	104,3	0,6	—	—	—	104,9	—	...	—	—	104,9	
	Termijndeposito's	0,6	...	—	1,2	1,9	3,7	—	...	—	0,1	...	0,1	— 0,1	3,7	
	Obligaties (incl. kasbons)	8,0	—	—	8,0	—	...	—	—	—	—	—	8,0	
	Wiskundige reserves van de kapitalisatiemaatschappijen	0,4	—	—	—	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—	0,4	
	Diversen	4,0	...	0,2	4,2	0,2	...	0,1	0,3	1,7	6,1	
(Aandelen en deelnemingen)	(1,1)	(1,1)	(1,1)		
Totaal ...	119,8	0,6	0,2	1,6	2,3	124,5	0,2	...	0,2	0,4	0,2	1,0	1,3	126,7		
Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsong., pensioenfondsen (11)	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	0,1	0,1	0,1	0,8	...	0,2	4,3	...	5,4	0,4	6,0
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	
	Reserves van de sociale verzekering	16,7	—	—	—	—	16,7	—	—	—	—	—	—	—	16,7	
	Wiskundige reserves	118,7	—	—	—	—	118,7	—	—	—	—	—	—	—	118,7	
	Diversen	0,2	...	0,6	0,1	0,9	1,7	0,6	...	0,6	0,4	2,7	
Totaal ...	135,5	...	0,6	0,1	1,0	137,1	0,1	0,8	...	0,2	4,9	...	6,0	0,8	144,0	
Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen * (12)	Direct opvraagbare deposito's	0,9	0,4	...	1,4	—	...	—	1,4	
	Geld op zeer korte termijn	—	...	—	...	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,8	
	Inlagen op spaarboekjes	3,3	3,3	3,3	
	Termijndeposito's	1,0	0,2	...	2,2	...	3,5	—	...	—	3,5	
	Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	0,5	0,5	...	0,5	
	Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	54,6	0,2	0,8	55,6	1,7	5,4	0,3	9,1	12,8	0,2	27,8	85,1	
	Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	0,4	0,4	7,8	8,6	...	16,4	2,0	18,9
	Diversen	2,6	...	10,1	0,2	...	12,9	0,2	0,2	3,0	16,0
(Aandelen en deelnemingen)	(0,7)	(...)	(0,7)	(...)	(...)	(1,4)	(...)	(0,1)	(—)	(...)	(...)	(...)	(0,1)	(...)	(1,6)	
Totaal ...	62,4	0,3	10,1	3,0	1,3	77,1	1,8	5,5	0,3	17,6	21,4	0,2	45,0	5,4	129,5	
Niet-bepaalde sect. en aanpassingen (14)	(13) = (6) tot (12)	572,3	2,7	16,4	11,5	5,2	608,1	23,8	21,6	0,4	20,3	28,7	0,9	71,8	15,1	718,8
	(14)	— 7,1	2,2	1,0	— 1,2	0,1	— 4,9	7,1	7,5	0,4	0,5	0,2	— 0,6	8,0	—	10,3
(15) = (6) + (7) + (13) + (14)	Totaal van de vorderingen	754,3	15,7	54,1	15,5	14,6	854,3	90,4	320,4	9,7	135,9	135,1	133,0	734,1	34,7	1.713,5

16. Totaal van de schulden [kolom (15)]

17. Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]

Not : Wegens de afrondingen zijn de totalen niet noodzakelijk gelijk aan de som van de posten.
 * Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Gemeentekrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Kredietverenigingen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor hun niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, Herdiscontering- en Waarborginstituut (voor zijn bedrijvigheid gefinancierd met behulp van niet-monetaire middelen), Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (excl. haar levensverzekeringskas), Huisvestingsfonds en Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen.

BEWEGINGEN VAN DE VORDERINGEN EN SCHULDEN IN 1958

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)	
		Niet-financiële nationale sectoren						Buitenland (7)	Financiële instellingen						Niet bepaalde sectoren en aanpassingen (14)		
		Bedrijven en particulieren (1)	Parastatale bedrijven (2)	Staat (Schatkist) (3)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Sociale verzekering (5)	Niet-financiële nationale sectoren samen (6) = (1) tot (5)		Geldschepende instellingen (8)	Rentenfonds (9)	Spaarkassen, hypotheek- en kapitaalinstellingen (10)	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen (11)	Niet-geldschepende openbare kredietinstellingen (12)	Financiële instellingen samen (13) = (8) tot (12)			
Gegevens niet beschikbaar																	
... Nihil of beneden F 50 miljoen																	
— Niet gedane verrichting																	
SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT	Niet-financiële nationale sectoren																
	Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ... Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties ... Andere leningen op halfj. en lange termijn Diversen ... (Aandelen en deelnemingen) ... Totaal ...	— + 1,2 - 1,2 + 0,3 (+ 4,9) + 0,3 (...)	— + 0,3 (...) + 1,2 - 1,2 + 0,7 (+ 4,9)	+ 0,6 (- 0,2)	- 7,6 - 1,2 (- 0,2)	— (-)	+ 1,2 + 0,1 + 0,3 + 5,6 + 0,2 (+ 0,1) + 0,4 + 2,0 + 0,7 (+ 0,1) + 5,0 + 12,6 + 0,9 (-)	- 6,4 - 1,0 + 0,7 + 12,6 + 0,9 (...)	+ 2,3 (...)	- 3,5 - 1,0 + 1,9 + 11,4 + 1,6 (+ 4,9)	
	Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn ... Accepten, handelspapier en promessen ... Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties verkrijgbaar door elke belegger Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger Andere leningen op halfj. en lange termijn Diversen ... (Aandelen en deelnemingen) ... Totaal ...	— - 0,2 - 0,7 — - 0,1 (...) (+ 0,2)	— — - 0,1 ... - 0,1 (+ 0,2) (+ 0,2)	... - 0,2 - 0,1 ... - 0,2 (+ 0,4) + 1,7 ... + 0,2 + 0,1	+ 0,1 + 0,1 + 0,4 + 0,1 (...) - 0,1 (-)	- 0,1 + 0,2 + 0,1 ... (...) - 0,3 + 0,1 ... (...)	... + 0,1 + 0,2 + 0,3 + 0,2 - 0,1 (...)	... + 0,1 + 0,2 + 0,3 + 0,4 - 0,1 (...) - 0,1 + 0,4 + 0,4 + 0,2 (+ 0,2)	... - 0,1 + 1,2 + 0,7 + 0,4 + 0,2 (+ 0,6)	
	Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden ... Certificaten op korte termijn ... Obligaties verkrijgbaar door elke belegger Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger Diversen ... Totaal ...	+ 0,1 — + 6,9 - 2,2	... + 0,2 - 0,1 ... + 0,2	— — — — —	... - 0,1 - 0,1 - 0,4	+ 0,1 + 0,1 + 6,6 - 2,2 - 0,2	... + 4,7 - 0,3 - 0,9	+ 1,8 + 3,0 + 3,1 - 1,7 - 1,3	... + 0,1 + 0,1 - 0,1	+ 0,1 + 3,8 - 0,2 + 1,8 + 0,1 + 0,1 + 3,2 + 0,7 + 0,1 + 0,1	... + 1,9 + 10,0 + 5,2 - 1,6 - 1,2	+ 0,6 + 0,2 + 5,2 + 0,4 - 1,2	+ 0,6 + 0,2 + 0,4 - 0,3 ...	+ 2,6 + 15,0 + 12,0 + 5,1 - 1,4	
	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn ... Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Obligaties verkrijgbaar door elke belegger Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger Andere leningen op halfj. en lange termijn Diversen ... Totaal ...	— + 0,3 ... + 0,1	... + 0,1	— + 0,4 ... + 0,2 - 0,3 + 0,2 + 0,1 + 0,6 + 0,1 + 0,6 + 0,4 + 0,2 + 0,9 + 3,0 - 0,3 + 0,7 + 0,9 + 3,1 + 0,1 + 0,1 + 0,9 + 3,1 + 0,1 + 0,1 + 0,1 - 0,3	... + 1,3 + 1,0 + 3,0 - 0,1	
	Sociale verzekering (5)	Reserves van de sociale verzekering ... Diversen ... Totaal ...	- 0,3 - 0,3	—	- 0,3 - 0,3	—	—	—	—	—	—	—	— - 0,1	- 0,3 - 0,4	
	(6) = (1) tot (5)	Niet-financiële nationale sectoren samen	+ 3,9	+ 0,4	+ 0,2	- 0,2	- 0,2	+ 4,0	+ 6,2	- 3,2	- 0,5	+ 12,1	+ 5,7	+ 12,3	+ 26,4	+ 3,6	+ 40,3
	Buitenland	(7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken) Accepten en handelspapier ... Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek. Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.) Obligaties ... Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België ... Diversen ... (Aandelen en deelnemingen) ...	— + 3,4 + 0,2 + 0,2 (+ 0,1)	— ... + 0,2 - 0,1 ... + 0,4 + 0,1 (...) + 0,2 + 0,4 + 0,3 (+ 1,3)	— (-)	... + 1,0 + 0,2 + 17,1 (+ 0,1) (-) + 0,1 + 0,2 (+ 0,1) + 0,2 + 0,2 (-)	... + 1,0 + 0,2 + 17,1 + 0,4 (+ 0,2) + 0,2 + 0,2 (-)	... + 0,1 ... + 0,1 + 0,4 (+ 0,2)	... + 1,0 + 0,4 + 17,1 + 3,8 (...)	+ 1,0 + 0,4 + 17,1 + 3,8 + 0,4 + 0,3 (+ 1,5)

SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT

		Financiële instellingen															
	(8)	Geldscheppende instellingen															
		Geld op zeer korte termijn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Brutoverplicht, tegenover het buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Devezendeposito's van de ingezetenen	— 0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Inlagen op spaarboekjes v./d. ingezetenen	+ 0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Termijndeposito's van de ingezetenen	+ 1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Verplichtingen niet elders vermeld	—	—	+ 0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Obligaties (incl. kasbons)	+ 1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Diversen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		(Aandelen en deelnemingen)	(+ 0,4)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	
		Totaal ...	+15,1	- 0,1	+ 0,3	+ 1,3	- 0,2	+16,3	+ 2,0	+ 0,7	...	+ 0,2	+ 0,1	+ 0,3	+ 1,3	+ 0,3	+ 19,9
	(9)	Rentenfonds															
		Geld op zeer korte termijn	- 0,1	...	—	...	- 0,5	- 0,6	- 0,1	...	—	- 1,0	- 0,5	...	- 1,5	...	- 2,2
		Certificaten op korte termijn	—	—	—	—	—	—	- 0,1	+ 3,6	—	—	—	+ 3,6	—	+ 3,4	
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	- 1,2	—	—	—	- 1,2	—	- 1,2	
		Verrichtingen met recht van wederinkoop	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Dotatie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Diversen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Totaal ...	- 0,1	...	—	...	- 0,5	- 0,6	- 0,3	+ 2,3	—	- 1,0	- 0,5	- 0,6	+ 0,3	+ 0,1	- 0,5
	(10)	Spaarkassen, hypotheek- en kapitaalinstellingen en schappijen															
		Direct opvraagbare deposito's	+ 0,3	+ 0,5	+ 0,1	+ 0,9	...	—	...	+ 0,6	+ 0,1	+ 0,8	- 0,2	+ 1,5	
		Inlagen op spaarboekjes	+ 9,0	+ 0,1	—	—	+ 9,1	+ 9,1		
		Termijndeposito's	+ 0,1	- 0,2	+ 0,2	+ 0,2	+ 0,1	...	+ 0,1	...	+ 0,3		
		Obligaties (incl. kasbons)	+ 1,2	—	+ 1,2	+ 1,2		
		Wiskundige reserves van de kapitalisatie-maatschappijen	...	—	—	—	...	—	—	—	—	—	—		
		Diversen	+ 0,3	...	- 0,1	...	+ 0,2	- 0,1	...	- 0,1	+ 0,1	+ 0,2	
		(Aandelen en deelnemingen)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	
		Totaal ...	+10,9	+ 0,1	- 0,1	+ 0,4	+ 0,3	+11,6	+ 0,7	+ 0,1	+ 0,8	- 0,1	+ 12,4	
	(11)	Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsong., pensioenfondsen															
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	+ 0,1	+ 0,1	...	+ 0,1	+ 1,0	...	+ 1,2	+ 0,1	+ 1,4
		Reserves van de sociale verzekering	+ 3,3	—	—	—	+ 3,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 3,3
		Wiskundige reserves	+ 6,6	—	—	—	+ 6,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 6,6
		Diversen	- 0,4	+ 0,1	- 0,3	- 0,3
		Totaal ...	+ 9,5	+ 0,1	+ 9,6	+ 0,1	+ 0,1	...	+ 0,1	+ 1,0	...	+ 1,2	+ 0,1	+ 11,0
	(12)	Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen *															
		Direct opvraagbare deposito's	+ 0,1
		Geld op zeer korte termijn	—	—	—	—	—	—	+ 0,1	+ 0,6	+ 0,6	...	+ 0,7
		Inlagen op spaarboekjes	+ 0,4	...	—	+ 0,4	+ 0,4
		Termijndeposito's	+ 0,5	+ 0,2	...	+ 0,8	+ 0,1	...	+ 0,1	+ 0,8
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	+ 6,0	- 0,1	+ 5,9	- 0,1	+ 1,8	- 0,2	+ 0,5	+ 2,0	...	+ 4,2	...	+ 10,1
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	+ 0,1	+ 0,1	- 0,8	+ 0,2	+ 1,0	- 0,1	+ 1,1	+ 0,7	+ 1,1
		Diversen	+ 0,1	- 0,1	+ 0,6	+ 0,5
		(Aandelen en deelnemingen)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(-)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
		Totaal ...	+ 7,1	...	+ 0,1	+ 7,2	- 0,7	+ 1,8	- 0,2	+ 1,4	+ 3,1	- 0,1	+ 6,0	+ 1,3	+ 13,7
	(13) = (8) tot (12)	Financiële instellingen samen															
		Totaal ...	+42,4	...	+ 0,3	+ 1,7	- 0,2	+44,2	+ 1,1	+ 4,9	- 0,2	+ 0,7	+ 4,5	- 0,3	+ 9,6	+ 1,6	+ 56,5
	(14)	Niet-bepaalde sect. en aansparingen															
		Totaal	- 0,3	+ 0,1	- 0,1	- 0,3	...	+ 0,2	+ 0,2	+ 0,1	- 0,3	+ 1,5	+ 1,8	—	+ 1,5
	(15) = (6) + (7) + (13) + (14)	Totaal van de vorderingen															
		Totaal van de vorderingen	+49,7	+ 0,6	+ 0,9	+ 1,6	- 0,5	+52,2	+ 7,2	+20,2	- 0,5	+13,0	+10,1	+13,7	+56,5	+ 5,4	+121,3
16. Totaal van de schulden [kolom (15)]		+10,4	+ 2,4	+23,2	+ 4,9	- 0,6	+40,3	+23,0	+19,9	- 0,5	+12,4	+11,0	+13,7	+56,5	+ 1,5	+121,3	
17. Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]		+39,3	- 1,8	-22,3	- 3,3	+ 0,1	+11,9	-15,8	+ 0,2	...	+ 0,6	- 0,9	+ 4,0	...	

Noot : Wegens de afrondingen zijn de totalen niet noodzakelijk gelijk aan de som van de posten.

* Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Gemeentekrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Kredietverenigingen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor hun niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, Herdiscontering- en Waarborginstituut (voor zijn bedrijvig-gefinancierd met behulp van niet-monetaire middelen), Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (excl. haar levensverzekeringskas), Huisvestingsfonds en Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen.

BEWEGINGEN VAN DE VORDERINGEN EN SCHULDEN IN 1959

(Miljarden franken)

(Voorlopige cijfers)

		VORDERINGEN PER SECTOR EN PER SOORT														Totaal van de schulden (15) = (6) + (7) + (13) + (14)		
		Niet-financiële nationale sectoren							Buitenland	Financiële instellingen								
		Bedrijven en particulieren	Parastatale bedrijven	Staat (Schatkist)	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid)	Sociale verzekering	Niet-financiële nationale sectoren samen	(6) = (1) tot (5)		Geldschepende instellingen	Rentenfonds	Spaarkassen, hypotheek en kapitalisatiemaatschappijen	Inst. voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen	Niet-geldschepende openbare kredietinstellingen *	Financiële instellingen samen		Niet-bepaalde sectoren en aanpassingen	
																		(1)
----- Gegevens niet beschikbaar																		
... Nihil of beneden F 50 miljoen																		
— Niet gedane verrichting																		
Niet-financiële nationale sectoren	Bedrijven en particulieren (1)	Accepten, handelspapier en promessen ...	-----	-----	-----	-----	-----	- 1,5	+ 2,5	-----	+ 0,1	-----	- 0,5	+ 2,0	- 0,4	+ 0,1		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 1,6	-----	-----	-----	-----	+ 1,6	-----	-----	+ 1,6	
		Obligaties	+ 0,4	+ 0,4	...	-----	-----	-----	+ 1,4	...	+ 1,4	...	+ 1,8	
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	- 0,4	...	-----	-----	-----	- 0,4	-----	-----	-----	-----	+ 7,4	+ 1,4	+ 5,7	-----	+ 14,0	
		Diversen	- 0,1	...	+ 0,1	...	- 0,1	...	-----	-----	-----	-----	+ 0,2	+ 0,3	...	+ 0,6	-----	+ 0,6
		(Aandelen en deelnemingen)	(+ 3,9)	(...)	(...)	-----	(...)	(+ 3,9)	-----	(- 0,1)	(-)	(...)	(- 0,1)	(-)	(- 0,1)	(...)	(...)	(+ 3,8)
		Totaal ...	- 0,1	...	+ 0,1	...	- 0,1	...	- 1,5	+ 4,1	-----	+ 7,7	+ 3,1	+ 5,2	+ 20,1	- 0,4	-----	+ 18,1
Niet-financiële nationale sectoren	Parastatale bedrijven (2)	Geld op zeer korte termijn	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,1	- 0,1	-----	-----	-----	-----	- 0,1	-----	-----		
		Accepten, handelspapier en promessen ...	- 0,2	-----	-----	-----	-----	- 0,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	- 0,2	
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,4	-----	-----	-----	-----	+ 0,3	-----	+ 0,3	
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	+ 2,2	...	-----	-----	-----	+ 2,2	- 0,1	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,2	+ 0,2	-----	+ 1,1	-----	+ 3,2	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,1	+ 0,1	-----	+ 0,2	+ 0,7	-----	+ 1,0	+ 0,2	+ 1,2	
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	-----	-----	-----	-----	-----	-----	- 0,5	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,6	-----	-----	
		Diversen	+ 0,1	...	-----	-----	-----	+ 0,1	- 0,1	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	
(Aandelen en deelnemingen)	(...)	-----	(+ 0,1)	(+ 0,9)	(...)	(+ 1,0)	-----	(...)	(-)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(+ 1,0)		
Totaal ...	+ 2,1	+ 2,0	- 0,6	+ 0,9	+ 0,2	+ 0,3	+ 0,9	+ 0,6	+ 2,9	+ 0,2	-----	+ 4,6		
Niet-financiële nationale sectoren	Staat (Schatkist) (3)	Gelden van derden	+ 0,2	...	-----	+ 0,2	...	+ 0,3	+ 2,3	-----	- 0,1	-----	-----	+ 2,2	+ 0,2	+ 2,7		
		Certificaten op korte termijn	-----	+ 1,9	-----	+ 0,5	...	+ 2,4	- 3,4	+ 2,2	+ 2,0	- 0,9	+ 0,5	+ 2,1	+ 5,8	- 0,2	+ 4,6	
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	+ 8,1	+ 0,4	-----	+ 0,2	...	+ 8,7	+ 0,1	+ 2,9	+ 0,3	+ 3,6	+ 1,4	+ 1,1	+ 9,1	- 0,7	+ 17,3	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	- 1,7	-----	-----	-----	-----	- 1,5	- 0,1	- 0,7	-----	- 0,1	-----	-----	- 0,7	+ 0,5	- 1,8	
		Diversen	-----	+ 0,2	-----	-----	-----	+ 0,1	-----	+ 0,1	-----	- 0,1	-----	+ 0,1	-----	-----	+ 0,1	
		(Aandelen en deelnemingen)	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	
		Totaal ...	+ 6,6	+ 2,5	-----	+ 0,9	...	+ 10,0	- 3,3	+ 6,8	+ 2,2	+ 2,4	+ 1,9	+ 3,1	+ 16,3	- 0,2	-----	+ 22,8
Niet-financiële nationale sectoren	Overheidssector niet elders vermeld (o.m. lagere overheid) (4)	Geld op zeer korte termijn	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 1,0	-----	-----	-----	-----	+ 1,0	-----	+ 1,0	
		Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	- 0,1	+ 0,1	-----	+ 0,1	-----	-----	-----	- 0,1	+ 0,1	-----	+ 0,4	+ 0,1	+ 0,5	+ 0,5	+ 0,9	
		Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,6	+ 0,4	-----	+ 1,0	- 0,1	+ 0,8	
		Andere leningen op halfj. en lange termijn	-----	+ 0,5	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 3,7	+ 3,7	-----	+ 4,2	
		Diversen	+ 0,1	-----	-----	-----	-----	+ 0,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,6	+ 0,7	
		Totaal	+ 0,5	-----	+ 0,1	-----	+ 0,6	-----	+ 0,9	+ 0,1	+ 0,6	+ 0,8	+ 3,7	+ 6,1	+ 0,9	-----	+ 7,7
Niet-financiële nationale sectoren	Sociale verzekering (5)	Reserves van de sociale verzekering	+ 0,1	-----	-----	-----	+ 0,1	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
		Diversen	+ 0,6	-----	+ 0,4	-----	-----	+ 1,1	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,1	+ 1,1	
		Totaal ...	+ 0,7	-----	+ 0,4	-----	-----	+ 1,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,1	+ 1,2	
		Niet-financiële nationale sectoren samen	+ 9,3	+ 3,0	+ 0,6	+ 1,0	...	+ 13,8	- 5,4	+ 12,6	+ 2,6	+ 11,0	+ 6,7	+ 12,6	+ 45,5	+ 0,6	-----	+ 54,4
		Buitenland (7)	Geld op zeer korte termijn (Belg. franken)	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
			Accepten en handelspapier	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,4	-----	-----	-----	+ 0,3	+ 1,0	- 0,1	+ 0,8
			Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	-----	-----	+ 0,2	-----	-----	+ 0,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	+ 0,2
Overige verplichtingen op korte termijn (incl. de goudvoorraad van de N.B.B.)	-----		-----	-----	-----	-----	-----	-----	- 4,5	-----	-----	-----	-----	- 4,5	-----	- 4,5		
Obligaties	- 1,0		-----	- 0,1	-----	-----	- 1,0	-----	+ 0,2	+ 0,7	- 0,1	+ 0,3	+ 0,1	+ 1,2	-----	+ 0,1		
Verplichtingen van de internationale kredietinstellingen uit hoofde van de inschrijving van België	-----		-----	+ 0,5	-----	-----	+ 0,5	-----	+ 1,5	-----	-----	-----	-----	+ 1,5	-----	+ 2,0		
Diversen	-----		-----	+ 1,0	+ 0,8	-----	+ 1,8	-----	-----	-----	-----	+ 0,1	-----	+ 0,1	-----	+ 1,9		
(Aandelen en deelnemingen)	(+ 1,7)	(...)	(...)	-----	-----	(+ 1,7)	(-)	(+ 0,1)	(-)	(...)	(- 0,1)	(-)	(...)	(...)	(...)	(+ 1,7)		

SCHULDEN PER SECTOR EN PER SOORT

		Financiële instellingen																	
		Geldscheppende instellingen (8)				Rentenfonds (9)				Spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatiemaatschappijen (10)				Instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen (11)				Niet-geldscheppende openbare kredietinstellingen * (12)	
Niet-bepaalde sect. en aansparingen (14)	= (6) + (7) + (13) + (14)	Geld op zeer korte termijn	—	...	—		
		Brutoverplicht. tegenover het buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Deviezendeposito's van de ingezetenen	+ 1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Inlagen op spaarboekjes v./d. ingezetenen	+ 2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Termijndeposito's van de ingezetenen	+ 1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Verplichtingen niet elders vermeld	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Obligaties (incl. kasbons)	+ 0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Diversen		
		(Aandelen en deelnemingen)	(+ 0,5)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)		
		Totaal ...	+12,2	+ 0,4	...	+ 0,2	...	+12,7	+ 1,6	- 0,1	...	+ 0,2	+ 0,5	- 0,8	- 0,2	+ 0,7	+14,9		
		Geld op zeer korte termijn	—	...	—		
		Certificaten op korte termijn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Verrichtingen met recht van wederinkoop	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Dotatie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Diversen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Totaal ...	—	...	—	+ 3,4	—	- 0,2	+ 3,2	...	+ 3,1				
Direct opvraagbare deposito's	+ 0,6	- 0,3	+ 0,2	+ 0,5	—	...	—	...	- 0,3	+ 0,1	- 0,2	...	+ 0,3				
Inlagen op spaarboekjes	+11,1	- 0,2	...	—	—	+10,9	—	...	—	...	—	—	—	...	+10,9				
Termijndeposito's	+ 0,2	- 0,5	+ 0,2	- 0,1	—	...	—	...	- 0,6	...	- 0,6	- 0,1	- 0,7				
Obligaties (incl. kasbons)	+ 0,9	—	—	—	—	+ 0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 0,9				
Wiskundige reserves van de kapitalisatiemaatschappijen	...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	...				
Diversen	+ 0,4	+ 0,4	—	...	—	...	—	—	—	+ 0,4	+ 0,7				
(Aandelen en deelnemingen)	(+ 0,1)	(...)	(...)	(...)	(...)	(+ 0,1)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(+ 0,1)	(+ 0,1)				
Totaal ...	+13,2	- 0,2	...	- 0,8	+ 0,4	+12,6	—	- 0,8	+ 0,1	- 0,8	+ 0,3	+12,1				
Obligaties verkrijgbaar door elke belegger				
Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	+ 0,4	...	- 0,1	+ 0,7	...	+ 1,1	+ 0,2	+ 1,3				
Reserves van de sociale verzekering	+ 0,8	—	—	—	—	+ 0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 0,8				
Wiskundige reserves	+ 9,6	—	—	—	—	+ 9,6	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 9,6				
Diversen	+ 0,1	—	—	—	—	—	—	—	+ 0,1	+ 0,1				
Totaal ...	+10,4	+10,5	...	+ 0,4	...	- 0,1	+ 0,6	...	+ 1,0	+ 0,3	+11,8				
Direct opvraagbare deposito's	+ 0,1	+ 0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 0,1				
Geld op zeer korte termijn	—	...	—	...	+ 0,1	+ 0,1	—	—	—	+ 0,2	+ 0,3	- 0,2	+ 0,1				
Inlagen op spaarboekjes	+ 0,7	—	—	—	—	+ 0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 0,7				
Termijndeposito's	+ 0,1	- 0,2	...	- 0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	- 0,1				
Verpl. in rek.-courant of voorschottenrek.				
Obligaties verkrijgbaar door elke belegger	+ 7,9	- 0,1	- 0,1	+ 7,7	...	+ 0,8	...	+ 0,7	- 0,1	+ 0,1	+ 1,5	...	+ 9,3				
Oblig. niet verkrijgbaar door elke belegger	- 0,2	...	- 0,1	...	+ 0,4	+ 1,4	...	+ 1,7	+ 0,2	+ 1,7				
Diversen	+ 0,2	...	+ 0,1	+ 0,3	+ 0,6	+ 0,9				
(Aandelen en deelnemingen)	(+ 0,5)	(...)	(...)	(...)	(...)	(+ 0,5)	(...)	(+ 0,1)	(—)	(...)	(...)	(...)	(+ 0,1)	(...)	(+ 0,6)				
Totaal ...	+ 9,0	...	+ 0,1	- 0,2	- 0,2	+ 8,7	- 0,1	+ 0,8	...	+ 1,3	+ 1,3	+ 0,1	+ 3,5	+ 0,6	+12,7				
Financiële instellingen samen	+44,8	+ 0,2	+ 0,1	- 0,9	+ 0,2	+44,5	+ 1,4	+ 4,5	...	+ 1,2	+ 1,7	- 0,6	+ 6,7	+ 1,9	+54,5				
Financiële instellingen samen (18) = (8) tot (12)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Niet-bepaalde sect. en aansparingen (14)	- 1,3	+ 0,6	+ 0,5	- 0,5	+ 0,1	- 0,6	+ 1,3	+ 1,1	- 0,1	+ 0,5	- 0,2	+ 0,2	+ 1,6	—	+ 2,2				
Totaal van de vorderingen	+51,8	+ 3,7	+ 2,9	+ 0,4	+ 0,3	+59,1	- 2,7	+ 15,8	+ 3,1	+12,8	+ 8,5	+12,7	+53,0	+ 2,4	+111,7				
16. Totaal van de schulden [kolom (15)]	+18,1	+ 4,6	+22,8	+ 7,7	+ 1,2	+54,4	+ 0,5	+14,9	+ 3,1	+12,1	+11,8	+12,7	+54,5	+ 2,2	+111,7				
17. Saldo der vorder. (+) en der schuld. (-) [(15) - (16)]	+33,7	- 0,8	-19,9	- 7,3	- 0,9	+ 4,6	- 3,2	+ 0,9	...	+ 0,7	- 3,3	...	- 1,6	+ 0,1	...				

Nota : Wegens de afrondingen zijn de totalen niet noodzakelijk gelijk aan de som van de posten.

* Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Gemeentekrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor zijn niet-geldscheppende bedrijvigheid), Kredietverenigingen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet (voor hun niet-geldscheppende bedrijvigheid), Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centraal Bureau voor Hypotheekkrediet, Herdisconterings- en Waarborginstituut (voor zijn bedrijvigheid gefinancierd met behulp van niet-monetaire middelen), Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (excl. haar levensverzekeringskas), Huisvestingsfonds en Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen.

LITERATUUR IN VERBAND MET DE ECONOMISCHE EN FINANCIËLE PROBLEMEN VAN BELGIE

Onderstaande literatuuropgave sluit aan bij diegene die wij gepubliceerd hebben in ons januari-nummer 1963 van het *Tijdschrift*. Er weze opgemerkt dat in deze literatuuropgave noch de verslagen van de verschillende instellingen, noch de statistische bronnen zijn overgenomen.

3. NIET-GELDSCHEPPENDE FINANCIËLE INSTELLINGEN

De Belgische obligatiemarkt in 1962. (*Weekberichten van de Kredietbank, Brussel, XVIII, n° 2, 12 januari 1962, blz. 9-13.*)

VAN LERBERGHE E., Genèse du crédit communal. (*Brussel, 1962, 274 blz.*)

4. OVERHEIDSFINANCIËN

BEAUPAIN L. & VANDER ELST M., Régime fiscal des revenus d'actions et obligations au porteur. (*Epargner et Investir, Brussel, n° 109, januari 1963, blz. 24-30.*)

La réforme fiscale. (*Bulletin de la Banque Commerciale de Liège, Luik, IV, n° 1, januari-februari 1963, blz. 1-6.*)

SEGBERS A., De fiskale hervorming. (*Driemaandelijks Tijdschrift van het Gemeentekrediet van België, Brussel, XVII, n° 63, januari 1963, blz. 16-20.*)

WILMART J., Commentaire des dispositions de la loi du 20 novembre 1962 portant réforme des impôts sur les revenus, relatives à l'imposition des sociétés. (*Journal pratique de Droit fiscal et financier, Brussel, XXXVI, n°s 10-11, oktober-november 1962, blz. 289-373.*)

5. NATIONAAL INKOMEN — SPAARWEZEN — INVESTERINGEN — VERBRUIK

DE STAERCKE R., Le rôle de l'épargne dans la vie économique belge. (*Epargner et Investir, Brussel, n° 109, januari 1963, blz. 17-23.*)

FRANK M., L'évolution des revenus en Belgique de 1948 à 1960. (*Cahiers économiques de Bruxelles, Brussel, n° 16, oktober 1962, blz. 483-523.*)

Les bénéfices des sociétés anonymes du second semestre de 1962. (*Bulletin économique de la Banque de la Société Générale de Belgique, Brussel, II, n° 13, februari 1963, blz. 1-4.*)

6. BEVOLKING

Demografische politiek en werkgelegenheidsbeleid. (*E.R.V. Mededelingen, Brussel, IX, n° 4, 1962, blz. 7-15.*)

8. WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

Pour une politique de l'emploi. Rapport sur les constatations et suggestions dégagées des études sur le chômage et l'expansion. (*Office belge pour l'Accroissement de la Productivité, Brussel, februari 1962, 83 blz.*)

VANBELLE C., De actieve bevolking en de tewerkstelling in de provincie Henegouwen in 1965 en 1970. (*V.E.V.-Berichten, Antwerpen, XXXVIII, n° 2, 31 januari 1963, blz. 3.445-3.455.*)

VERSCHUEREN A., L'année sociale. (*Industrie, Brussel, XVII, n° 1, januari 1963, blz. 79-82.*)

9. SOCIALE VERZEKERING

Invloed van de sociale lasten op lonen en salarissen in 1963. (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVIII, n° 3, 20 januari 1963, blz. 259-271.*)

10. ECONOMISCHE TOESTAND — ECONOMISCHE POLITIEK

De economische toestand in België. 4e kwartaal 1962. (*Weekberichten van de Kredietbank, Brussel, XVIII, n° 4, 26 januari 1963, blz. 29-36.*)

GINSBURGH V., Prévision d'évolution des principaux coefficients techniques de l'économie belge. (*Cahiers économiques de Bruxelles, Brussel, n° 16, oktober 1962, blz. 525-542.*)

KIRSCHEN E., Croissance et programmation économique en Belgique. (*Socialisme, Brussel, X, n° 55, januari 1963, blz. 64-74.*)

La situation économique des régions linguistiques. (*Les Dossiers de l'Action Sociale Catholique, Brussel, XL, n° 1, 15 januari 1963, blz. 1-14.*)

L'économie de la région verviétoise. (*Conseil Economique Wallon, Luik, 1963, 358 blz.*)

Wil men de volledige tewerkstelling en de expansie in stand houden? (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVIII, n° 3, 20 januari 1963, bijlage, 24 blz.*)

11. NIJVERHEID — LANDBOUW — VISSERIJ

DE BRUYNE J.-P., Le pétrole et le gaz naturel dans le Benelux. (*Reflets et Perspectives de la Vie économique, Brussel, II, n° 1, januari 1963, blz. 17-28.*)

De petroleumindustrie in België. (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVIII, n° 5, 10 februari 1963, supplement, 8 blz.*)

HEGER C., Le problème de la revalorisation économique de l'agriculture. (*Revue de la Société d'Etudes et d'Expansion, Luik, LXI, n° 203, november-december 1962, blz. 631-636.*)

KAHN B., Les perspectives de la branche « construction ». (*Cahiers économiques de Bruxelles, Brussel, n° 16, oktober 1962, blz. 573-610.*)

MOSSOUX P.-M., La charte de la paysannerie belge. (*Socialisme, Brussel, X, n° 55, januari 1963, blz. 75-107.*)

Nota van het V.B.N. over het wetsontwerp ertoe strekkende de rendabiliteit in de landbouw op te voeren en zijn gelijkwaardigheid met de andere sectoren van het bedrijfsleven te bevorderen. (*Mededelingen van het verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVIII, n° 5, 10 februari 1963, blz. IV-VIII.*)

VAN HERBRUGGEN C., Econometrische behandeling van het energieverbruik op korte termijn met een conjunctuurhypothese. (*Cahiers économiques de Bruxelles, Brussel, n° 16, oktober 1962, blz. 543-562.*)

12. VERVOER

KEMPENEERS A., De Belgische waterwagenproblemen na de tweede wereldoorlog. (*V.E.V.-Berichten, Antwerpen, XXXVIII, n° 2, 31 januari 1963, blz. 3.427-3.437.*)

De haven van Brussel. (*Echo's van Verkeerswezen, Brussel, n° 4, 1962, blz. 247-295.*)

Prognose inzake goederenvervoer in België in 1970. (*Echo's van Verkeerswezen, Brussel, n° 4, 1962, blz. 297-358.*)

13. BINNENLANDSE HANDEL

BEHAEGEL M., Kanttekeningen bij een voor-ontwerp van wet : Motieven voor een regeling van de concurrentie. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 99-114.*)

BEHAEGEL M., De vastgestelde prijzen : Zondebok van de distributie ? (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 84-98.*)

DE MEYER H., De geïntegreerde distributie : Markt-aandeel en technische evolutie. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 38-57.*)

DENEFFE P., Situering van de kleine distributie-onderneming in de evolutie van de distributie. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 18-37.*)

GEETS C., Een positief overheidsbeleid inzake distributie van merkartikelen. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 68-83.*)

NEIRYNCK M., De « souveraine » verbruiker. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 115-127.*)

RAEYMAEKERS J., De plaats van de distributie in de economie. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 6-17.*)

VANDEPUTTE G., Distributie en overheidsbeleid. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 137-208.*)

VAN ROMPUY V., Programmatie van de distributiesector. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 128-136.*)

VERHAEGEN G., Een aangepaste rechtsvorm van de evoluerende distributiebedrijven. (*C.E.P.E.S.S.-Documenten, Brussel, I, n° 5, 1962, blz. 58-67.*)

14. BUITENLANDSE HANDEL — BETALINGSBALANS

AUSMAN L., What B.L.E.U. Buys and Sells. (*Foreign Trade, Ottawa, CXIX, n° 1, 12 januari 1963, blz. 5-8.*)

VAN RYCKEGHEM W., De prijselasticiteit van de Belgische invoer. (*Cahiers économiques, Brussel, n° 16, oktober 1962, blz. 563-572.*)

15. INTERNATIONALE FINANCIËLE TRANSACTIES

Defending the Dollar. (*Business Review of the Federal Reserve Bank of Philadelphia, Philadelphia, december 1962, blz. 10-18.*)

EMMINGER O., Bemerkungen zur internationalen Währungsdiskussion. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, 1 januari 1963, blz. 16-20.*)

HOST-MADSEN P., Measurements of Imbalance in World Payments, 1947-58. (*International Monetary Fund Staff Papers, Washington, IX, n° 3, november 1962, blz. 343-365.*)

KOEN W., Het dollarprobleem; de Amerikaanse betalingsbalanstekorten na 1957. (*Economisch-Statistische Berichten, Rotterdam, XLVIII, n° 2.371, 16 januari 1963, blz. 57-59.*)

LOFTUS M., The International Monetary Fund, 1959-1962 : A Selected Bibliography. (*International Monetary Fund Staff Papers, Washington, IX, n° 3, november 1962, blz. 449-489.*)

16. INTERNATIONALE ECONOMISCHE AANEENSLUITING

BASYN J., Die Zukunft des Mittelstandskredits im Gemeinsamen Markt. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, 1 januari 1963, blz. 34-35.*)

BERTRAND F., Economische aspecten van de keereconomie in de Gemeenschappelijke Markt. (*E.R.V.-Mededelingen, Brussel, IX, n° 4, 1962, blz. 17-30.*)

BUTSCHKAU F., Keine Beschleunigung im Währungs- und Kreditbereich. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, 1 januari 1963, blz. 20-23.*)

CLAVAUX F., De E.E.G. als katalysator van de internationale handel (II). (*Economisch-Statistische Berichten, Rotterdam, XLVIII, n° 2.371, 16 januari 1963, blz. 54-56.*)

De E.E.G.-beurzen in 1962. (*Weekberichten van de Kredietbank, Brussel, XVIII, n° 5, 2 februari 1963, blz. 41-44.*)

FRANK I., The European Common Market. An Analysis of Commercial Policy. (*Praeger F., New York, 1962, 324 blz.*)

Freiherr von FALKENHAUSEN G., Probleme einer europäischen Währungspolitik. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, januari 1963, blz. 15-16.*)

FROWEN S., London und das europäischen Bankwesen. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, 1 januari 1963, blz. 35-38.*)

HEINZ G., L'association entre le Marché commun européen et les Etats africains et malgache associés. (*Etudes congolaises, Brussel, IV, n° 1, januari 1963, blz. 1-11.*)

- HOLTROP M., Monetaire problematiek in Benelux en E.E.G. (*Economisch en Sociaal Tijdschrift, Antwerpen, XVI, n° 5, december 1962, blz. 281-302.*)
- KARSTEN C., E.W.G.-Perspektieven des Bankwesens. (*Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen, Frankfurt-am-Main, XVI, n° 1, 1 januari 1963, blz. 33-34.*)
- KRUL N., Zwitserland en de E.E.G. (*Economisch-Statistische Berichten, Rotterdam, XLVIII, n° 2.370, 9 januari 1963, blz. 29-32.*)
- Le Marché commun et les territoires associés d'outre-mer. (*Bulletin économique de la Banque de la Société Générale de Belgique, Brussel, II, n° 13, februari 1963, blz. 11-13.*)
- La monnaie européenne est-elle une utopie ou la réalité de demain ? (*Revue du Marché commun, Parijs, n° 53, december 1962, blz. 457-462.*)
- Le Royaume-Uni et le Marché commun. (*Bulletin d'Information économique, Parijs, n° 99, december 1962, blz. 1-26.*)
- MAZRUI A., African Attitudes to the European Economic Community. (*International Affairs, Londen, XXXVIII, n° 1, januari 1963, blz. 24-36.*)
- Memorandum de la Commission sur le programme d'action de la Communauté pendant la deuxième étape. (*Communauté Economique Européenne, Brussel, 24 oktober 1962, 107 blz.*)
- NYSTROM J. & MALOF P., The Common Market : The European Community in Action. (*Van Nostrand, Princeton, 1962, 134 blz.*)
- PINE P., De komende activiteiten van de Europese Economische Gemeenschap. (*V.E.V.-Berichten, Antwerpen, XXXVIII, n° 1, 15 januari 1963, blz. 3.297-3.301.*)
- REY J., L'élargissement de la Communauté Economique Européenne. (*Revue de la Société d'Etudes et d'Expansion, Luik, LXI, n° 203, november-december 1962, blz. 710-729.*)
- von der GROEBEN H., Der erste Schritt zur Harmonisierung. (*Der Volkswirt, Frankfurt-am-Main, XVII, n° 3, 18 januari 1963, blz. 96-98.*)
- WAUTERS L., Geld en Kapitaal in de Europese Economische Gemeenschap. (*Economisch en Sociaal Tijdschrift, Antwerpen, XVI, n° 5, december 1962, blz. 321-331.*)
- WELTER N., Wachstumsprobleme der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft. Die Bedeutung des Beitritts und der Assoziation weiterer europäischer Länder zur E.W.G. (*Europa Union, Düsseldorf, 1962, 48 blz.*)
- WILLS R., Le Traité de Rome et le problème du Commonwealth. (*Revue de la Société d'Etudes et d'Expansion, Luik, LXI, n° 203, november-december 1962, blz. 730-733.*)

17. DIVERSEN

- BLANPAIN R., La liberté syndicale en Belgique. (*Uystpruyst, Leuven, 84 blz.*)

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officiële bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in de loop van de maand aan deze van de publikatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij « in extenso » overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan ervan te vergemakkelijken, hebben wij bovenbedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

1. — *Algemene economische wetgeving*
2. — *Geld-, krediet- en bankwezen*
3. — *Overheidsfinanciën*
4. — *Landbouw*
5. — *Nijverheid*
6. — *Arbeid*
7. — *Binnenlandse handel*
8. — *Buitenlandse handel*
9. — *Verkeerswezen*
10. — *Prijzen en lonen*
11. — *Pensioenen, sociale verzekeringen en diverse sociale voordelen*

2. — GELD-, KREDIET- EN BANKWEZEN

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Waarborgfonds. Verhoging van de grens der verbintenissen (Staatsblad, 11 januari 1963, blz. 303).

Bij koninklijk besluit van 18 december 1962 wordt het bedrag van één miljard vijfhonderd miljoen frank, vastgesteld bij artikel 5 van de wet van 14 februari 1962 tot wijziging van het statuut van de Nationale Kas voor Beroepskrediet en tot verhoging van de grens der verbintenissen van het bij deze Kas ingestelde Waarborgfonds, op twee miljard frank gebracht door vrijgeving van een eerste schijf van vijfhonderd miljoen frank.

Ministerieel besluit van 31 december 1962

*houdende goedkeuring van het besluit van de Bankcommissie tot wijziging van het reglement op de bankcoëfficiënten en houdende intrekking van de overgangsbepalingen van haar besluit dd. 21 december 1961 (Staatsblad, 12 januari 1963, blz. 384).
Erratum (Staatsblad, 25 januari 1963, blz. 802).*

Besluit

van de Bankcommissie tot wijziging van het reglement op de bankcoëfficiënten en houdende intrekking van de overgangsbepalingen van haar besluit dd. 21 december 1961 (Staatsblad, 12 januari 1963, blz. 384).

De Bankcommissie,

Gelet op artikel 11, § 1, van het koninklijk besluit n° 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uitgifteregime voor

titels en effecten, gewijzigd door artikel 8 van het koninklijk besluit n° 67 van 30 november 1939 ;

Gelet op het reglement op de bankcoëfficiënten van 11 oktober 1949, uitgevaardigd in toepassing van voormeld artikel 11, § 1, en gewijzigd door de besluiten van 9 november 1957 en van 21 december 1961 ;

Gelet op het hogervermelde besluit dd. 21 december 1961 van de Bankcommissie houdende intrekking, onder voorbehoud van overgangsmaatregelen, van de beschikkingen van het reglement op de bankcoëfficiënten met betrekking tot de thesaurie en de dekkingen ;

Gelet op het koninklijk besluit van 20 december 1962 met betrekking tot de uitgifte van een lening « speciale conversielening 1962 » genoemd, bestemd om ter intekening te worden aangeboden aan de banken door conversie van de schatkistcertificaten van de tranche A van de speciale lening gecreëerd krachtens het ministerieel besluit van 9 november 1957, gewijzigd door het besluit van 8 april 1960 ;

Overwegende dat de beschikkingen van artikel 4 van het besluit van de Bankcommissie dd. 21 december 1961, met betrekking tot het behoud in de bankdekkingen van de hogerbedoelde certificaten van de tranche A, doelloos zijn geworden door de daadwerkelijke conversie van die certificaten, in toepassing van voormeld koninklijk besluit van 20 december 1962 ;

Overwegende dat de maatregelen ter hervorming van de geldmarkt, in het kader waarvan het besluit van de Bankcommissie dd. 21 december 1961 getroffen werd, hun doel hebben bereikt ; dat het derhalve niet meer noodzakelijk lijkt, onverminderd de maatregelen die zich in verband met het evenwicht van de individuele structuren zouden opdringen, de overgangsbepaling van algemene discipline te handhaven luidens dewelke de banken verplicht bleven een minimumbedrag aan reglementaire beleggingen aan te houden.

Besluit :

Artikel 1. — Worden ingetrokken artikel 1, alinea 3, artikel 2, §§ 1, 2 en 3, en de artikelen 7 en 8 van het reglement op de bankcoëfficiënten, de artikelen 4 en 5 van het voormeld besluit van 21 december 1961 en de algemene afwijkingen n° 6 van 1 februari 1955 en n° 10 van 15 april 1959.

Art. 2. — Het gewijzigde reglement wordt gecoördonneerd onder de titel en in de bewoordingen die hierna volgen :

Reglement van 31 december 1962
op de solvabiliteitscoëfficiënt.

Artikel 1. — De banken zijn in vier categorieën ingedeeld, respectievelijk « regionale banken », « banken met gemiddelde circulatie », « banken met grote circulatie » en « gespecialiseerde banken ».

De Bankcommissie beslist over de categorie waarin elke bank gerangschikt is ; haar beslissing geldt tot nader bericht.

Art. 2. — Voor de toepassing van dit reglement en verwijzende naar de uitvoeringsmaatregelen van alinea 2 van artikel 12 van het koninklijk besluit n° 185 van 9 juli 1935, moet door « eigen middelen » worden verstaan, het kapitaal, de reserves en de overgedragen winst.

Art. 3. — In verhouding tot het totaal van het opvraagbaar passief zoals het uitgedrukt is in de jaarbalans bedoeld in artikel 12 van voornoemd koninklijk besluit n° 185, moet het geheel der eigen middelen van een bank van twee tot twee jaar, hoger zijn dan of gelijk blijven aan de hierna in procent aangeduide coëfficiënt :

Regionale banken	10
Banken met gemiddelde circulatie	7
Banken met grote circulatie	5
Gespecialiseerde banken	10

Art. 4. — Onderhavig besluit wordt van kracht op 1 januari 1963.

Brussel, 31 december 1962.

De voorzitter,
E.-G. de Barys.

3. — OVERHEIDSFINANCIEN

Bijlage

bij het koninklijk besluit van 1 december 1962 betreffende de bedrijfsvoorheffingen en de omzetting van kapitalen, vergoedingen en afkoopwaarden in rente. Erratum (Staatsblad, 31 januari 1963, blz. 935).

Bijlage 1

aan de administratieve commentaar betreffende het nieuw aanslagregime bij de bron van de inkomsten en opbrengsten van kapitalen en roerende goederen (Staatsblad, 10 januari 1963, blz. 283).

Bijlage 1

aan de administratieve commentaar van de wettelijke en reglementaire beschikkingen betreffende de aanvullende roerende voorheffing (Staatsblad, 10 januari 1963, blz. 285).

Bijlagen 2 tot 4

aan de administratieve commentaar betreffende het nieuw aanslagregime bij de bron van de inkomsten en opbrengsten van kapitalen en roerende goederen en bijlage II tot VIII aan de administratieve commentaar van de wettelijke en reglementaire beschikkingen betreffende de aanvullende roerende voorheffing (Staatsblad, 11 januari 1963, blz. 307).

Koninklijk besluit van 30 november 1962

betreffende de personenbelasting verschuldigd door de belastingplichtigen wier belastbaar inkomen F 160.000 niet te boven gaat. Erratum (Staatsblad, 3 januari 1963, blz. 935).

Wet van 10 december 1962

tot wijziging van het accijnsregime van tabak (Staatsblad, 5 januari 1963, blz. 70).

Koninklijk besluit van 18 december 1962

waarbij de coöperatieve vennootschap « Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België » gemachtigd wordt, onder staatswaarborg, een eenentwintigste lening aan te gaan, ten bedrage van F 50 miljoen (Staatsblad, 1 januari 1963, blz. 6).

Artikel 1. — De staatswaarborg is gehecht aan de eenentwintigste lening van vijftig miljoen frank, aan te gaan door de coöperatieve vennootschap « Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België ».

Art. 2. —

Het Nationaal Fonds voor de Huisvesting verzekert de dienst der interesten van de lening.

Art. 4. — Als aandeel in de interestlasten zal het Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België in de rentevoet van de lening tussenkomen voor 2 pct.

Dit aandeel zal in de Schatkist gestort worden ten voordele van het Nationaal Fonds voor de Huisvesting.

Koninklijk besluit van 19 december 1962

tot vaststelling van de interest- en delgingslasten te dragen door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom op de gedurende het jaar 1963 te lichten tranches van haar leningen (Staatsblad, 10 januari 1963, blz. 241).

Artikel 1. — Op de gedurende het jaar 1963 te lichten tranches van haar leningen wordt de voet van de door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom te dragen enkelvoudige interest vastgesteld op 3 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Van 1 januari 1964 af zal de Maatschappij een annuïteit dragen, omvattend de hogervermelde interest en de delging in dertig jaar.

Koninklijk besluit van 19 december 1962

tot vaststelling van de interest en delgingslasten te dragen door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting op de gedurende het jaar 1963 te lichten tranches van haar leningen (Staatsblad, 10 januari 1963, blz. 241).

Artikel 1. — Op de gedurende het jaar 1963 te lichten tranches van haar leningen wordt de voet van de door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting te dragen enkelvoudige interest vastgesteld op 1,50 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Koninklijk besluit van 19 december 1962

betreffende de aanrekening van een fictieve roerende voorheffing en het vermijden van dubbele aanslag (Staatsblad, 11 januari 1963, blz. 303).

Wet van 19 december 1962

houdende de begroting van de Diensten van de Eerste-Minister voor het dienstjaar 1963 (Staatsblad, 22 januari 1963, blz. 607).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1963 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende de begroting van de Diensten van de Eerste-Minister, worden kredieten geopend die de som van F 214.473.000 belopen.

Wet van 21 december 1962

houdende de begroting van de Rijkswacht voor het dienstjaar 1963 (Staatsblad, 9 januari 1963, blz. 175).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1963 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende de Rijkswacht, worden kredieten geopend die de som van F 1.661.220.000 belopen.

Art. 3. — Vastleggingskredieten zijn geopend ten bedrage van F 115.000.000.

Wet van 21 december 1962

waarbij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen ertoe gemachtigd wordt leningen uit te schrijven (Staatsblad, 10 januari 1963, blz. 239).

Artikel 1. — De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen wordt ertoe gemachtigd in België of in het buitenland, in Belgische of in vreemde munt, een of meer leningen uit te schrijven voor een wezenlijk bedrag van F 1.031.800.000, tot dekking van de kosten voor eerste aanleg.

De Koning is ertoe gemachtigd de staatswaarborg te verlenen voor de uitkering van de interesten en voor de terugbetaling van het ontleende kapitaal.

Koninklijk besluit van 24 december 1962

betreffende een lening groot F 400 miljoen, door de Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen uit te geven (Staatsblad, 1 januari 1963, blz. 7)

Artikel 1. — De Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen wordt gemachtigd bij de Rijkskas voor Jaarlijks Verlof, onder de hierna vermelde voorwaarden, een lening aan te gaan voor een periode van vijf jaar en nominaal groot vierhonderd miljoen frank.

Art. 2. — De lening, tegen pari uitgegeven, zal een rente van 4,60 pct. 's jaars afwerpen, na vervallen termijn betaalbaar op 7 januari van de jaren 1964 tot 1968.

Art. 3. — Deze lening is op 7 januari 1968 tegen pari van haar nominale waarde terugbetaalbaar.

Art. 7. — De betaling van de interesten en de terugbetaling van het kapitaal van de kasbons, zowel de voorlopige als de definitieve, zijn door de Staat gewaarborgd.

Art. 8. — De interesten zijn vrijgesteld van alle tegenwoordige en toekomstige belastingen en taksen ten bate van de Staat, de provincies en de gemeenten.

Koninklijk besluit van 27 december 1962

dat, inzake personenbelasting, vennootschapsbelasting, rechtspersonenbelasting, belasting der niet-verblijfhouders, voorheffingen en aanvullende voorheffingen, het belastbaar tijdperk bepaalt en de inkomsten die ermede in verband staan (Staatsblad, 11 januari 1963, blz. 305).

Wet van 27 december 1962

houdende begroting van het Ministerie van Financiën voor het dienstjaar (Staatsblad, 25 januari 1963, blz. 791).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1963 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende het Ministerie van Financiën, worden kredieten geopend die de som van F 5.718.631.000 belopen.

Wet van 4 januari 1963

goedkeurend de instemming van de Belgische regering met de beslissing van de beheerraad van het Internationaal Muntfonds dd. 5 januari 1962. Bijlage - International Monetary Fund - Decision of Executive Directors on General Arrangements to Borrow. (Staatsblad, 18 januari 1963, blz. 534). Erratum (Staatsblad, 22 januari 1963, blz. 615).

Artikel 1. — De Overeenkomst van 5 juli 1962, die tot stand gekomen is tussen de Belgische regering en het Internationale Muntfonds overeenkomstig de (...) beslissing van de beheerraad van het Fonds van 5 januari 1962, waarbij de versteviging van de werkmiddelen van dit organisme beoogd wordt en die de toetreding van België tot die beslissing bevat, wordt goedgekeurd en zal volledig uitwerking hebben.

Art. 2. — De Minister van Financiën wordt gemachtigd om speciale schatkistbons uit te geven en te verhandelen tot belope van het bedrag van de leningen die door België aan het Internationaal Muntfonds in het raam van de beslissing van de beheerraad van het Fonds, dd. 5 januari 1962, toegestaan zullen worden. Hij kan er alle fiscale vrijstellingen aan hechten.

De voorwaarden inzake rentevoet en vervaldatum van die bons zullen tussen de Minister van Financiën en de verkrijgers van die bons in gemeen overleg vastgesteld worden.

Wet van 4 januari 1963

houdende de begroting van het Ministerie van Sociale Voorzorg voor het dienstjaar 1963 (Staatsblad, 30 januari 1963, blz. 898).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1963 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende het Ministerie van Sociale Voorzorg, worden kredieten geopend die de som van F 7.411.181.000 belopen.

.....

Ministerieel besluit van 14 januari 1963

betreffende de tariefcontingenten (Staatsblad, 17 januari 1963, blz. 489).

Koninklijk besluit van 18 januari 1963

tot regeling, voor het dienstjaar 1962, van de verdeling van de tranche van het Fonds der Gemeenten bedoeld in artikel 16, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten en besluiten betreffende de gemeentelijke en provinciale financiën (Staatsblad, 29 januari 1963, blz. 878).

Ministerieel besluit tot 24 januari 1963

tot vaststelling van het bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 30 januari 1963, blz. 908).

Koninklijk besluit van 30 januari 1963

tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 december 1962 betreffende de roerende voorheffing (Staatsblad, 31 januari 1963, blz. 934).

4. — LANDBOUW

Bericht

betreffende de samenstelling van het tarwemeel (Staatsblad, 11 januari 1963, blz. 339).

Koninklijk besluit van 27 december 1962

waarbij de telling van de winterbezaaiingen en van het vee op 1 januari 1963 wordt voorgeschreven (Staatsblad, 1 januari 1963, blz. 10).

Ministerieel besluit van 28 december 1962

betreffende de toekenning van een toelage bestemd om de prijsstijging van de voedergranen te vergoeden (Staatsblad, 16 januari 1963, blz. 455).

Ministerieel besluit van 4 januari 1963

houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 22 januari 1963, blz. 621). Erratum (Staatsblad, 31 januari 1963, blz. 935).

5. — NIJVERHEID

Koninklijk besluit van 3 december 1962

waarbij een maandelijks statistiek van bouwvergunningen, alsmede van de in de loop der maand begonnen gebouwen en voltooide gebouwen wordt voorgeschreven (Staatsblad, 12 januari 1963, blz. 362).

8. — BUITENLANDSE HANDEL

Wet van 10 december 1962

tot bekrachtiging van drie koninklijke besluiten genomen krachtens de wet van 30 juni 1931 betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen, gewijzigd bij de wet van 30 juli 1934 (Staatsblad, 5 januari 1963, blz. 71).

Wet van 10 december 1962

tot bekrachtiging van twee koninklijke besluiten genomen krachtens de wet van 30 juni 1931 betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen, gewijzigd bij de wet van 30 juli 1934 (Staatsblad, 5 januari 1963, blz. 72).

Ministerieel besluit van 28 december 1962

tot wijziging van het ministerieel besluit van 25 oktober 1962 waarbij de uitvoer van sommige goederen aan vergunning onderworpen wordt (Staatsblad, 5 januari 1963, blz. 85).

Ministeriële besluiten van 31 december 1962

waarbij de in- en uitvoer van sommige goederen aan vergunning onderworpen wordt (Staatsblad, 23 januari 1963, blz. 663).

Bericht

betreffende het ministerieel besluit van 31 december 1962 waarbij de uitvoer van sommige goederen aan vergunning onderworpen wordt (Staatsblad, 23 januari 1963, blz. 740).

Ministerieel besluit van 14 januari 1963

betreffende de tariefcontingenten (Staatsblad, 17 januari 1963, blz. 489).

Ministerieel besluit van 24 januari 1963

tot vaststelling van het bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 30 januari 1963, blz. 908).

10. — PRIJZEN EN LONEN

Koninklijk besluit van 18 december 1962

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 22 augustus 1962 van het Nationaal Paritair Comité voor het huiden- en lederbedrijf tot opheffing van die van 24 februari 1961 en tot vaststelling van de uurlonen der arbeiders en arbeidsters tewerkgesteld in de ondernemingen waar zadels, lederen riemen, industriële artikelen

in leder en sportartikelen in leder en in vel worden vervaardigd (Staatsblad, 5 januari 1963, blz. 86).

Ministerieel besluit van 28 december 1962

betreffende de toekenning van een toelage bestemd om de prijsstijging van de voedergranen te vergoeden (Staatsblad, 16 januari 1963, blz. 455).

11. — PENSIOENEN, SOCIALE VERZEKERINGEN EN DIVERSE SOCIALE VOORDELEN

Koninklijk besluit van 5 december 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 april 1958 tot uitvoering van artikel 20 van de wet van 21 mei 1955 betreffende het rust- en overlevings-

pensioen voor arbeiders, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1957, en van artikel 25 van de wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden (Staatsblad, 9 januari 1963, blz. 196).

Wet van 18 december 1962

betreffende het verlenen aan de werknemers van een vakantiebijslag in 1962 en 1963 (Staatsblad, 17 januari 1963, blz. 486).

Koninklijk besluit van 24 december 1962

tot wijziging van het besluit van de Regent van 5 november 1946 inzake toepassing der besluitwet van 28 december 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, op de werkgevers en werknemers der landbouwondernemingen (Staatsblad, 16 januari 1963, blz. 456).

Koninklijk besluit van 4 januari 1963

tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 mei 1958 tot vaststelling van het statuut van het Nationaal Pensioenfonds voor minwerkers, inzake inrichting van de rust- en weduwepensioenregeling (Staatsblad, 31 januari 1963, blz. 937).

Koninklijk besluit van 8 januari 1963

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 18 oktober 1962 van het Nationaal

Paritair Comité voor het bouwbedrijf betreffende de vergoeding voor werkloosheid ingevolge vorst of blijvende sneeuw tijdens de winter 1962-1963 door het « Fonds voor bestaanszekerheid voor de arbeiders van de bouwnijverheid » (Staatsblad, 17 januari 1963, blz. 498).

Koninklijke besluiten van 12 januari 1963

tot wijziging van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 voorzien bij de wet van 10 juni 1937 houdende uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en tot de niet-loontrekkende arbeiders (Staatsblad, 24 en 29 januari 1963, blz. 771 en 876).

Ministerieel besluit van 22 januari 1963

tot wijziging van de artikelen 15 en 16 van het ministerieel besluit van 22 september 1955 ter uitvoering van het organiek koninklijk besluit van de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de bilaterale en multilaterale overeenkomsten betreffende de sociale zekerheid waar zij de ziekte- en invaliditeitsverzekering beogen (Staatsblad, 30 januari 1963, blz. 906).

Abonnementsprijs per jaargang { fr 250 voor België.
fr 300 voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in haar boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wensen te ontvangen : de Nederlandse of de Franse.

Drukkerij
der Nationale Bank van België
Hoofdingenieur van de Drukkerij
Ch. Aussems
18, Nationsquare, Brussel 5